

LEGIONÁŘSKÝ

4/2024

Směr

Piety ke Dni
válečných veteránů

80. výročí bojů
na Dukle a u Dunkerque

Pomáháme
válečným veteránům

Z pestré činnosti
legionářských jednot

Pevné zdraví,
mnoho úspěchů
a hodně štěstí
v roce 80. výročí osvobození
Československé republiky
vám srdečně přeje

plk. v. v. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA
předseda Československé obce legionářské

VÁLEČNÍ VETERÁNI

11. listopad – Den válečných veteránů.....	2–3
Na pražském náměstí Míru jsme si připomněli válečné veterány.....	4–5

21. ročník setkání válečných veteránů s veřejností v Českém Krumlově.....	6–7
Den válečných veteránů v Benešově.....	8
Den válečných veteránů u Spítfru.....	8
Členská schůze kladenských legionářů ke Dni válečných veteránů.....	9
Vimperk památce válečných veteránů.....	9
Opravený hrob legionáře v Ostravě–Zábřehu má novou podobu.....	10
Jednota ČsOL Valašské Klobouky odhalila legionářský hrob.....	11
Výstřel z děla i výstava na jeho počest. Pamětník dukelských bojů Miloslav Masopust oslavil 100 let.....	12–13
Vlčí máky, kam se podíváš.....	14–15
Bratr Karel Bažant stoletý.....	15
Sídlo ČsOL hostilo slavnostní setkání účastníků misí v Libérii.....	16–17
Nadační fond ČsOL přispěl na realizaci pamětní desky Jaroslava Grosmana.....	18
Kompenzační pomůcky pro válečné veterány.....	19–21
Vybrané příklady pomoci válečným veteránům.....	22–25

TRADICE

Uctění památky vítězných synů.....	26–27
Olomoucké připomenutí vzniku svobodného Československa.....	28
Pietní akty k výročí vzniku čs. státu v Příbrami.....	28
Osmadvacátý říjen ostravské jedničky.....	29
Památce legionářů z Doss Alto.....	30
Vzpomínková pouť do Itálie.....	31–33
Připomínky 80. výročí na Slovensku a v Polsku.....	34–36
80. výročí Karpatsko-dukelské operace.....	37
Pouť Arnhem-Dunkerque.....	38–40
80. výročí nasazení Československé samostatné obrněné brigády u Dunkerque.....	41–43

Dunkerque 1944 – Malá Skála.....	44–45
Připomínka 110. výročí prvních bojů České družiny.....	46–49
Boj o Slovensko – O Nové Zámky 1919.....	50
ČsOL na Pouťové Pecce.....	51
Expozice Československé obce legionářské.....	52–53

STALO SE

Vzpomínka na armádního generála Karla Janouška.....	54
Vzpomínka věnovaná vyhnaným z pohraničí.....	55
Branný závod MISE organizovaný na podporu novodobých válečných veteránů.....	56–57
ČsOL uspořádala Branný den na Točné.....	58–59

ČINNOST JEDNOT

Branný závod majora Aubrechta.....	60
39. ročník modelářské soutěže Žamberecký divočák.....	61

Oslavy 106. výročí republiky v Hrotovicích.....	61
Pieta v památníku Vojna u Příbrami.....	62
Péči ČsOL byl odhalen památník čs. legionářům z obce Palupín.....	63
Z činnosti legionářské jednoty na Ukrajině.....	64–65
Odhalení busty Jana Čapka v Doubravě.....	66–67
Pietní vzpomínka na Martina Zeberskyho.....	68
XVIII. ročník dálkového turistického pochodu „Českou Kanadou v kanadách“.....	69
Legiocamp pro rok 2024 úspěšně za námi.....	70
Vzpomínka na obránce hranic z roku 1938 v Lužických horách.....	71
Dcera válečné veteránky Vandy Biněvské si zastřílela s kladenskými legionáři.....	72
Memoriál Vávrů a Martínka.....	72
Podeváté ve stopách Mikuláše Končického.....	73
Střelecký memoriál majora Rostislava Stehlíka.....	74
Vojenský den ve Strážnici.....	75
Dny vojenské historie v Olomouci.....	76–77
Smolkov svým hrdinům.....	77

HISTORIE

Domobrana, heslo Tatry neprovádějte!.....	78–80
---	-------

text br. Jiří Filip
foto Jan Schejbal, MO ČR

11. listopad – Den válečných veteránů

Slavnostním nástupem na Čestném dvoře Národního památníku na Vítkově byly – symbolicky v 11 hodin – zahájeny připomínky Dne válečných veteránů v České republice. Zástupci rezortu obrany v čele s paní ministryní Janou Černochovou, Armády ČR v čele s náčelníkem Generálního štábu genpor. Karlem Řehkou, politiky a zástupci veřejnosti vzdali hold hrdinství mužů a žen v uniformách. Československou obec legionářskou reprezentoval její předseda br. Pavel Budinský.

Pietního aktu se účastnil rovněž 100letý válečný veterán druhé světové války br. genpor. v. v. Miloslav Masopust, který společně s bratrem předsedou tradičně doprovodil k památníku věnec jménem Československé obce legionářské a opět – svému věku navzdory – srovnal cípy stuh.

Účastníci slavnostního nástupu se následně odebrali do Slavnostního sálu. Na úvod programu shromáždění vystoupila se svým projevem paní ministryně, která uvedla: „Lidstvo se z první ani z druhé světové války bohužel nepoučilo. Na světě je stále dost těch, kteří ve svém cynismu, touze po moci a chuti ovládat jiné, rozpoutávají konflikty,

v nichž své životy nasazují a také umírají nevinní lidé, ale i lidé v uniformách. A právě dnes je ten den, kdy jim vzdáváme náš vděk a klaníme se s úctou jejich hrdinským činům.“

Ve svých slovech se obrátila rovněž k válečným veteránům: „Je naší povinností, abychom jim na oplátku za jejich službu pomohli vždy, když to budou potřebovat. Proto intenzivně

pracujeme na zdokonalení systému péče o válečné veterány a jeho adaptaci na tento vývoj.“ Vyjádřila rovněž poděkování všem, kteří koupí nového Vlčího máku České republiky přispěli na konto Vojenského fondu solidarity.

Náčelník generálního štábu připomněl, že po roce 1990 působili čeští vojáci v misích na třech kontinentech a ve více než třiceti zemích. „Velmi si vážím každého veterána, každého vojáka. Děkuji vám za to, co děláte a jsem na vás velmi hrdý,“ a připomněl aktuálnost Dne válečných veteránů. „Máme zpět válku v Evropě, něco, co jsme si ještě před pár lety nechťeli připustit a nedokázali představit. O to důležitější je připomínat si statečné vojáky a veterány a zároveň hodnoty, za které bojovali.“

Předseda ČsOL br. Pavel Budinský ve svém projevu apeloval na válečné veterány, že je jejich povinností nést odkaz svých spolubojovníků, kteří již mluvit nemohou. „Z tohoto místa děkuji všem, kteří dnešního dne po celé naší vlasti projevují úctu jak válečným veteránům, tak vojákům naší armády v činné službě. Právě dnes má česká společnost nejlepší příležitost ukázat, co pro ni znamená naše armáda a jak si je vědoma vážnosti jejího úkolu bránit demokracii a zajišťovat bezpečí našich občanů.“

U příležitosti Dne válečných veteránů ministryně obrany předala resortní vyznamenání. Kříž obrany státu ministra obrany ČR převzal člen ČsOL plukovník v. v. Vladimír Braun, náčelník štábu čs. protichemické jednotky v Perském zálivu a velitel 2. českého praporu sil OSN v operaci UNPROFOR. Medaile Za službu v aktivní záloze II. stupně pak obdrželo 10 vojáků. ■

Na pražském náměstí Míru jsme si připomněli válečné veterány

text MO ČR
foto MO ČR,
Měč Praha 2 a ČSOL

Na náměstí Míru v Praze se po roce opět sešli zástupci resortu obrany, příslušníci armády, veteráni a široká veřejnost, aby společně vzdali hold hrdinům minulých i současných konfliktů. Jubilejní desátý ročník vzpomínkové akce ke Dni válečných veteránů navštívila ministryně obrany Jana Černochová a náčelník Generálního štábu Armády ČR generálporučík Karel Řehka. Tento rok událost vyzdvihla i významnou změnu – novou podobu symbolu Vlčího máku České republiky, jejímž cílem je propojit odkaz minulosti se současností a podpořit solidaritu s válečnými veterány a vojáky.

Celodenní program začal v 10 hodin dopoledne, kdy náměstí ožilo především přítomností dětí a mladistvých z mateřských, základních i středních škol. Na ně čekala série soutěží a vědomostních kvízů, jež přiblížily význam obrany státu a úlohu armády. Pozornost přilákala i přehlídka vojenské techniky,

mezi nimiž nechybělo obrněné vozidlo Dingo 2, lehká obrněná vozidla S-LOV-CBRN II nebo další historická technika. K vidění byla také výzbroj v podobě ručních zbraní a dynamické ukázky sebeobran.

Jako každý rok byly na náměstí pietně umístěny kříže, připomínající všechny padlé hrdiny od vzniku Československé republiky. „Máme tady také 17 tisíc novodobých válečných veteránů, kteří nasazovali svůj život za naši zemi v zahraničních

operacích. Také jim je věnován dnešní den," připomněla ministryně obrany Jana Černochová. Vzpomínkovou akci organizuje Ministerstvo obrany ČR ve spolupráci s Armádou ČR, městskou částí Praha 2, Československou obcí legionářskou a dalšími vojenskými organizacemi a školami.

Vlčí mák, tradiční symbol válečných veteránů, prošel letos významnou změnou. Nová podoba máku, kterou Ministerstvo obrany představilo koncem října, spojuje současné

i minulé válečné hrdiny a odkazuje na odvahu a oběť českých vojáků. Přispěním na Vlčí mák České republiky zajistíte předání celé darované částky pro válečné veterány prostřednictvím Vojenského fondu solidarity. „Každý z vás, kdo si připnul náš vlčí mák, ví, že podpořil Vojenský fond solidarity. To je vlastně jediný oficiální subjekt, který dlouhodobě a systematicky pomáhá vojákům a jejich rodinám," dodala ministryně. ■

21. ročník setkání válečných veteránů s veřejností v Českém Krumlově

text ses. Marcela Tolarová
foto Jednota ČSOL v Boleticích

Jízdárna zámku v Českém Krumlově se opět stala dějištěm společenského večera, na kterém se již tradičně potkávají váleční veteráni se širokou veřejností.

Hosté začali plnit předsálí již před sedmou hodinou večerní. Ještě než byl samotný ples zahájen, měl každý z přítomných možnost připnout si vlčí mák, a podpořit tak kampaň Vojenského fondu solidarity „Vlčí mák České republiky pro naše válečné veterány“.

Těší nás, že mezi nás opět zavítala druhoválečná veteránka ses. Ernestýna Švorcová se svým partnerem a dcerou. Paní Švorcová patří mezi pravidelné účastnice plesu a její přítomnost je pro nás vždy velkou poctou. Mezi vzácnými hosty nechyběla ani poslankyně a místopředsedkyně sněmovního podvýboru pro válečné veterány Mgr. Ing. Pavla Pivoňka Vaňková. Osobně přítomen byl také starosta Českého Krumlova pan Alexandr Nogrády, pod jehož záštitou se setkání konalo. Dále jsme s radostí přivítali Ředitele sekce rozvoje sil Ministerstva obrany brig. gen. Mgr. Petra Milčického,

Ph.D., MSc, ředitele divize státního podniku Vojenských lesů a statků Horní Planá pan Ing. Martina Honetschlägera a přednostu Újezdního úřadu Boletice pplk. Ing. Mariána Vargu. Ústředí Československé obce legionářské reprezentoval řídící tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš a za Sdružení válečných veteránů nesměl chybět člen Výkonného výboru Vojtěch Plesník.

Po doznění trubek Schwarzenberské granátnické gardy přivítal moderátor pan Jiří Werich Petrášek všechny přítomné a vyzval je k uctění památky padlých vojáků minutou ticha. Ples poté společně zahájili předseda jednoty

v Boleticích br. Jaroslav Kabele, řídící tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš a paní poslankyně Pavla Pivoňka Vaňková. Následně už taneční parket zaplnili tanečnice a tanečníci z českokrumlovské skupiny Street Dance se svou Army show. Ty záhy vystřídaly taneční páry, které rozpochybovala skupina ForDance Orchestra. O další kulturní vystoupení se v průběhu večera postarala děvčata z Evildancers.

Za možnost setkat se u příležitosti Dne válečných veteránů děkujeme našim partnerům, kteří ples finančně podpořili. Jedná se o Ministerstvo obrany ČR, Československou obec legionářskou, město Český Krumlov a Nadaci ČEZ. Mezi další partnery patří Karmelitské nakladatelství, Vinařství Martin Šebesta, Resort Olšina patřící pod Vojenské lesy a statky, URC Systems, Fides, HQH System, 1. koronerská a Mikov. Rovněž chceme poděkovat všem, kteří se podíleli na přípravě a zdárném průběhu celého večera, jmenovitě pak br. Jaroslavu Kabelemu. Všem účastníkům děkujeme za přízeň a těšíme se na viděnou dne 15. listopadu 2025 při 22. ročníku Společenského setkání válečných veteránů s veřejností. ■

Den válečných veteránů v Benešově

text br. Miroslav Marek, předseda jednoty, foto ses. Dana Marková

Členové Jednoty ČsOL Benešov 2 si připomněli Den válečných veteránů. Slavnostní akt se konal u pomníku, který nechali postavit čs. legionáři na památku svých kamarádů – obětí první světové války.

Před budovou benešovského gymnázia jsme společně s novodobými veterány a členy ČSPB položili věnce. Pietního aktu se účastnili vzácní hosté. Za Senát položil věnec senátor Zdeněk Hřaba, hejtmanku Středočeského kraje zastoupil její statutární náměstek Pavel Pavlík. Pánové místostarostové Roman Tichovský a Jakub Hostek reprezentovali město Benešov. Aktu se účastnili i studenti místního gymnázia.

Po státní hymně přivítal Mgr. Hostek přítomné. Krátký projev o významu tohoto slavnostního dne přednesl předseda Jednoty ČsOL Benešov 2 br. pplk. v. v. Ing. Miroslav Marek. Na ukončení shromáždění trubač zahrál „Večerku“ a pan místostarosta poděkoval za účast. Na závěr byli představitelé jednoty, Krajské organizace Svazu válečných veteránů ČR a ČSPB pozváni panem starostou Ing. Jaroslavem Hlavníčkou na krátké posezení na městský úřad. ■

Den válečných veteránů u Spitfiru

br. Bohumír Tomášek
předseda jednoty

Jako každý rok jsme se v Českých Budějovicích sešli u příležitosti Dne válečných veteránů k pietní vzpomínce na všechny padlé a oběti válek. Zavzpomínali jsme na legionáře, partyzány, letce R.A.F. a na všechny ostatní, a to i včetně tzv. novodobých válečných veteránů, kterých se tři desítky nevrátili ke svým rodinám. Čest jejich památce.

Pietní vzpomínky se účastnil spoluautor pomníku Spitfire Ladislav Vopalecký, člen Jednoty ČsOL v Č. Budějovicích, v doprovodu předsedy jednoty por. v. v. Bc. Bohumíra Tomáška, válečného veterána z mise na Balkáně. Jako každý

rok přijel i člen Jeep club Pavel Lavický se svým vozem Charlie, který ke Dni válečných veteránů v Č. Budějovicích neodmyslitelně patří. Sešlo se na třicet účastníků ozdobených květy vlčího máku, symbolu válečných veteránů, aby se poklonili památce padlých a položili kytice k památníku. Uctít jejich památku přišla i primátorka města České Budějovice, doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová. ■

Členská schůze kladenských legionářů ke Dni válečných veteránů

text ses. Eva Armeanová, předsedkyně jednoty
foto br. Stanislav Pitr

Vpátek 15. listopadu 2024 se od 10 hodin v kavárně Hotelu Kladno konala členská schůze Jednoty ČsOL v Kladně. Zúčastnilo se jí 66 členů spolu s milými hosty – senátorkou Adélou Šíповou a zástupkyní XVII. Župy baráčníků Františka Holého, rychtářkou Zdenkou Srbovou. Slánští baráčníci s kladenskou jednotou dlouhodobě spolupracují a zúčastňují se pietních vzpomínek ve Slaném, Kladně nebo např. při Terezínské tryzně.

Na programu bylo vyhodnocení akcí za uplynulé období, plán činnosti na rok 2025 a také byly novým členům předány členské průkazy a odznaky. V diskusi vystoupila rovněž senátorka Adéla Šíповá, informovala o své cestě do Zborova, ocenila aktivity kladenské jednoty a pozvala nás na prohlídku

Senátu PČR a na konferenci věnovanou odkazu senátorky Františky Plamínkové, jež se uskuteční v únoru.

V průběhu členské schůze se všichni přítomní zapojili do sbírky pro Vojenský fond solidarity. V loňském roce jsme přispěli nejvíce ze všech jednot, a to částkou 7761 Kč, celkem jsme již vybrali přes 24 tisíc korun. Předsedkyně kladenské jednoty poděkovala za celoroční aktivity a za příspěvky do Vojenského fondu solidarity, popřála všem hodně zdraví a spokojené vánoční svátky. Po skončení oficiální části následovalo společenské odpoledne s hudbou a tombolou, a tak se vyhrávalo a tančilo.

Poděkování patří hejtmance Středočeského kraje za poskytnutí dotace a všem přítomným za dobrou reprezentaci kladenské jednoty. ■

Vimperk památce válečných veteránů

br. Vojtěch Plesník
předseda jednoty

Dne 11. listopadu 1918 skončily boje první světové války, do té doby nejkrvavějšího válečného konfliktu. Oběti na frontách Velké války dodnes připomínají pomníky padlých v každé české i moravské vesnici. Postupem času se datum 11. listopadu stalo mezinárodně uznávaným datem, kdy si mnoho zemí včetně České republiky připomíná oběti válek a vzdává hold válečným veteránům.

Vzpomínkového aktu ve Vimperku, který se konal na náměstí Svobody pod zvonící, na níž je umístěna deska se jmény padlých a u pomníků v okolních osadách, se poklonili představitelé města, členové Jednoty ČsOL ve Vimperku, armády a hasičů položením kytic a věnců a zapálením svíček.

Kytice byla zavěšena i na pamětní desku na místě bývalé vimperké synagogy jako připomínka křišťálové noci, protižidovského pogromu uspořádaného v noci z 9. na 10. listopadu 1938 nacisty, během něhož byla vimperská synagoga také vypálena jako mnoho jiných. ■

Opravený hrob legionáře v Ostravě-Zábřehu má novou podobu

text a foto Jednota ČsOL v Opavě a ÚMO Ostrava–Jih

Vyznamenaný hrdina zemřel před sto lety.

U nové pískovcové mohyly v Ostravě-Zábřehu se v pondělí 11. listopadu sešli se zástupci ČsOL, starosta Martin Bednář spolu s místostarosty Martinou Jaroškovou, Martinem Kretem, Radimem Ivanem a dalšími radními. Důvodem setkání nebyl jen samotný pietní akt u příležitosti Dne válečných veteránů, který je věnovaný památce ukončení první světové války, ale i předání zrekonstruovaného hrobu čs. legionáře Rudolfa Rajnocha (1894–1924).

Místo posledního odpočinku rozvědčíka Rudolfa Rajnocha, vyznamenaného v roce 1914 za mimořádnou statečnost a příkladné hrdinství medailí sv. Jiří 4. stupně, nechal městský obvod Ostrava-Jih opravit na žádost Jednoty ČsOL v Opavě, která se rozhodla převzít hrob do své péče.

„Už před lety jsme žádali o jeho zařazení do seznamu válečných hrobů a pietních míst, bohužel nebyly naplněny podmínky zákona. Jsme proto velmi rádi, že vedení obvodu vyslyšelo naši žádost o opravu, se kterou jsme se v minulém roce obrátili na starostu Martina Bednáře,“ řekl na adresu obvodu Jaroslav Krč z ČsOL Jednota Opava.

„Neměli bychom zapomínat na ty, kteří bojovali za nezávislost našeho národa a byli ochotni v boji o ni položit i svůj život. Svoboda, kterou dnes máme, byla vykoupena odvahou

a obětmi našich legionářů. Péče o místa posledního odpočinku je nejen naší morální povinností, ale i jedním ze způsobů, jak uchovat památku jejich hrdinství pro budoucí generace stále živou,“ uvedl starosta Martin Bednář.

Pohřební místo v Ostravě-Zábřehu zrekonstruovala na základě výběrového řízení firma Pavel Prokeš – Kamenictví z Ostravy-Radvanic. Šlo o výměnu původní pískovcové mohyly za novou a zhotovení nového základu a kamenné obruby (včetně demolice původního základu). Nechybí ani nová popisová deska, kterou dodala ČsOL Jednota Opava a nová keramická fotografie. V budoucnu se počítá i s informačním QR kódem.

Místo posledního odpočinku našel na zábřežském hřbitově také brigádní generál Jan Satorie, který prokázal svou odvalu a vlastenecké cítění jak v období 1. světové války, tak i v období německé okupace. Radní Jihu společně uctili Den válečných veteránů také u památníku na Husarově ulici.

Kdo byl Rudolf Rajnoch

Rudolf Rajnoch se narodil před 130 lety českým vystěhovalcům (tehdy z Rakouska-Uherska) v obci Tarašča v kyjevské oblasti. Podle legionářského poslužného spisu se ve dvaceti letech stal rozvědčíkem 1. roty České družiny v Kyjevě, která vznikla v srpnu 1914. O tři měsíce později se stal přímým účastníkem jejího prvního bojového vystoupení a následně při rozvědce u Szczepanówa téhož roku byl zraněn.

Z čs. legií byl propuštěn v červenci 1920. O rok později se stal členem Jednoty ČsOL v Zábřehu nad Odrou a od roku 1923 členem Náboženské obce Církve Československé tamtéž. Závěr života, poté, co u něj propukla tuberkulóza v plné síle, strávil v Repatriační stanici v Bohumíně. Zemřel 8. srpna 1924 ve Státní veřejné nemocnici v Zábřehu nad Odrou. Jeho jméno najdete také v Síni tradic v předsíni Husova sboru v Ostravě-Zábřehu a na webové stránce věnované legionářům, zakladatelům a stavitelům Husova sboru a členům Jednoty ČsOL v Zábřehu nad Odrou na ccshostravazabreh.cz/legionari/. ■

Jednota ČsOL Valašské Klobouky odhalila legionářský hrob

br. Miroslav Maňas
předseda jednoty

Měsíc listopad je kromě dušiček spojen také s mezinárodním Dnem válečných veteránů, kdy se vzpomíná na památku padlých vojáků obou světových válek, ale zároveň se připomíná hrdinství, oběti a projevuje se respekt, uznání, úcta a zároveň solidarita. Není náhodou, že Den válečných veteránů je připomínán 11. listopadu, v den, kdy skončila první světová válka.

Jedním ze symbolů světové války a především Dne válečných veteránů se stal červený květ vlčího máku. Právě ten, podle básně Johna McCrae „Na polích flanderských“, jako první vykvetl na hrobech padlých. Každoročně se vlčí mák nosí viditelně na oděvu jako projev úcty k válečným veteránům a zároveň se konají veřejné sbírky na jejich podporu. ČsOL se každoročně připojuje do sbírky Vojenského fondu solidarity, a proto po celé republice můžeme vidět naše členy v historických uniformách s vlčími máky. I my ve Valašských Kloboukách jsme nebyli výjimkou. Na Masarykově náměstí ve Val. Kloboukách chodili naši členové v uniformách příslušníků prvního a druhého odboje, sbírali příspěvky do sbírky Vojenského fondu solidarity a rozdávali symbolické vlčí máky.

V samotný Den válečných veteránů dorazilo pochmurné a chladivé počasí symbolizující brzký příchod zimy. Není divu, vždyť svatý Martin běžně přináší sníh. Jednota Československé obce legionářské v tento den odhalovala na hřbitově ve Valašských Kloboukách legionářský hrob. Slavnostní vzpomínková akce se konala v 15 hodin za přítomnosti uniformovaných legionářů, členů Sokola, skautu, veřejnosti a samozřejmě zástupců místních samospráv. Pozvání přijali starosta a místostarosta města Val. Klobouky, starosta obce Střelná i starostka obce Študlov.

Hrob italského legionáře Aloise Haboně z Tichova adoptovala Československá obec legionářská před třemi lety. Hrob prošel celkovou rekonstrukcí a bylo na něj dopsáno šest jmen legionářů, kteří padli v dalekých krajích a někteří svůj hrob již nemají. Proto se naše jednota rozhodla vzpomenout na tyto padlé hrdiny a vytvořit jim tak pietní místo v jejich rodišti. Jednalo se Františka Adámka z Poteče 1888–1918, Antonína Böhma z Val. Klobouk 1894–1918, Josefa Čiže ze Študlova 1892–1918, Eduarda Garaju

z Val. Klobouk 1895–1918, Aloise Trčku z Lipiny 1896–1917 a Aloise Zvonka z Lačnova 1896–1918. Na jejich památku bude do hrobu umístěna kovová krabička, kde jsou uloženy životopisy všech zmíněných bratrů, zpráva o rekonstrukci hrobu, prezenční listina účastníků slavnostního odhalení a především nádobky s prsty z jednotlivých bojišť. Odhalení hrobu probíhalo důstojně, památku hrdinů uctila minuta ticha i státní hymna.

Rekonstrukce hrobu by nemohla proběhnout bez finanční pomoci našich dárců. Velké poděkování proto patří Městu Valašské Klobouky, Zlínskému kraji a panu hejtmánovi Radimu Holišovi, Obci Poteč, Obci Študlov, panu starostovi Valašských Klobouk Josefu Bělaškovi a paní poslankyni PČR Elišce Olšákové. Díky jejich pomoci vzniklo ve Val. Kloboukách pietní místo, kde i široká veřejnost může vzpomenout na padlé hrdiny.

Posledním bodem slavnostního dne byla obchůzka hřbitova a návštěva legionářských hrobů, kde byly symbolicky zapáleny svíčky. Obchůzka skončila u místního kostela, kde je umístěna deska padlých spoluobčanů za první světové války. I tam jsme na své bratry z rakousko-uherské armády vzpomněli a uctili jejich památku. *(kráceno)* ■

Výstřel z děla i výstava na jeho počest. Pamětník dukelských bojů Miloslav Masopust oslavil 100 let

text kpt.
Gabriela Kugler, MO
foto Jan Schejbal, MO

Bojovník z východní fronty 2. světové války, generálporučík ve výslužbě Miloslav Masopust, oslavil významné životní jubileum 26. září ve společnosti příbuzných a přátel, válečných veteránů, ale především „svých“ vojáků – dělostřelců – u 13. dělostřeleckého pluku „Jaselského“ v Jincích. Poblahopřála mu rovněž ministryně obrany Jana Černochová, první zástupce náčelníka Generálního štábu AČR generálporučík Miroslav Hlaváč a další významní hosté.

Patříte k jednomu z posledních hrdinů 2. světové války, kteří jsou tady ještě s námi. Jste pamětníkem těžkých bojů čs. vojáků na Dukle a během osvobození Československa. Vždy pro nás budete symbolem vlastence, který ze všech sil bojoval za svobodu vlasti. Takoví hrdinové, jako jste vy, jsou velkým vzorem především pro mladou generaci občanů,“ uvedla v proslovu ministryně obrany a vyzdvihla také Masopustovu činnost osvětovou.

„Na vaše padlé kamarády jste nikdy nezapomněl a dělali jste vždy maximum pro to, abyste jejich odkaz předával dalším generacím při každé příležitosti. A zapojil jste se také do pomoci novodobým válečným veteránům,“ poděkovala ministryně. Generálovi také popřála hodně zdraví, fyzické i duševní pohody a spokojenosti. „Jste člověk, z něhož vždy srší zdravý optimismus. A já budu velice ráda, když vám tento životní postoj vydrží co nejdéle,“ uvedla na závěr.

Generálporučík ve výslužbě Miloslav Masopust je jedním z posledních žijících hrdinů 2. světové války. Je pamětníkem těžkých bojů čs. vojáků na Dukle a během osvobození Československa. Jeho význam pro současnou Armádu ČR popsal první zástupce náčelníka Generálního štábu generálporučík

Miroslav Hlaváč. „Pro dnešní příslušníky Armády ČR jste velkým příkladem a tradicí, na kterou chceme navazovat. Vážíme si vaší práce a jménem všech vojáků vám k životnímu jubileu blahopřejí.“

Pan generál si při oslavě narozenin vystřelil z děla, čímž i symbolicky otevřel výstavu, kterou připravil Vojenský historický ústav Praha a je věnována jeho dosavadnímu životu.

Poslední žijící člen dělostřeleckého pluku 1. československého armádního sboru a nositel Řádu Bílého lva I. třídy se narodil v obci Český Straklov (dnes Straklov) na ukrajinské Volyni. Do čs. zahraniční armády se přihlásil 23. března 1944 poté, co se zdejší početná česká menšina hromadně po tragických zkušenostech se sovětským a následně německým okupačním režimem hlásila do jednotek vznikajícího 1. čs. armádního sboru v SSSR.

Po krátkém výcviku se zúčastnil v řadách 3. čs. samostatné brigády v září 1944 Karpatsko-dukelské operace, kdy byl na jejím samotném počátku zraněn do nohy. Po uzdravení působil při týlovém zabezpečení úkolů 5. dělostřeleckého pluku a válku ukončil v hodnosti rotného.

Po osvobození zůstal v Československu a se svým otcem krátce působil jako správce zemědělské usedlosti v Mlékojedech u Litoměřic. V roce 1946 opět oblékl vojenskou uniformu a stal se vojákem z povolání. Sloužil u různých dělostřeleckých jednotek a jeho specializací se v Československé lidové armádě časem stalo technické zabezpečení dělostřelectva a jeho základen. V letech 1969–1974 studoval na Vojenské akademii Antonína Zápotockého v Brně, poté se stal vedoucím starším důstojníkem oddělení bojové přípravy správy raketového vojska a dělostřelectva na ministerstvu národní obrany. V prosinci 1980 odešel z Československé lidové armády do výslužby v hodnosti plukovníka.

Po roce 1990 se začal angažovat v Čs. obci legionářské a v letech 2002–2004 byl jejím místopředsedou, což v květnu 2005 zohlednil prezident republiky Václav Klaus jeho jmenováním do hodnosti brigádního generála. Prezident Miloš Zeman mu potom v roce 2020 udělil Řád Bílého lva a v říjnu 2022 jej jmenoval do hodnosti generálporučíka ve výslužbě. Velice rád se řadu let účastnil veřejných besed a přednášek o bojích čs. jednotek na východní frontě v letech 2. světové války, kdy nezapomínal i na podíl Volyňských Čechů v boji s nacisty.

Za svou službu byl vyznamenan několika státními a vojenskými řády, včetně nejvyššího státního vyznamenání ČR – Řádu Bílého lva I. třídy. Dále je nositelem Řádu rudé hvězdy a Řádu za vojenskou zásluhu. ■

Dodejme, že před zahájením samotné oslavy v Jincích popřála paní ministryně k 60. narozeninám rovněž předsedovi ČsOL br. Pavlu Budinskému. Velmi milé překvapení bylo dáno tím, že oba pánové, jak br. generál Masopust, tak br. předseda slaví své narozeniny ve stejný den, jen s úctyhodným odstupem čtyř desetiletí.

Vlčí máky, kam se podíváš

br. Petr Tolar

Datum konce první světové války – 11. 11. – si spojujeme s květy vlčích máků, které symbolizují vzpomínku na válečné oběti a podporu válečným veteránům. Den válečných veteránů je každoročně příležitostí k charitativní „vlkomakové“ sbírce, do které se vždy zapojuje Československá obec legionářská prostřednictvím svých jednot i jednotlivých členů po celé republice. Letos jsme tak pro Vojenský fond solidarity pomohli získat přes 80 000 korun.

Sbírku ke Dni válečných veteránů zahájilo Ministerstvo obrany České republiky ve spolupráci s Charitou České republiky 29. října 2024. Celý její výtěžek putuje na Vojenský fond solidarity, který se stará o veterány, vojáky a jejich rodiny v tíživých životních situacích. Za příspěvek si dárcé mohli odnést symbolický vlčí mák, tentokrát zcela nový, tzv. Vlčí mák České republiky. Standardní sbírkové vlčí máky byly vyrobeny

z recyklovaného papíru s vygravírovaným rokem. Mimo toho byla připravena i limitovaná edice vlčích máků složených z komponentů 3D tisku, na jejichž skládání se podíleli váleční veteráni a členové ČsOL. Jako třetí varianta vznikl i elektronický vlčí mák, tzv. digimák, vhodný například pro ty, kteří se nemohou dostat ke sbírkovému místu, ale rádi by na vojenský fond přispěli. Při zakoupení digimáku si jej dárcé mohli nechat poslat s vlastním věnováním, například vybranému veteránovi či hrdinovi odboje.

Kromě stálých sbírkových míst, z nichž některá zajistily jednoty ČsOL, byly letošní nové máky k dostání také u vojáků a dobrovolníků v několika českých městech. Společně s příslušníky Armády České republiky, zaměstnanci Agentury pro

podporu válečných veteránů a sokoly se do pouliční sbírky zapojili také sestry a bratři z ČsOL.

Legionářskými stálými místy s kasičkami VFS byly: Muzeum československých legií v Praze, Památník odboje Žamberk, Dům armády v Olomouci a pojízdné muzeum Legiovlak, které

bylo po dobu sbírky k navštívení v zastávkách Kynšperk nad Ohří a Chodov. Další místa zajistili členové ČsOL v Přerově, Lipníku nad Bečvou, Domažlicích, Hradci Králové, Valašských Kloboukách, Kladně, Havířově, Mladé Boleslavi či na tradičním veteránském plese v Českém Krumlově. ■

Bratr Karel Bažant stoletý

text br. Jiří Filip
foto Eva Koláčková

Ve čtvrtek 24. října navštívili zástupci Československé obce legionářské bratra Karla Bažanta u příležitosti jeho 100. narozenin. Poděkovali jsme mu mimo jiné za jeho neutučající zájem o dění v ČsOL i za přízeň, kterou chová v časopisu Legionářský směr.

Bratr Karel Bažant se narodil 21. října 1924 v Praze a díky tomu, že vyrůstal na Břevnově, má živé vzpomínky na prezidenta T. G. Masaryka, který kolem jejich domu často jezdil koňmo na vyjížďku na Bílou horu. I na tato setkání, kdy si s panem prezidentem jako chlapec potřásl rukou, při společném setkání zavzpomínal.

Za druhé světové války byl totálně nasazen. Jistým štěstím v neštěstí bylo, že nikoli v Německu, ale v Praze. Důležitým momentem v jeho životě byla účast v květnovém povstání roku 1945, při kterém plnil úkoly na Břevnově a Bílé hoře. V osvobozené vlasti nastoupil cestu technika letecké hlídky SNB a působil hned na několika místech v Čechách a na Moravě. V září 1948 byl zatčen a obviněn z pokusu o překročení hranice. Pro nedostatek důkazů byl sice po čtyřech měsících vazby propuštěn, přišel ale o své zaměstnání a uplatnění poté našel ve stavebnictví. Kariéru v tomto odvětví však v roce 1970 ukončily normalizační prověrky.

Po roce 1989 se bratr Karel Bažant aktivně účastnil nápravy poměrů. Zmíňme například, že se zasloužil o zřízení pamětní desky příslušníkům SNB popraveným v 50. letech, která je dnes osazena ve vstupu Policejního prezidia ČR, zasazoval se mimo jiné o pojmenování pražské ulice po generálu Heliodoru Píkovi a spolupracoval na řadě dalších iniciativ. Byl rovněž činný ve spolkovém životě Československé obce legionářské a mnozí si jej pamatujeme, že navzdory svému věku se účastnil řady shromáždění a pietních aktů. Dodnes s díkem odpovídá na zasláné pozvánky a kvituje články vydané v Legionářském směru. Respekt vzbuzuje

pochopitelně sám fakt, že tak činí elektronicky prostřednictvím mailu!

K životnímu jubileu bratru Karlu Bažantovi popřáli br. Viktor Šinkovec a Jiří Filip. Bratr Bažant byl skvělým společníkem, který kromě svých vzpomínek nadhodil nejednu vtipnou glosu a několikrát nám zarecitoval. Velmi příjemnou společností při naší návštěvě nám byla dcera bratra Bažanta paní Koláčková, které patří díky za veškerou lásku a péči, jež věnuje svému tatínkovi. ■

Sídlo ČsOL hostilo slavnostní setkání účastníků misí v Libérii

text br. Jiří Filip
foto Ján Váchal

V pátek 8. listopadu, s vědomím blížícího se Dne válečných veteránů, se na Slavnostním sále hotelu Legie v Praze konalo výjimečné setkání u příležitosti 30. výročí zahájení misí OSN v Libérii, kterého se účastnili i vojáci Armády ČR. Události se účastnila převážná část těch, kteří byli jako pozorovatelé před třemi dekadami vysláni do náročných podmínek, které tehdy v Libérii panovaly.

Na úvod zazněla Státní hymna České republiky, po které byli přivítáni vzácní účastníci setkání, v první řadě vrchní ředitel Sekce vyzbrojování a akvizic MO pan Lubor Koudelka a někdejší náčelník Vojenské kanceláře prezidenta Slovenské republiky pan genpor. Marián Áč – oba někdejší účastníci misí v Libérii. Čs. obec legionářskou reprezentoval její předseda br. Pavel

Budinský. Představeni byli rovněž ti, kteří se nejvíce zasloužili o organizaci akce – účastníci misí – bratři Jan Držmíšek, Jan Holásek a Jaroslav Herain, a rovněž pracovníci Projektu péče o válečné veterány – vedoucí projekt br. Viktor Šinkovec a asistentka projektu paní Michaela Škrobáková.

Po uvítání uctili přítomní minutou ticha padlé vojáky a rovněž válečné veterány, kteří už tu nemohou být s námi. S obsáhlým úvodním projevem vystoupil br. Držmíšek, který popsal dějinné souvislosti nasazení našich vojáků v Libérii. „Velmi brzo jsme byli rozmístěni po celé Libérii. V té době stále probíhala první občanská válka, která začala roku 1989 a trvala až do roku 1996. Vlastně to byl boj o moc mezi jednotlivými frakcemi.“

Neopomněl ani příklady každodenního řešení nastalých problémů i kritické situace, kterým byli v průběhu plnění svých pozorovatelských povinností vystaveni, zvláště pak při nasazení na území, kde operovali rebelové. „Vše vyvrcholilo

v září 1994, kdy 43 pozorovatelů – z toho pět Čechů – bylo zajato, okradeno, zbito, ohrožováno pistolí hrou na ruskou ruletu. Asi po deseti dnech, kdy naši pozorovatelé žili v životní nejistotě, byli pozorovatelé propuštěni, odvezeni na hranici s Pobřežím slonoviny, tam bez finančních prostředků vyhozeni. Naštěstí se jich ujal Červený kříž a pomohl jim dostat se do Abijanu, kde se o pozorovatele postarali důstojníci UNOMIL. Čechům byl zase hodně nápomocen pan Foit, chargé d'affaires. V únoru 1995 byla naše skupina vystřídána novou skupinou šesti pozorovatelů na dobu jednoho roku a pak následovaly další rotace.“

Se zdravící vystoupil za slovenské pozorovatele misí v Libérii generál Āč, který srdečně poděkoval za pořádání setkání a projevil přání, aby se jednou podobná událost odehrála i na Slovensku. S díkem se připojil rovněž pan vrchní ředitel Koudelka, který poukázal i na rozvíjející péči o válečné veterány ze strany MO ČR. Předseda ČsOL br. Budinský připomněl, že ačkoli byly mise v Libérii ze strany AČR obsazeny malým počtem vojáků, nejednalo se o misi, kterou bychom mohli upozadovat. Svými úspěchy se stala významem velkou, podařilo se nastolit v Libérii mír a umožnit procesy v zájmu udržení stability. Se závěrečným slovem vystoupil br. Šinkovec, který mimo jiné apeloval na přítomné válečné veterány, aby své cenné vzpomínky předávali společnosti a připomněl, že ČsOL v roce 2023 knižně vydala vzpomínky Tomáše Blažka, jednoho z účastníků misí v Libérii.

Na závěr byly přítomným předány Pamětní listy a účastníkům první mise v Libérii UNOMIL z roku 1994 rovněž speciální pamětní známky. Následně se již program překloupil do neformální části, která pokračovala až do podvečerních hodin. Nebylo se čemu divit, uvážíme-li, že mnozí z přítomných měli možnost se opět shledat po tolika letech – od svého nasazení v Libérii v polovině 90. let... ■

Nadační fond Čs. obce legionářské přispěl na realizaci pamětní desky Jaroslava Grosmana

text Štěpánka Prokopcová
foto Dora Janouchová a Post Bellum

V sobotu 5. října 2024 se v Roztokách u Jilemnice uskutečnilo slavnostní odhalení pamětní desky panu Jaroslavu Grosmanovi, účastníku II. a III. odboje, politickému vězni, nositeli Řádu Tomáše G. Masaryka III. třídy a podporovateli Charty 77.

Pietní akt proběhl pod záštitou ministryně obrany ČR Jany Černochové, Československé obce legionářské, Libereckého kraje, Konfederace politických vězňů ČR a Sboru dobrovolných hasičů z Roztok u Jilemnice. Mezi významné hosty patřil předseda Nadačního fondu Československé obce legionářské Jiří Filip, radní Libereckého kraje Vladimír Richter, zástupce Ministerstva obrany ČR Pavel Kugler z Odboru pro válečné veterány a válečné hroby a poslanec Parlamentu ČR Petr Beitl. Pietní akci moderoval Josef Bušák ml. Čestnou stráž u pamětní desky drželi vojáci z 31. pluku radiční, chemické a biologické ochrany Liberec spolu se skauty z Jilemnice. Pamětní desku odhalili potomci Jaroslava Grosmana a modlitbu pronesl kpt. Jakub Hála.

„Vaše účast je důkazem toho, že odkaz Jaroslava Grosmana zde žije. Jsem velmi rád, že se správná rada Nadačního fondu ČsOL jednomyslně rozhodla tento projekt podpořit“, uvedl ve svém projevu předseda Nadačního fondu ČsOL Jiří Filip.

O připomínku stého výročí nedožitých narozenin Jaroslava Grosmana se zasloužil hlavní organizátor akce František Vejř. Zajistil podporu Libereckého kraje, Sboru dobrovolných hasičů z Roztok u Jilemnice a jilemnické skauty. K účasti na pietní vzpomínku pozval poslance Parlamentu ČR Petra Beitla

a zástupce Libereckého kraje radního Vladimíra Richtera. Jako hudební doprovod zazněly jazzové skladby v podání saxofonového kvarteta.

Spoluorganizátorka Štěpánka Prokopcová sjednala další patronáty, přizvala vojáky 31. pluku a zástupce předních spolků a institucí. Ty přijely roztockému odbojáři vzdát hold formou vzpomínkových proslovů a kladením kytic. Jaroslavu Grosmanovi a jeho přítomné rodině se tak dostalo náležité pocty v podobě slavnostního ceremoniálu pod záštitou institucí, od kterých Jaroslav Grosman obdržel svá vyznamenání a řády.

Slavnostního odhalení pamětní desky se zúčastnila i známá filmařka Kristina Vlachová, která Jaroslava Grosmana natáčela pro dokumentární snímek Pomník Heliodora Píky (režie Kristina Vlachová, 1993) a br. Stanislav Hnělička ml. z Jednoty ČsOL v Liberci, jehož otec navrhl Jaroslava Grosmana na propůjčení Řádu Tomáše G. Masaryka III. třídy (2009).

Jaroslav Grosman se narodil v roce 1924 v Libštátě. Byl totálně nasazen u Daimler Benz, kde prováděl sabotáže. Vstoupil do československého armádního sboru. V září 1944 bojoval na Dukle. Po nástupu KSČ k moci emigroval do Německa. Jako „agent chodec“ se podílel na zvláštní misi – únos bývalého ministra spravedlnosti Dr. Prokopa Drtiny do exilu. „Zpočátku šlo vše hladce (...) Měl kontakty na demokraticky smýšlející policisty a lékaře (...) Po krutém bití, mučení a roční vazbě odcházel od soudu s trestem dvaceti let vězení“, popisuje okolnosti Jaroslavova zatčení historik Ondřej Koutek v knize Prokop Drtina: Osud československého demokrata (Vyšehrad, 2011). Po patnáctiletém věznění, z toho deset let v uranových dolech, byl v roce 1963 propuštěn na amnestii. Vrátil se do Roztok u Jilemnice. Státní bezpečnost na jeho osobu zavedla svazek signální i pozorovací. Od roku 1977 pořádal finanční sbírky pro rodiny signatářů Charty 77, kteří ztratili svá zaměstnání, řidičské průkazy a cestovní pasy. Jaroslav Grosman neváhal boj za základní lidská práva podpořit. Zemřel 1. dubna 2012. ■

Kompenzační pomůcky pro válečné veterány

Odbor pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany České republiky, v rámci dotačního programu Péče o válečné veterány, podporuje zdravotně znevýhodněné válečné veterány vytvořením podmínek pro jejich nadstandardní zabezpečení zdravotními a kompenzačními pomůckami.

Československá obec legionářská, na základě Výzvy k podání žádosti o dotace pro nestátní neziskové organizace, zpracovala projekt Kompenzační a zdravotní pomůcky válečným veteránům (dále jen KPVV). Tento projekt byl schválen a na základě něho byla, v roce 2024, pořízena celá řada kompenzačních a zdravotních pomůcek.

Projekt KPVV je zaměřen na poskytnutí individuální péče a podpory osobám cílové skupiny. Pro podrobné zpracování obsahu, činností a rozpočtu projektu bylo využito dlouhodobě získávaných poznatků a informací z realizace a zkušeností zavedeného systému projektu Péče ČsOL o válečné veterány v letech 2010–2023. Současně bylo využito zkušeností získaných od roku 2011 z vlastního projektu Sociálně zdravotní podpory členům ČsOL.

CÍL A ÚČEL PROJEKTU KOMPENZAČNÍ POMŮCKY PRO VÁLEČNÉ VETERÁNY

Cílem projektu je zachování kulturního dědictví zprostředkováním pomoci válečným veteránům (VV) při plnohodnotném zapojení do života společnosti, zejména v jejich přirozeném prostředí a zabránění jejich sociálnímu vyloučení, a to s kvalifikovaným přihlédnutím k jejich fyzickým a psychickým schopnostem a možnostem.

Účelem projektu a dotačním programem podporovanými aktivitami je realizace pomoci válečným veteránům, s přihlédnutím k jejich aktuálním potřebám a zdravotnímu stavu, a to prostřednictvím krátkodobých nebo dlouhodobých zápůjček kompenzačních pomůcek zejména zdravotnického charakteru.

Za tyto pomůcky se pro účely projektu považují např.:

- kompenzační a zdravotnické pomůcky pro usnadnění pohybu, jako např. invalidní vozíky další kompenzační pomůcky (hole, chodítka apod.), nebo polohovací postele, antidekubitní pomůcky apod.
- pomůcky osobní hygieny a koupání, oblékání, příjmu potravin,
- další zdravotnických materiálů či materiálů charakteru kompenzačních pomůcek jako jsou např. ušní naslouchadla, protetický materiál apod.

Cílovou skupinou osob jsou váleční veteráni, nositelé osvědčení podle zákona 170/2002 Sb. O válečných veteránech, ve znění pozdějších předpisů:

- druhováleční veteráni;
- novodobí váleční veteráni;
- váleční veteráni účastníci odboje a odporu proti komunismu.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO VÁLEČNÉ VETERÁNY A JEJICH DŮCHODOVÉ ZABEZPEČENÍ

V oblasti zajištění sociálních služeb je důležitou legislativní normou zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který vytváří podmínky pro uspokojování přirozených potřeb lidí v sociální oblasti, kteří jsou v mnoha případech oslabeni ve schopnostech je prosazovat, což je i mnohdy v případech našich válečných veteránů. Uvedený zákon však zmiňuje a definuje pouze péči o veterány druhoválečné (DVV) a nepřímo válečné veterány třetího odboje (TVV). Otázka péče o novodobé válečné veterány (NVV) a jejich postavení v systému sociálních služeb není v tomto zákoně samostatně zohledněna. Proto musí být této otázce věnována zvýšená pozornost a hledány cesty, jak chybějící sociální péči zajistit.

Jedním z možných způsobů je právě realizace poskytnutí kompenzačních pomůcek válečným veteránům prostřednictvím tohoto projektu.

Ze strany státu a MO je druhoválečným veteránům a veteránům třetího odboje poskytována kontinuální péče již od roku 1990, kdy byla přijata celá řada odškodňovacích zákonů, kterými bylo provedeno finanční odškodnění a upraveny důchodové náležitosti. V roce 2002 byl přijat zákon č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech ve znění pozdějších předpisů, který kromě morálního ocenění válečných veteránů řešil i například zřízení domovů péče o válečné veterány. Dalšími novelami tohoto zákona pak byly uzákoněny možnosti poskytovat válečným veteránům ze strany MO různé výhody, např. příspěvky na lázeňskou péči a rekreační pobyty.

V letošním roce 2024 byla také novelizována oblast důchodového zabezpečení. Druhoválečným veteránům a válečným veteránům třetího odboje s podprůměrnými starobními důchody bylo přiznáno dorovnání vyměřených starobních důchodů na úroveň průměrného starobního důchodu.

Žádná legislativní norma však neřeší důchodové ani sociální náležitosti ve vztahu k novodobým válečným veteránům, podle zákona č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech, jako samostatné a specifické skupiny občanů ČR.

PROJEKT SOCIÁLNĚ ZDRAVOTNÍ POMOCI ČSOL

Československá obec legionářská má zkušenosti s projekty ze sociálně zdravotní oblasti. Od roku 2010 realizuje projekt Sociálně-zdravotní podpory členům ČsOL. Cílem projektu je poskytnutí pomoci členům ČsOL, především příslušníkům 2. odboje při řešení jejich sociálních a zdravotních problémů. V průběhu času byl do projektu zapojován, úměrně stoupajícímu věku, i narůstající počet novodobých válečných veteránů a jejich rodinných příslušníků. Tímto projektem je například dlouhodobě podporována vdova po válečném veteránovi, který neunesl tíživou životní situaci.

K provádění projektu Sociálně-zdravotní podpory členům ČsOL byla v roce 2011 schválena Směrnice pro udělování sociálně-zdravotní pomoci, která platí v aktualizovaných verzích dodnes. Pro zpracování podkladů pro rozdělení sociálně-zdravotní podpory členům ČsOL byla zřízena Sociálně-zdravotní

komise, která předkládá každoročně, ve 3 etapách, návrhy na rozdělení podpory ke schválení Předsednictvem RV ČsOL. Za období činnosti komise zpracovala bezmála 7 tis žádostí v celkové výši 9 mil Kč.

Zásadním rozdílem oproti projektu KPVV je, že sociálně zdravotní podpora je realizována formou peněžního proplácení, komisí schválených, již žadatelem zaplacených dokladů (účtenek) předložených zpětně.

PROJEKT PREVENTIVNÍCH PROHLÍDEK VE FN MOTOL

V roce 2012 byl ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Motol zahájen projekt preventivních zdravotních prohlídek ve FN Motol. Od počátku tuto kontrolu absolvovalo přes 900 válečných veteránů, členů ČsOL a jejich rodinných příslušníků.

PROJEKT PÉČE ČSOL O VÁLEČNÉ VETERÁNY

Nejvýraznějším projektem ČsOL vůči válečným veteránům je projekt Péče o válečné veterány (PoVV) realizovaný od roku 2010 formou dotačního programu, zaměřený na válečné veterány ve starobním důchodu. V roce 2024 bylo prováděno průběžné šetření potřeb VV cestou terénních pracovníků projektu PoVV, kteří jsou v opakovaném, mnohdy dlouhodobém kontaktu s veterány. Terénní pracovníci se zaměřili na veterány, kteří jsou z nejrůznějších důvodů, věku, onemocnění nebo úrazu a zranění zdravotně znevýhodnění.

AGENTURA PRO PODPORU VÁLEČNÝCH VETERÁNŮ

Odbor pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany České republiky je koncepčním orgánem ministerstva obrany ČR a gestorem pro oblast válečných veteránů, tak jak je definována v příslušné legislativě. Jako výkonný prvek má zřízenou Agenturu pro válečné veterány, která má celorepublikovou působnost a je tvořena pěti skupinami. Zaměřuje se na zajištění sociálních a zdravotních služeb, podporu při řešení životních situací a vytváření komunitních aktivit, které pomáhají veteránům s jejich socializací. Mezi agendy agentury patří také spolupráce na organizaci veřejné sbírky pro Vojenský fond solidarity a také sbírky u příležitosti Dne válečných veteránů v období říjen-listopad.

Jednotlivé skupiny Agentury jsou tvořeny z kontaktních pracovníků, kteří slouží jako koordinátoři pomoci. Jejich úkolem je propojit různé formy podpory a spolupracovat s veterány na řešení jejich obtížné životní situace, popř. je podpořil v jejich životě. Dále monitorují potřeby veteránů v regionu, organizují volnočasové aktivity za účelem podpory socializace a také budují síť odborníků, kteří poskytují potřebnou péči a pomoc. Zároveň jsou určeni jako kontaktní pracovníci pro Vojenský fond solidarity.

V Praze, Brně a Olomouci jsou k dispozici válečným veteránům komunitní centra. Tedy kdo je kdo, jak se v tom mám vyznat?

ODBOR PRO VÁLEČNÉ VETERÁNY A VÁLEČNÉ HROBY MINISTERSTVA OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY

- je koncepčním orgánem ministerstva obrany ČR a gestorem pro oblast válečných veteránů, tak jak je definována v příslušné legislativě
 - a) Zákon č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození
 - b) Zákon č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech
 - c) Zákon č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu

AGENTURA PRO PODPORU VÁLEČNÝCH VETERÁNŮ

- je základní výkonný prvek péče Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO ČR o všechny válečné veterány

PROJEKT PÉČE ČSOL O VÁLEČNÉ VETERÁNY

- je doplňkem péče Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO ČR o válečné veterány, zaměřený na starobní důchodce

PROJEKT KOMPENZAČNÍ A ZDRAVOTNÍ POMŮCKY VÁLEČNÝM VETERÁNŮM

- je doplňkem péče Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO ČR o válečné veterány, zaměřený

na znevýhodněné a potřebné válečné veterány všech věkových kategorií

PROJEKT SOCIÁLNĚ ZDRAVOTNÍ POMOCI ČsOL

- je projektem ČsOL i pro válečné veterány, členy ČsOL

PROJEKT PREVENTIVNÍCH PROHLÍDEK VE FN MOTOL

- je projektem ČsOL i pro válečné veterány, členy ČsOL

Kromě výše uvedených prvků a projektů se oblastí péče o válečné veterány zabývají svým dílem i jiné organizace, jako například Vojenská nemocnice prostřednictvím „Zelených cest“, VOLAREZA projektem Benefity a další. V neposlední řadě silný nástroj pomoci – Vojenský fond solidarity v působnosti Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO ČR. Ale zpět ke kompenzačním pomůckám.

ZPŮSOB REALIZACE POŽADAVKŮ PROJEKTU KOMPENZAČNÍ POMŮCKY PRO VÁLEČNÉ VETERÁNY (KPVV)

Ne každý znevýhodněný veterán svou potřebu sděluje, nebo vyžaduje její řešení. Jsou případy, kdy vlastně je na svůj stav natolik uvyklý, že si ho ani neuvědomuje (typicky naslouchátka), nebo je na svůj stav natolik uvyklý, že mu ani nepřijde, že by ho mohl zlepšit (např. chodítka, polohovací postele). Zjištění potřeby znevýhodněného VV a iniciativa k řešení může vycházet proto z různých zdrojů:

- a) přímého podnětu od znevýhodněného VV
- b) výstupních informací od terénních pracovníků, kteří mají bezprostřední informace od znevýhodněných VV
- c) podnětu od kontaktních pracovníků Agentury pro podporu VV nebo odborných pracovníků OVVVM MO
- d) vnějšího podnětu z třetí strany o nevhodné situaci znevýhodněného VV

Zjištěná informace o potřebě znevýhodněného VV může mít podobu laického názoru, podobu lékařské zprávy nebo jiného objektivního dokumentu. Tato informace je formou **Žadosti o zajištění kompenzační nebo zdravotní pomůckou** předána sociální pracovníci v projektu KPVV.

Pro posouzení potřeby znevýhodněného VV postupuje sociální pracovník metodami odborně uzpůsobenými situací. K objektivizaci a ověření zjištění spolupracuje s terénními pracovníky, případně v součinnosti s místně příslušnými odbornými sociálními nebo zdravotními orgány.

Sociální pracovnice projektu, v součinnosti s terénním pracovníkem, případně i odbornými pracovníky poskytovatele dotace, navrhne řešení. Schválené řešení je následně realizováno. V případě přímého nákupu komerčních pomůcek je provedeno rychlé šetření kvality a cen dodavatelů. V případě odborných specifických pomůcek stanovených přímo specialistou respektujeme svobodnou volbu lékaře (naslouchátka, protézy). Pomůcka je zakoupena a zaplácena ČsOL. Uživatel je zapůjčena do užívání na dlouhodobou nebo krátkodobou zápujčku, podle životnosti. Spotřební materiál je odepisován výdejem veteránovi.

Pracovníci projektu dále periodicky, ve spolupráci s terénním pracovníkem, sleduje situaci znevýhodněného VV a proaktivně reagují na možné změny a poskytuje zpětnou vazbu poskytovateli dotace. ■

Vybrané příklady pomoci válečným veteránům

Odbor pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany České republiky, v rámci dotačního programu Péče o válečné veterány, podporuje zdravotně znevýhodněné válečné veterány vytvořením podmínek pro jejich nadstandardní zabezpečení zdravotními a kompenzačními pomůckami.

VOZÍK PRO ATTILU FABIÁNA

Československá obec legionářská v rámci projektu Kompenzační a zdravotní pomůcky válečným veteránům zajišťuje elektrický vozík novodobému válečnému veteránovi.

Nadporučík Attila Fabián byl sice při výkonu své mise v iráckém Kurdistanu zraněn, ale fatální se pro něho stala zdravotní příhoda řadu měsíců po odchodu do civilu. V souvislosti s jeho situací se vlastně poprvé veřejně diskutovalo to, že přiznání invalidního důchodu nemá pro pobíratele výsluhového příspěvku žádný ekonomický efekt. Co je přiznáno v invalidním důchodu, o to je snížen výsluhový příspěvek. I proto je správné, že projektem Kompenzační pomůcky válečným veteránům se otevřela možnost zajistit pro potřebné znevýhodněné veterány pro ně dosud nedostupnou kvalitu pomůcek.

Za přítomnosti sociální pracovnice projektu Simony Bernunziové a terénního pracovníka PoVV Stanislava Šviděka proběhla zkouška, měření a třídní testování vybraného elektrického vozíku, který splňuje požadavky válečného veterána a odpovídá jeho zdravotnímu stavu. Na základě výsledku testování probíhá nyní kompletace vozíku na míru panu Fabiánovi.

NASLOUCHÁTKA PRO PETRA HOLUBA

Kromě jiných pomůcek zajišťuje Československá obec legionářská v rámci projektu Kompenzační a zdravotní pomůcky válečným veteránům i naslouchátka pro válečné veterány s potřebnou zdravotní indikací.

Kdo zná Petra Holuba z Nového Jičína, nemohl si již déle nevšimnout, jak při rozhovoru pozorně odezírá, případně naklání hlavu. To byly neklamné známky nedoslýchavosti, která se zhoršovala postupně tak, že si to Petr ani jeho okolí z počátku ani neuvědomili. Trochu jsme Petra popíchlí, a po vyšetření v odborné ordinaci MUDr. Michala Entera mu mohl terénní pracovník PoVV Petr Radina předat do užívání naslouchátka kompenzující objektivně zjištěnou ztrátu sluchu.

V rámci projektu Kompenzační pomůcky válečným veteránům předpokládáme zájem o naslouchátka. Tak jako v jiných případech je ovšem potřeba naslouchátka individuálně „vyladit“ odborným lékařem. Respektujeme svobodnou volbu lékaře, ale

v případě potřeby jsme schopni zajistit pro potřebné válečné veterány vyšetření v Ústřední vojenské nemocnici Praha.

CHODÍTKO PRO RADOMÍRA DROBNÉHO

Československá obec legionářská v rámci projektu Kompenzační a zdravotní pomůcky válečným veteránům, zapůjčila chodítko druhoválečnému veteránovi.

Pan Radomír Drobný letos oslavil 97 let. Během druhé světové války působil v domácím odboji a prováděl sabotáže. Před svým terénním pracovníkem projektu PoVV Stanislavem Šviděkem vyslovil přání obměnit své obyčejné chodítko za lepší. V rámci projektu kompenzační pomůcky válečným veteránům jsme předpokládali zájem o chodítko, proto jsme ho již měli pořízené a do druhého dne si ho překvapený pan Drobný mohl vyzkoušet.

BRÝLE PRO „BARONA“

Československá obec legionářská v rámci projektu Kompenzační a zdravotní pomůcky válečným veteránům, pořídila specifické zdravotní brýle novodobému válečnému veteránovi.

Na ulici generála Klemeše v Chrudimi předal vedoucí projektu Viktor Šinkovec upravené zdravotní brýle Miloši „Baronovi“ Prašilovi. Brýle byly zhotoveny podle specifických potřeb válečného veterána, po nedávné operaci očí. Baron je jedním z válečných veteránů, kteří byli na své misi při plnění úkolů

těžce zranění, a i když si nijak nestěžuje na osud, bez pochyby si zaslouží nadstandardní pomoc z projektu Kompenzační pomůcky pro válečné veterány.

Proč bylo předání na ulici generála Klemeše? Kdo znal generála Jaroslava Klemeše, jistě ví, že jeho dlouholetým průvodcem, důvěrníkem a kamarádem byl právě Baron. Volbou místa předání brýlí chtěl Baron připomenout i památku Jardy Klemeše, která je stále živá.

ELEKTRICKÝ VOZÍK PRO PETRA DRAHOVZALA

Československá obec legionářská v rámci projektu Kompenzační a zdravotní pomůcky válečným veteránům pořídila elektrický vozík novodobému válečnému veteránovi.

Tím veteránem je plukovník ve výslužbě Petr Drahovzal z Karlových Varů, účastník mise UNPROFOR jako zástupce

velitele Vojenské policie. Pan plukovník v těchto dnech oslavil 86. narozeniny. Vzhledem k závažnému onemocnění je již několik let odkázán na invalidní vozík. Po doložení všech potřebných lékařských zpráv a stanovisek byl panu Drahovzalovi zapůjčen do užívání elektrický vozík ke zlepšení jeho mobility a kvality života.

Vozík byl předán za účasti vedoucího projektu Viktora Šinkovce a krajského koordinátora projektu PoVV Jiřího Kašpárka. Po řádném seznámení s obsluhou a vysvětlení zásad pohybu s elektrickým vozíkem, si pan Drahovzal vyzkoušel jízdu, v pro něho nezvyklém vozítku. Vozík, vzhledem ke svým rozměrům umožňuje jízdu venku i v interiérech, včetně výtahu.

Přejeme válečnému veteránovi mnoho kilometrů pohodové jízdy a návštěvu míst, která dlouho nemohl navštívit.

MATRACE PRO VLČÍ MÁK

Domov Vlčí mák při Ústřední vojenské nemocnici zahrnuje dva typy sociálních pobytových služeb dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách, a to Domov se zvláštním režimem, který přijímá osoby nad 65 let s dg. demence a Domov pro seniory, který přijímá osoby se sníženou soběstačností. Poskytuje důstojné prostředí a komplex služeb klientům, především válečným veteránům, kteří vzhledem ke svému věku a zdravotnímu stavu potřebují pomoc při zajištění svých potřeb.

Pomůcek, které usnadní klientům Vlčího máku život není nikdy dostatek. Jedním ze strašáků péče o dlouhodobě nemocné jsou proleženiny neboli dekubity. I při nejlepší péči k nim může dojít a náprava je mnohdy velmi složitá. Více než kdy jindy je důležitá prevence, jak aktivní, změnou poloh pacienta, tak pasivní, tedy druhem použité matrace a podložek. Proto jsme se dohodli s vrchní sestrou – vedoucí domova VM

Janou Zoufalou, že pro veterány upoutané na lůžko zajistíme, a zapůjčíme k dlouhodobému užívání, velmi kvalitní antidekubitní matrace.

Zapůjčené matrace neslouží jenom druhoválečným veteránům, ale i veteránovi třetího odboje a novodobým válečným veteránům, kteří jsou již také klienty Domova se zvláštním režimem.

NENÍ SCHODOLEZ JAKO SCHODOLEZ

Po zahájení projektu kompenzačních pomůcek se sešlo i několik požadavků na schodolezy. Jenom jednoslovně, že požadují schodolez. Vše z Moravskoslezského kraje. Když je lokálně něčeho hodně, a jinde nic, tak je to divné. Po bližším upřesnění se ukázalo, že v jednom případě se jedná o požadavek na transport osoby po schodech a v ostatních případech o nákupní tašky překonávající schody (s trojkolečky).

Nákupní tašky byla pořízeny rychle a terénní pracovník Petr Radina je předal zájemcům, novodobým veteránům v Příboru.

Elektrický osobní schodolez byl zapůjčen paní Rubeyové do Vítkova. Předtím byl otestován při proškolení obsluhy a otestování vhodnosti manipulace. Jako vhodnější byl zvolen kolečkový schodolez, protože umí na podestách jednoduše zatočit. Pásový schodolez se jevil jako příliš těžkopádný a hůře manipulovatelný.

Pro domácí využití je ale spíše vhodnější schodišťová sedačka. Tyto jsou ovšem součástí budovy, proto nejsou a nemohou být předmětem projektu KPVV, lze na ně získat dotaci od místně příslušného orgánu sociální péče. Současně je instalace schodišťové sedačky možná jenom se souhlasem majitele nemovitosti což je v případě nájemního bydlení mnohdy problematické.

OČI JARKA DUPALA

Jaromír Dupal je aktivním členem ČsOL v Opavě. Svou kamerou dokumentuje každou akci jednoty. Mnoho let se

ale potýká s následky zranění, které utrpěl na misi v bývalé Jugoslávii, které ho zdravotně poznamenaly na zbytek života. Díky obětavé rodině a nezdočné vůli se ale stále pere s osudem.

V loňském roce jsme v rámci vzpomínkové poutě do Bosny a Hercegoviny navštívili také místo kde býval nedaleko Arapuši, východně od Bosanske Krupy, spojovací uzel. Jedním z účastníků poutě byl i Jarek Dupal, který zde utrpěl velmi těžká zranění, v důsledku výbuchu nástražného systému. Na místě samém se mu vybavil zážitek, který byl bezmála 30 let zapomenut. Vybavil si celou událost a my co stáli okolo, jsme byli svědky velmi emotivního návratu paměti.

Po spuštění projektu kompenzačních pomůcek využil Jarek možnost pořídit si nové kompenzační návleky na ruce, ke zlepšení pohyblivosti a zmírnění bolesti. Následně se po mnoha letech nechal přesvědčit k pořízení oční protězy.

POLOHOVACÍ LŮŽKO PRO PANA SOCHORU

Projekt Kompenzační pomůcky válečným veteránům je realizován nejenom Československou obcí legionářskou, ale i Sdružením válečných veteránů. Prvním veteránem, pro kterého byla pořízena zdravotní pomůcka byl pan František Sochora. Od SVV má zapůjčen skládací invalidní vozík a od ČsOL polohovací postel.

Polohovací postel má pan Sochora opatřenou elektrickými pohony na nastavení výšky, sklonu a včetně kombinací různých úhlů. Postel je opatřena madlem a má dělené bočnice, které zabraňují pádu a současně neomezují svobodu pohybu uživatele. Polohovací postel má veterán bezplatně zapůjčenu samozřejmě i se zdravotní antidekubitní matrací.

Pan František Sochora je pamětník partyzánské skupiny Jana Žižky a dodnes připomíná tragické události na Ploštině. Často a rád beseduje s terénním pracovníkem projektu PoVV Karlem Vaculíkem a dalšími, kteří se zajímají o historii a tradice partyzánského hnutí na Valašsku.

VOZÍK PRO JIŘÍHO WINZIGA

Všichni, kdo jezdí na každoroční setkání Modrých baretů do Českého Krumlova nemohou přehlédnout Jirku Winziga, účastníka misí UNPROFOR a SFOR, který se tam pohybuje na elektrickém vozíku. Dlouhá léta používal repasovaný

vozík, který už ale měl něco najeto od předchozího uživatele. Před časem mu společně ČsOL a SVV přispěly na výměnu akumulátorů za 10 tis Kč.

V rámci projektu KPVV byl Jirkovi nabídnut nový outdoorový elektrický vozík. Po pečlivém otestování vzorků si vybral typ, který mu více vyhovoval, už proto, že ovládáním a koncepcí byl nový vozík podobný vozíku na který byl už zvyklý. A také proto, že v Českém Krumlově se pohybuje v členitém terénu, na neupravených cestách či v prostředí, kde je třeba překonávat mnoho obrubníků. Invalidní vozík je vhodný i pro delší a prudší trasy. Pohodlné ovládání elektrického vozíku je díky snadno ovladatelnému joysticku a LED displeji.

Vybraný vozík byl v dané konfiguraci zadán do výroby. Po nějaké době, kdy už jsme mysleli, že v Německu zavřeli i tuto fabriku, byl vozík dodavatelem přivezen až k Domovu s pečovatelskou službou, kde Jiří bydlí. Za účasti pracovníků projektu Simony Bernunziové a Štefana Krasňana, byl vozík dodavatelem předveden, budoucí uživatel zaškolen a námi zapůjčen k dlouhodobému užívání Jirkovi Winzigovi.

CHODÍTKA NA ŠUMPERSKO

Terénní pracovnice Jaruška Kouřilová má dva veterány, příslušníky domácího odboje, kteří požádali o pomůcky z projektu KPVV.

První byla paní Věroslava Bojková, které Jaruška předala k užívání chodítka. Při předání byl s paní Bojkovou projednán a nabídnut ještě schodolez, k překonání schodů do zvýšeného přízemí, ale to se ukázalo jako nevhodné vzhledem k dispozici domu. Budeme hledat jiné řešení ve spolupráci s místním orgánem sociální péče.

Dalším veteránem, kterého Jarka navštívila byl pan Frank, pro kterého přivezla chodítka. Pan Frank zrovna spal, chodítka převzala dcera, která se o rodiče, spolu s celou rodinou, velice obětavě stará. Při rozhovoru vyšlo najevo, že panu Frankovi hrozí riziko proleženin, proto mu byla zapůjčena i antidekubitní matrace. ■

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová

Uctění památky vítězných synů

Československá obec legionářská pořádala v pondělí 28. října tradiční pietu u pomníku na pražském náměstí Pod Emauzy jako uctění památky padlých československých legionářů. Pozvání k pomníku s názvem „Praha svým vítězným synům“ přijala řada významných hostů, naši organizaci reprezentoval její předseda br. Pavel Budinský.

Na úvod piety se uskutečnilo kladení květinových darů, po kterém následovala minuta ticha za zvuku „Večerky“. Následovaly projevy, přičemž s úvodním slovem vystoupil předseda Senátu Parlamentu ČR pan Miloš Vystrčil. S projevem vystoupila rovněž paní Věra Kovářová, která coby 1. místopředsedkyně instituce zastupovala na pietě Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR. Hlavní město Prahu, která se v názvu pomníku odkazuje k čs. legionářům, reprezentoval primátor pan Bohuslav Svoboda. Ministerstvo obrany ČR zastupovala paní vrchní ředitelka Blanka Cupáková, za AČR byl přítomen brig. gen. Roman

Hyřha, nechyběl ani starosta MČ Praha 2 pan Jan Korseska, nebo velitel Hradní stráže plk. gšt. Jaroslav Ackermann.

Vzpomínkové setkání, které se odehrálo za krásného podzimního odpoledne, zakončily tóny slovenské a české hymny. Za spolupráci při pořádání akce je třeba poděkovat Ministerstvu obrany ČR a Posádkovému velitelství Praha.

Pomník Josefa Mařatky „Praha svým vítězným synům“ byl zhotoven k uctění památky obětí první světové války a československých legionářů. Symbolicky byl odhalen 28. října

1932. Již v zadání projektu pražskou radnicí zazněla podmínka, aby pomník nevyjadřoval tragiku, ale velikost vítězů. Obelisk je obklopen sedmi legionáři, jedním italským, dvěma ruskými a čtyřmi francouzskými. Jeden se chystá k výpadu, druhý vrhá granát, další troubí k útoku. V centru stojí francouzský legionář s praporem, který ověňuje žena – Praha – lipovou ratolestí. Žerd' praporu cituje verše básníka Viktora Dyka „Opustíš-li mne, nezahynu, opustíš-li mne, zahyneš“. Nad postavami legionářů jsou vytesána

jména bojišť: „Zborov-Bachmač-Volha, Terron-Vouzières-Champagne, Doss Alto-Piave-Dobruďa“.

Pomník nepřežil nacistickou okupaci, k jeho novému zhotovení nakonec došlo až po sametové revoluci. V archivech se našťestí dochovaly modely pomníku i fotodokumentace, a proto mohl být pomník znovu odhalen. Podle původních návrhů ho zhotovila akademická sochařka a restaurátorka Kateřina Amortová. K odhalení kopie původního pomníku tak došlo při 80. výročí vzniku Československa dne 28. října 1998. ■

Olomoucké připomenutí vzniku svobodného Československa

br. Milan Vyhřídál

Jeden z nejvýznamnějších státních svátků si ve městě Olomouci tradičně připomíná také Jednota Československé obce legionářské Olomouc 1 „6. čs. střeleckého pluku Hanáckého“. Počasí letos přálo a nahrálo také poměrně hojně účasti nejenom ze strany zástupců Armády České republiky, místní samosprávy, Univerzity Palackého v Olomouci, ale i dalších spolků a organizací a běžných obyvatel města.

Vzhledem k nedávnému osmdesátému výročí vstupu jednotek 1. československého armádního sboru v SSSR

na československé území členové olomoucké jednoty pojali připomenutí tohoto velkého svátku tematicky, tedy s bojovým praporem 1. čs. samostatného praporu v SSSR a ve stejnokrojích s výzbrojí příslušníků naší východní armády. ■
Nezapomínáme!

Pietní akty k výročí vzniku čs. státu v Příbrami

br. Miroslav Ječmen
předseda jednoty

Ve dnech 28. a 29. října se zástupci Jednoty ČsOL v Příbrami zúčastnili pietních aktů při příležitosti 106. výročí vzniku samostatného československého státu u Památníku svobody v Arnoštových sadech v Příbrami a u památníku Padlým synům Březových hor v Příbrami – Březových Horách.

Pietní akty byly organizovány OŠKS MěÚ Příbram a na vlastní realizaci těchto pietních aktů se kromě zaměstnanců již zmíněného odboru podílela také příbramská legionářská jednota, která spolu s vojáky 13. dělostřeleckého pluku „Jaselského“ z Jinců byla součástí čestné stráže u pomníků.

Při konání pietního aktu v Příbrami na Březových Horách byly součástí čestné stráže u pomníku Padlým synům Březových

Hor také zástupci Hasičského záchranného sboru a Spolku Prokop. Člen jednoty br. Miloslav Pštross se postaral v roli kameramana o medializaci pietního aktu u pomníku Padlým synům Březových Hor.

Hlavní proslov na pietních aktech dne 29. října byl přednesen ředitelem Hornického muzea Příbram panem Josefem Welflem. Mezi přítomnými účastníky těchto pietních aktů byli 1. místostarosta pan Vladimír Karpíšek a místostarosta pan Vladimír Peterka města Příbrami, vedoucí OŠKS MěÚ Příbram, předseda KVH Příbram, zástupci HZS, veteráni policie, členové Obce baráčnické z Březových Hor a veřejnost.

Pietní akt u pomníku Padlým synům Březových Hor dne 28. října byl zakončen zpěvem státní hymny a pietní akty dne 29. října byly ukončeny státní hymnou České republiky, kterou zahrál přítomný dechový kvintet. ■

text br. Martin Lokaj
předseda jednoty
foto Jan Vlček

Osmadvacátý říjen ostravské jedničky

Pietami i osvětou. Tak členové Jednoty ČsOL Ostrava 1 oslavili letošní Den vzniku samostatného československého státu.

Již s třídním předstihem jsme se na pozvání města Rychvaldu zúčastnili vzpomínkového aktu u pomníku Padlým vojínům ve světové válce 1914–1918 poblíž kostela sv. Anny. Reliéf zachycující umírajícího vojáka, nad jehož hlavou drží alegorie Vlasti vavřínový věnec, a nápis „Utrpením ke svobodě“ všem přítomným připomněl nezměrné oběti, za které byla naše samostatnost dosažena. Závazek z toho plynoucí i pro současné generace proto shodně v prosloveh zmínili starostka města Dagmar Pížová i předseda Jednoty ČsOL Ostrava 1 br. Martin Lokaj.

O samotném 28. říjnu pak členové jednoty nemohli chybět u Zborovského památníku I. a II. zahraničního odboje v moravsko-ostrovském Husově sadu, místě tradičních slavnostních setkání, pořádaných městem Ostravou. Spolu s představiteli kraje a městské samosprávy v čele s hejtmánem Josefem Bělicou a primátorem Janem Dohnalem, zástupci institucí, uniformovaných sborů a spolků jsme květinovými dary a vojenskými poctami vzdali hold všem Ostravanům, kteří se o vznik a obnovu naší státnosti – i za cenu nejvyšší – přičinili. K poctě se sklonil také prapor naší jednoty, který jsme na stejném místě před rokem obdrželi z rukou primátora města Ostravy Jana Dohnala, a který s bratry z T. J. Sokol Moravská Ostrava 1 tvořil během slavnostního aktu symbolickou čestnou stráž.

Legionářské stejnokroje stráží praporu si veřejnost mohla posléze blíže prohlédnout – a mnohé se o nich i dozvědět – na přednášce „Pod prapory legií“, kterou naše jednotka uspořádala v nedávno zrekonstruované Vile Grossmann, reprezentativním sídle, které si nechal postavit v letech 1922–1924 tehdy známý ostravský stavitel a architekt František Grossmann. Historické prostory vily, která se nachází v sousedství krajského úřadu, tvořily nanejvýš vhodnou kulisu pro živými ukázkami uniforem, výzbroje a výstroje zpestřené vyprávění o mužích, kteří československou samostatnost před 106 lety vybojovali. ■

Památce legionářů z Doss Alto

text br. Petr Tolar
foto ses. Marcela Tolarová

Nezvykle brzy, již ve středu 18. září 2024, uspořádala Československá obec legionářská pietní vzpomínku u příležitosti 106. výročí slavného bojového vystoupení československých legionářů na vrcholu Doss Alto italského masivu Monte Altissimo. Dopolední pietní akt se konal na čestném vojenském pohřebišti Olšanských hřbitovů v Praze za účasti představitelů senátu, rezortu obrany, armády, hlavního města, Sokola a legionářské Obce.

Vzpomínkové shromáždění začalo položením květinových darů k památníku prvního odboje, okolo kterého jsou v půlkruhu pochováni legionáři popravení rakousko-uherskou justicí za své rozhodnutí bojovat za samostatný stát. Mezi nimi jsou i ti, kteří byli v bitvě na Doss Altu 21. září 1918 zajati a popraveni druhého dne. Kytice kladli příslušníci Čestné stráže Armády České republiky z Posádkového velitelství Praha, kteří také postavili čestnou stráž a trubače.

Po květinách přistoupil organizační tajemník ČsOL br. Jiří Filip k mikrofonu, aby přivítal čestné hosty. Památku legionářů přišli uctít vedoucí Kanceláře Senátu Parlamentu České republiky pan Radek Jiránek, předsedkyně Výboru pro životní prostředí, veřejný prostor a pohřebnictví Zastupitelstva

hlavního města Prahy paní Lucie Kubesa, vojenský přidělelec Slovenské republiky v České republice brigádní generál Branislav Benka, ředitel Krajského vojenského velitelství hlavního města Praha plukovník Pavel Mareček, ředitel Odboru pro válečné veterány a válečné hroby Ministerstva obrany České republiky plukovník Robert Speychal, člen Předsednictva Vzdělatelského odboru České obce sokolské br. Vladimír Richter a za pořadatele člen Předsednictva Republikového výboru Československé obce legionářské br. Petr Říha.

S projevy vystoupila za samosprávu hlavního města paní Kubesa a oficiální program zakončila zdravotní br. Říhy. V řeči připomenul nejen odkaz boje o Doss Alto, ale i význam pietního místa, na kterém si tuto událost pravidelně připomínáme: „V době komunistického režimu, který se snažil odkaz legionářů uvrhnout v zapomnění, přicházeli na toto místo dosud žijící českoslovenští legionáři. Osamocení. Bez účasti tehdejších představitelů veřejné moci a armády. Tradici však uchovali a po sametové revoluci ji předali veteránům druhé světové války a představitelům obnovené Československé obce legionářské.“

Nezvykle brzké datum letošní vzpomínkové akce bylo zvoleno proto, že v samotný výroční den si byli členové ČsOL události připomínat na autentickém místě, na samotném vrcholu Doss Alto. Delegace ČsOL a MO ČR odjela do Itálie, na mnohá pietní místa našich vojáků, právě ve středu 18. září večer. ■

Vzpomínková pouť do Itálie

V den, kdy jsme vzpomněli na Olšanských hřbitovech padlých z Doss Alta, jsme ve večerních hodinách vyrazili na tradiční vzpomínkovou pouť do Itálie, jejímž cílem nebyla jen pietní místa spojená s bojem čs. legionářů u Lago di Garda, ale součástí bylo mimo jiné i odhalení dvou nových pomníků v Lestans a Terstu.

Po nočním přejezdu jsme v dopoledních hodinách 19. září dorazili do Solbiate Olona nedaleko Milána, kde jsme společně s místními představiteli uctili na místním hřbitově památku stovek čs. domobranců, kteří zde zemřeli na nemoci a útrapy spojené s nedávno skončenou první světovou válkou. Neměli tedy již příležitost se vrátit do vlasti a shledat se se svými blízkými. Týž hold jsme vzdali u nedalekého pomníku, který je věnován jak domobrancům, tak čs. legionářům, kteří se již domů nevrátili.

Dalším zastavením byl britský vojenský hřbitov v Miláně na Via Cascina Bellaria, kde jsme si připomněli 80. výročí úmrtí parašutistů Rudolfa Hrubce a Bohuslava Nocara, a u jejich

hrobů se poklonili jejich hrdinství. Společně se svým výsadkem Silica-North i členy posádky zahynuli dne 11. září 1944, když při letu na místo seskoku jejich letoun narazil do horského masivu nedaleko severoitalského města Biella. Na vážnosti uskutečněné piety přidala osobní účast generálního konzula ČR v Miláně pana Ivana Počucha, který se rovněž ujal hlavního projevu k účastníkům vzpomínkové poutě.

Na druhý den proběhl přejezd do Riva del Garda, kde se účastníci rozdělili na dvě skupiny. Zatímco první skupina zamířila s autobusem dále na východ do Lestans, druhá skupina absolvovala již za pomoci místních alpských skupin pietní akt u pomníku

popraveného čs. legionáře Aloise Štorcha. Pomník rovněž připomíná osud čs. legionáře Leopolda Jeřábka, který se rovněž účastnil v roce 1918 obojživelné operace, která však skončila nezdarem a ztrátami na životech. V nedalekém Campi se pak uskutečnila pieta na místním hřbitově na památku zde pohřbených českých vojáků, padlých v řadách rakousko-uherské armády. První skupina mezitím dorazila do Lestans, kde se večer účastnila komponovaného večera, jehož součástí byly i odborné přednášky v češtině a italštině a pojednávaly o těžkých bojích, které ve zdejší kraji za první světové války probíhaly.

V sobotu 21. září pak byl za velké účasti odhalen na hřbitově v Lestans nový pomník, připomínající památku zde pohřbených rakousko-uherských vojáků české národnosti. Druhá skupina toho dne, přímo v den výročí boje, absolvovala výstup na kotu Doss Alto, kde za účasti alpinů a italské armády proběhl tradiční pietní akt. Večer dorazili do Rivy účastníci s Lestans a všechny účastníky poutě již čekal v následujících dnech opět společný program.

V neděli jsme se opět aktivně účastnili bohatého vzpomínkového programu, který zahájily projevy a mše za padlé v kostele v Arcu. Za českou stranu se programu účastnil český velvyslanec v Římě J. E. Jan Kohout, opět jsme se shledali s panem generálním konzulem Počuchem. Ministerstvo obrany ČR reprezentoval zástupce ředitele OVVVH pan Pavel

Kugler. Z kostela po mši vyšel průvod, který Arcem prošel k soše sv. Václava, kde se uskutečnil krátký, ale velmi důstojný pietní akt. Následně jsme zamířili na nejdůležitější pietní místo u ulice Čs. legionářů, kde se nachází pomník památce zde popravených čs. legionářů, kteří byli zajati v boji o Doss Alto. Italové velmi ocenili, že při projevech za českou stranu bylo připomenuto, že stejný osud potkal také místní hrdiny. Damiano Chiesa a Fabio Filzi, ač občané Rakouska-Uherska, bojovali v řadách italské armády a po svém zajetí byli rovněž prohlášeni za zrádce a popraveni.

Pietní akt zakončil několikahodinový program, po kterém jsme přijali pozvání do místní alpské baity. Místní alpiny jsme ještě jednou dojali, protože jsme poprosili, abychom na úvod setkání mohli uctít památku zdejšího významného alpina Lina Gobiho. Květinový dar jsme položili u jeho busty a rovněž ke zdejšímu italskému památníku padlých.

V pondělí ráno jsme absolvovali pětihodinový přejezd do Terstu, kde nás čekal významný úkol, důstojně odhalit na hřbitově sv. Anny nový pomník, který vznikl na hrobě paní Emílie Hromádkové, podporovatelky čs. legií, která zemřela na cestě do vlasti na břišní tyfus. Pomník je tak symbolicky věnován všem čs. legionářům, kteří zemřeli na cestě do vlasti a často tak doposud neměli svůj hrob, neb byli pohřbeni do moře. Slavnostního odhalení pomníku se účastnila celá řada zástupců diplomatických sborů a nechyběl ani br. Pavel Šesták z Nadácie M. R. Štefánika, který do Terstu osobně dorazil právě kvůli této události.

Úterý, které bylo dnem návratu domů, jsme zahájili pietami u monumentálního památníku padlým u Redipuglie

a na hřbitově u Fogliana, kde jsme s místními představiteli uctili památku zde pohřbených českých vojáků z řad rakousko-uherské armády. Tak, jak jsme měli velké štěstí na dopravní situaci v průběhu celé naší cesty, návrat bohužel komplikovaly dlouhé kolony, kvůli nimž jsme se do hlavního města dostali v pozdních hodinách, abychom pokračovali často do ještě dosti vzdálených domovů.

Na závěr mi dovoluťe, abych za spolupráci a podporu poděkoval pracovníkům MO, pánům Lukáši Havlovi a Pavlu

Filipkovi, dále sestřám Marcele Tolarové a Marcele Volfové, br. Ondřeji Dürrerovi, a za spolupráci alpinům z oblasti Trento. Velké poděkování patří studentkám a studentům z Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy MO v Moravské Třebové, kteří zvládli za horkých dnů splnit své čestné úkoly při pietních aktech. Dík patří všem účastníkům za to, že přispěli k důstojnému průběhu uskutečněných pietních shromáždění a k péči o přátelské vztahy s našimi italskými partnery. ■

*Zahájení výstavy
Slovenské národní povstání
na náměstí Míru v Praze*

Připomínky 80. výročí na Slovensku a v Polsku

text Martin Říha, br. Milan Mojžíš
foto sestra Edita Volková, br. Milan Mojžíš

Na podzim roku 1944 začalo přímé osvobození naší vlasti od okupantů. Československá obec legionářská vyrazila na konci letošního léta na Slovensko a do Polska, aby si 80. výročí těchto událostí připomenula přímo na autentických místech.

V letošním roce si ale připomínáme nejen boje u Dukly a Dunkerque, ale také 80. výročí vypuknutí Slovenského národního povstání. Jeho význam pro obnovu Československé republiky včetně historických souvislostí, ale také jeho přípravu a výběr nejdůležitějších osobností 1. čs. armády na Slovensku představila ČsOL od srpna na náměstí Míru venkovní výstavou

Květinové dary u věčného ohně v Múzeu SNP v Banské Bystrici

Stánek ČsOL v areálu Múzea SNP v Banské Bystrici

„Slovenské národné povstanie“. Dosud největší výstava, která se tématu v České republice věnovala, vznikla za finanční podpory Ministerstva obrany ČR úzkou spoluprací Múzea SNP v Banské Bystrici a Československé obce legionářské. I proto ČsOL obdržela pozvání od ředitele Múzea SNP na oslavy 80. výročí jeho vypuknutí. Na Slovensko tak v posledních sprnových dnech vyrazil nejen autobus Ministerstva obrany ČR s válečnými veterány a členy ČsOL, ale i pracovníci Památníku odboje Žamberk, kteří společně se skupinou „Tankařů“ připravili výstavu o historii československého tankového vojska. Součinnost Múzea SNP s ČsOL, kterou jsme v letošním roce zahájili při přípravě výstavy, stvrdili v rámci programu oslav ředitel Múzea SNP PhDr. Marian Uhrin, Ph.D.,

Poutníci ČsOL u pomníku havarovaného dopravního letadla ve Sliachi

a v zastoupení předsedy ČsOL br. řídící tajemník Ing. Milan Mojžíš podpisem společného Memoranda o spolupráci.

Centrem srpnových pietních vzpomínek se stala, ostatně jak tomu bývá pravidelně, slovenská Banská Bystrica. Ve dnech 28.–29. srpna se zde konalo množství akcí, které za účasti slovenských armádních i politických špiček Slovenské republiky i dalších spojeneckých zemí vrcholily pietními akty a slavnostní vojenskou přehlídkou. Pestrý program, který připravilo Ministerstvo národnej obrany Slovenskej republiky a Múzeum SNP přilákal desetitisíce návštěvníků. Zástupci ČsOL v Areálu Památníku SNP umístili informační stánek obce, kde po dva dny oslav měli tu čest i potěšení představit návštěvníkům část společné historie České i Slovenské republiky a rozdávali tiskové a propagační materiály obce. Současně se snažili odpovědět návštěvníkům stánku a dalším zájemcům na jejich dotazy. Zájem byl opravdu enormní a mnozí byli velmi zvědaví a na zodpovězení všem jednoduše nebylo pro jejich množství tolik času. Mnozí

byli rádi i jen za to, že slyší český jazyk, někteří vzpomínali na svou vojenskou službu v Čechách nebo na Moravě nebo jen na různé pobyty u nás, a tak se dostalo i na témata, která s vojenskou historií nesouvisí. V Banské Bystrici byla pro nás nečekaně příjemná atmosféra, ve které zcela zanikaly současné problémy politické scény našich zemí. Pocit srdečnosti, patrný na každém kroku, byl pro nás ohromující.

Následující den po oslavách v Banské Bystrici se konaly pietní akty na desítkách dalších míst Slovenska. Některá pamětní místa navštívila i delegace ČsOL. Poutníci mimo jiné položili věnce u pomníku 2. čs. samostatné paradesantní brigády v Bardině, na hřbitově a u pomníku ve Sliachi, kde jsou pochovány oběti bombardování letiště Tri duby, a v nedalekém Zvolenu vzdali poctu generálům Golianovi a Viestovi, kteří byli na sklonku války popraveni v koncentračním táboře Flossenbürg. U Zolné si poutníci prohlédli místa, kde působil 1. československý samostatný stíhací pluk pod vedením škpt. Františka Fajtla a ve vápence Nemecká, Čiernom Balogu a Telgártě vzdali čest

Společná fotografie se synem poručíka Františka Gaislera u pomníku v Pastviskách

Pietní akt u hrobů čs. vojáků, kteří zahynuli při bombardování letecké základny v Deblinu 2. září 1939

Pietní akt u pomníku v Malých Bronowicích

i civilním obětem represí po potlačení povstání.

To už se autobus s poutníky přesunul do východoslovenského Svidníku a poutníci zde po dva dny navštěvovali místa na slovensko-polském pomezí, kde na podzim 1944 probíhaly těžké boje. Na pomoc a podporu Slovenského národního povstání byla 8. září 1944 zahájena Karpatsko-dukelské operace. Slovenská armáda, která měla Dukelský průsmyk obsadit, byla bez boje odzbrojena a narychlo připravená operace si tak vyžádala životy deseti tisíc sovětských a více než jeden a půl tisíce čs. vojáků. Po potlačení povstání německými silami a přechodu povstaleckých jednotek na partyzánský způsob boje ztratila operace svoje opodstatnění a s příchodem zimy byl postup zastaven. Celkové ztráty zahrnovaly více než 66 tisíc sovětských a přes pět tisíc československých mrtvých, raněných a nezvěstných vojáků.

Delegace ČsOL navštívila muzea v Krosně, v Dukle a Svidníku, prohlédla si místa bojů u Machnowky, na pověstné kóte 534, na hraničním přechodu v Dukelském průsmyku a v Údolí smrti u Kapišové. Pietní akty proběhly nejen na těchto místech, ale především na Československém vojenském hřbitově v průsmyku, na vojenském hřbitově v Dukle, ale i v polské Pielnii, Nowosielcích a Zarszyně, kde jsou pochováni příslušníci 2. čs. samostatné paradesantní brigády. Zvláště dojemné bylo setkání se synem por. Františka Gaislera, který se v Londýně narodil až po smrti svého otce a dnes v místech jeho skonu v Pastwiskách provozuje malé muzeum.

V pondělí 2. září si nejprve poutníci u pamětní desky na budově školy v Tarnowě připomenuli 110. výročí příslušnosti a odchodu do pole České družiny, aby poté vyrazili do Deblinu, kde na letecké základně přesně před 85 lety zahynuli při bombardování čs. vojáci, kteří sloužili v polském letectvu. Ještě před tím na hřbitově v Belzyci vzdali čest četaři aspirantovi Václavovi Pešíčkovi, který byl po nouzovém

Br. Michal Rak představuje novou knihu ČsOL

přistání s polským pozorovacím letadlem, zastřelen jako německý špión horlivými polskými četníky. Ještě jedno kulaté výročí čekalo na poutníky po Polsku. Dne 3. září uplynulo přesně 85 let od vyhlášení dekretu prezidenta Polské republiky Ignace Mościckiho o ustanovení Československé legie v Polsku, složené z čs. dobrovolníků, kteří po okupaci uprchli do Polska. Toto poněkud opomíjené výročí si ČsOL připomenula pietním aktem u desky na budově bývalého konzulátu v Krakově a u pomníku, připomínající místo, kde stával barákový tábor v Malých Bronowicích, ve kterém byli ubytováni čs. vojáci. Na tomto místě br. Michal Rak představil novou knihu z edice Knihovna Československé obce legionářské „Deník Československé legie v Polsku 1939“, kterou sestavili Martin Říha a Lukáš Víšek. Tím se program vzpomínkové poutě na Slovensko a do Polska, kterou k připomenutí významných výročí z dějin našeho státu připravila Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR, podařilo úspěšně dokončit. ■

80. výročí Karpatsko-dukelské operace

text br. Milan Mojžíš
foto Jan Schejbal, MO

Dne 6. října 1944 čs. jednotky v rámci Karpatsko-dukelské operace, která měla podpořit Slovenské národní povstání, poprvé překročily hranice Československa. Přesně po osmdesáti letech se na čestném dvoře Národního památníku na Vítkově konal za účasti nejvyšších představitelů Ministerstva obrany a Armády České republiky slavnostní nástup.

Nejzácnějším účastníkem nástupu byl generál ve výslužbě Miloslav Masopust, který na Dukle před 80 lety bojoval a na přístupech k hranicím byl raněn. Karpatsko-dukelská operace byla největším bojovým nasazením čs. vojáků za druhé světové války a jak ministryně obrany Jana Černochová zdůraznila: „Máme to štěstí, že žijeme v době, kdy nemusíme slavnou historii našeho národa překrývat pokřiveným ideologickým nánosem. Ve svobodě si připomínáme hrdiny ze západní fronty, kteří měli být zapomenuti a na druhé straně oslavujeme i ty z východu, ačkoliv nám byli v minulosti všichni líčeni jako pravověrní komunisté, přestože mnohé z nich přítom právě komunistický režim po únoru 1948 pronásledoval nebo dokonce zavraždil.“

Ministryně obrany dále uvedla, že se pracovníkům Odboru pro válečné veterány a válečné hroby ministerstva obrany letos podařilo v archívech dohledat jména 668 vojáků, kteří padli na polské straně Dukelského průsmyku, a tak zahájili přípravu výstavby nového válečného hrobu ve městě Dukla.

Ministryně zdůraznila, že se nesmíme dopouštět stejné chyby a nesmíme rozlišovat ty, kteří bojovali za osvobození, podle toho, jakým ideálům věřili a na jaké ze světových stran bojovali. „Spojovala je totiž myšlenka svobody, oddanost vlasti, vojenská čest a statečnost.“

Slavnostního nástupu se zúčastnilo i vedení Československé obce legionářské a také členové v historických uniformách příslušníků čs. armádního sboru s replikou zástavy 1. čs. samostatné brigády. Na nástupišti stáli i příslušníci 7. mechanizované brigády, která přímo navazuje na 3. čs. brigádu 1. československého armádního sboru a která proto nese čestný název „Dukelská“.

7. mechanizovaná brigáda „Dukelská“ letos oslavila 30 let od svého vzniku a u příležitosti tohoto významného dne převzala z rukou ministryně obrany Záslužný kříž ministra obrany I. stupně. Po ukončení slavnostního nástupu ministryně obrany s generálem Miloslavem Masopustem položila květiny na hrob Neznámého vojína, který na Dukle před 80 lety padl. ■

Arnhemský most, o který svedli neúspěšnou bitvu britští výsadkáři. Dnes nese jméno jejich velitele Johna Frosta.

Pout' Arnhem-Dunkerque

br. Michal Rak

Odcházející rok byl ve znamení 80. výročí bojů z roku 1944. Zatímco léto a brzký podzim patřil Slovensku a Dukle, konec roku je věnován účasti čs. vojáků při obléhání přístavu Dunkerque. A právě pro jeho připomenutí a zejména k uctění památky padlých se ve dnech 5. až 8. listopadu uskutečnila pout' do Francie.

První den byl ve znamení dlouhého přejezdu, během kterého jsme se zastavili u legendárního mostu u Remagenu, do Nizozemska, abychom již ráno 6. listopadu mohli zahájit sérii pietních aktů spojených s operací Market-Garden, tedy ambiciózním britským plánem, jak rychle proniknout německou obranu a do konce roku 1944 válku ukončit. Jak dobře víme, plán selhal a přinesl s sebou velké ztráty. Čs. jednotky se operace přímo neúčastnily, jen několik jednotlivců sloužících u Spojenců. Nicméně čs. stíhací perutě RAF se podílely na doprovodu dopravních letadel s výsadkáři a zásobami. Zastavili jsme se tak u mostů v Arnhemu a Nimjegenu, kde jsme u pomníků uctili padlé britské a americké výsadkáře.

Další připomínky již patřily Čechoslovákům. V Eindhovenu na Jonkerbos War Cemetery se nalézají čtyři hroby osádky Wellingtonu 311. perutě kapitána Františka Kráčmery,

Pietní akt u památníku výsadkářů nedaleko mostu Johna Frosta v Arnhemu

Památník amerických výsadkářů v Nimjegenu. Br. Milan Mojžíš právě popisuje průběh bojů. Most v pozadí není ten, o který se zde v roce 1944 bojovalo, ten je ve městě. Pomník je postaven na místě, kde Američané zdolali řeku pomocí člunů a německou obranu tak mohli obejít a úkol splnit.

Hřbitov Jonkerbos War Cemetery v Eindhovenu. Pět členů osádky Wellingtonu Mk.IC (R1599/KX-J) odpočívá ve třech hrobech vedle sebe, šestý je pohřben ve vedlejší sekci.

ktej byl sestřelen 17. dubna 1941. Zatímco Václav Košulič a Vladimír Kubíček odpočívají v samostatných hrobech, ve dvou společných jsou pohřbeni František Sixta s Václavem Štětka a F. Kráčmery s Rudolfem Lifcziczem. Další příslušníci 311. perutě jsou pochováni na hlavním hřbitově v Eindhovenu-Woensel. Jedná se o Oldřicha Havlíka, Josefa Talába a Pavla

Pietní akt u hrobů letců Oldřicha Havlíka, Josefa Talába a Pavla Varjana na hlavním hřbitově v Eidhovenu-Woensel

Pietní akt na hřbitově Longuenesse v St. Omeru. Zde odpočívá 34 čs. vojáků.

Na městské hřbitově v Casselu je pochováno 12 našich padlých a zemřelých

Pietní akt u pamětní desky gen. Lišky v Dunkerque

Na městském hřbitově v De Panne se nachází osm čs. hrobů

Varjana z osádky Wellingtonu Mk.IC (Z1098/KX-U), který byl sestřelen nočním stíhačem v noci z 14. na 15. dubna 1942. Zbylí tři letci byli zajati. Jednalo se o poslední ztrátu čs. perutě během služby u Velitelství bombardovacího letectva. Poté byla přeložena k Velitelství pobřežního letectva a zapojila se do boje proti německým ponorkám.

Na městském hřbitově v Dunkerque je pochováno celkem 1043 vojáků, z toho sedm čs. vojáků, jejichž památce jsme se poklonili

Čtvrtek 7. listopadu byl věnován připomínce bojů Čs. samostatné obrněné brigády, zejména padlým z útočných akcí 28. října a 5. listopadu 1944. Při první padlo 18, při druhé dokonce 36 Čechoslováků. Postupně jsme tak navštívili hřbitovy Longuenesse v St. Omer, městský hřbitov v Casselu, městský hřbitov v Dunkerque a válečné hřbitovy

Nejvíce našich vojáků je pohřbeno v belgickém Adinkerke, celkem 40

v Adinkerke, De Panne a Veume. Všude jsme položili věnce, uctili padlé minutou ticha a zazpívali státní hymnu. Během přejezdů mezi jednotlivými místy řídící tajemník ČsOL Milan Mojžíš přibližoval historii nasazení čs. sil a upozorňoval na důležitá místa s ním spojená.

U pamětní desky kapitulace německé posádky Dunkerque ve Wormouthu, kde se nacházelo velitelství Čs. obrněné brigády, proběhlo představení knihy Martina Flosmana *Múzy ve válce*

Zastavili jsme se také ve Wormouthu, kde se nalézalo velitelství Čs. obrněné brigády a kde se od roku 2017 nalézá pamětní deska připomínající kapitulaci německé posádky. Zde byla také představena nová kniha Martina Flosmana s názvem *Múzy ve válce*, kterou ČsOL nedlouho před cestou vydala. Autor publikaci a její vznik poutníkům stručně nastínil, načež byla „vedena v život“ limitovanou edicí rumu Heffron s Liškovým portrétem. Věncem jsme položili také v Dunkerque u pamětní desky gen. Lišky na zvonici proti katedrále.

Poslední den byl ve znamení dlouhé cesty domů, která byla přerušena jen návštěvou velice zajímavého muzea německé armády v Koblenzi. Pouť byla důstojným připomenutím účasti čs. vojáků na závěrečných bojích druhé světové války na západní frontě a potvrzením toho, že na naše padlé nezapomínáme. ■

Múzy ve válce – Skupina výtvarných umělců a další malíři v československé zahraniční armádě v letech druhé světové války

Československá obec legionářská vydala ve spolupráci s Nakladatelstvím Epoque publikaci *Múzy ve válce*, jejímž autorem je vedoucí oddělení starších fondů a sbírek Vojenského historického archivu Praha Martin Flosman. Kniha pojednává o skupině výtvarných umělců a dalších malířích československé zahraniční armády v letech druhé světové války. Nosnou částí díla je bohatá obrazová příloha, včetně barevných reprodukcí.

Po příjezdu československé zahraniční armády do Velké Británie v létě 1940 kladla exilová politická reprezentace velký důraz na intenzivní propagaci odboje, zahraniční armády i předválečného Československa všemi dostupnými prostředky s cílem zajistit přízeň širokých vrstev britského obyvatelstva. Velký úspěch zaznamenala putovní výstava o Československu, kterou

za osmnáct měsíců navštívilo ve čtrnácti městech přes milion Britů.

Tato publikace, která si klade za cíl seznámit veřejnost s výtvarnou tvorbou vojáků v letech druhé světové války, je rozdělena do dvou částí. První zevrubně přibližuje činnost výtvarných umělců prezentovaných v zahraniční armádě na západě, organizaci jejich práce a její využití Vojenským oddělením propagandy Ministerstva zahraničních věcí v Londýně při pořádání propagačních výstav. Druhá část prostřednictvím biografických medailonů představuje jednotlivé tvůrce a jejich barvitě životní osudy. Jejich úkolem bylo umělecky zachytit a výtvarně vyjádřit jevy v československém zahraničním vojsku nebo v jeho okolí, které se jej přímo dotýkají, dojmy z válečné činnosti a vojenského života. Výsledky jejich práce mají nejen svoji uměleckou hodnotu, ale zároveň jsou rovněž nezpochybnitelným dokumentárním přínosem pro vojenské dějiny. Téma představuje specifický fenomén v rámci československé zahraniční armády a její dosud ne zcela popsanou a probádanou stránku.

Pohled na zatopenou krajinu v okolí přístavu Dunkerque, která znemožňovala efektivní nasazení tanků

80. výročí nasazení Československé samostatné obrněné brigády u Dunkerque

text br. Petr Tolar
foto (VÚA-VHA Praha)

V letošním roce jsme si připomenuli již osm desítek let, které uplynuly od příchodu vojáků čs. exilové armády k severofrancouzskému přístavnímu městu Dunkerque. Od října 1944 až do května 1945 se na tomto bojišti sice dočkali plného bojového nasazení v sestavě spojeneckých armád, ne však takového, o jakém snili a na jaké se chystali.

Bezprostředně po německé okupaci Čech a Moravy odcházeli za hranice dobrovolníci, kteří chtěli bojovat za obnovení Československé republiky. Z Polska mnozí směřovali do francouzské Cizinecké legii, odkud byli po vyhlášení války uvolněni a stali se příslušníky československé divize formované na jihu Francie. V polovině června 1940 zasáhly dva čs. pluky do bojů na řekách Marna a Loira, kde tvořily zadní voj ustupující francouzské armády. Necelých pět tisíc čs. vojáků pak bylo na konci měsíce evakuováno z jižního pobřeží Francie na půdu Spojeného království, kde byla v srpnu 1940 zformována 1. čs. smíšená brigáda, která byla v roce 1941 reorganizována na Čs. samostatnou brigádu. Příliv nových posil po ukončení bojů v Africe, ale také dobrovolníků odvedených z Kanady, Spojených států a neutrálního Švédska umožnil další reorganizaci čs. pozemní armády ve Velké Británii. K 1. září 1943 tak vznikla plně motorizovaná tanková jednotka – Čs. samostatná obrněná brigáda – o síle čtyř a půl tisíce vojáků, jejímž velitelem byl jmenován bývalý legionář, brigádní generál Alois Liška.

Když spojenecká vojska provedla dlouho očekávanou invazi na normanské pobřeží Francie, byla Čs. samostatná obrněná brigáda 7. června 1944 uvedena do bojové

Brigádní generál Alois Liška, velitel Čs. samostatné obrněné brigády

pohotovosti. Vojáci na dovolence se museli vrátit ke svým útvarům, výcviková technika byla vyměněna za novou, na kterou byl doplněn známý symbol pěticípé spojenecké hvězdy, a po vyřízení nezbytné agendy se všichni připravili na odjezd ze Skotska na pobřeží jižní Anglie. Na konci měsíce se čs. vojáci nalodili pro cestu přes Lamanšský průliv do Normandie. Čechoslováci se vylodili v umělém přístavu Mulberry B u města Arromanches-les-Bains. Početní stav Čs. samostatné obrněné brigády v té době činil 4 259 mužů. Poslední vojáci se vylodili 8. září 1944 a celá brigáda se přesunula do tábora Transit Camp 60 u Falaise, kde strávila další měsíc výcvikem a čekáním na rozhodnutí velení 21. skupiny armád o jejím využití na západní frontě. Nedostatek lidského materiálu vyřadil Čechoslováky z příležitosti

bojovat ihned na hlavní frontě, a proto se hledal úkol, při kterém by čs. jednotka doplnila stavy a současně získala první bojové zkušenosti. Tím úkolem bylo obklíčení přístavu Dunkerque ležícího na pomezí Francie a Belgie.

Město a okolní pláže vstoupily do historie v červnu 1940 úspěšnou britskou evakuací po pádu Francie. Němci pak tento prostor začlenili do sestavy pobřežního opevnění, a ještě před spojeneckou invazí bylo rozhodnuto o přípravě

Čs. vojáci během plavby přes Lamanšský průliv

tzv. Pevnosti Dunkirchen. Postup spojenců z invazních pláží však původní německé jednotky z Dunkerque odvedl na frontu. Pevnost se pak postupně plnila roztroušenými ustupujícími útvary i jednotlivci. Počátkem září musel do Dunkerque přesunout své velitelství i námořní velitel oblasti Pas de Calais kontradmirál Friedrich Frisius, který se tak stal novým velitelem pevnosti. K úplnému obklíčení Němců v Dunkerque došlo 15. září 1944 jednotkami kanadské 1. armády a výzvu ke kapitulaci velení obrany odmítlo. Pevnost byla rozdělena na pevnostní jádro, tvořené městskou zástavbou a vnitřním přístavem, a dále vnější obranný perimetr, který se dělil na západní, jižní a východní část, mořský pás a ropnou rafinérii v Saint-Pol-sur-Mer. Síly obránců dosahovaly přibližně 12 000 vojáků. Jednalo se o příslušníky pěchoty, pevnostního dělostřelectva, námořnictva i letectva. Zásadním problémem bylo zásobování obklíčených jednotek, které bylo možné pouze pomocí rychlých člunů, které se dokázaly dostat přes spojeneckou obranu Lamanšského průlivu.

Čs. samostatná obrněná brigáda vystřídala během noci ze 7. na 8. října 1944 skotskou 154. brigádu a převzala do své

Pěší výsadek brigádní štábní roty na tancích Cromwell vyráží do útoku, 28. října 1944

odpovědnosti celou bojovou oblast okolo přístavního města. Ač v obklíčení, stále byli Němci oproti Čechoslovákům v trojnásobné přesile, s převahou dělostřelectva a pevně vybudovaným obranným perimetrem s betonovými pevnostmi, minovými poli a rozsáhlými zaplavenými oblastmi. Hned v noci na 9. října 1944 provedli němečtí vojáci přepad, při kterém Čechoslováci utrpěli první bojovou ztrátu. To dalo jasný signál, že ačkoliv měla být čs. jednotka nasazena na klidném bojišti, klid zde rozhodně nebude. Také čs. velitelství ihned začalo plánovat útočné akce, které by prověřily vlastní i nepřátelské síly, získaly zajatce a také pozvedly morálku vlastních vojáků.

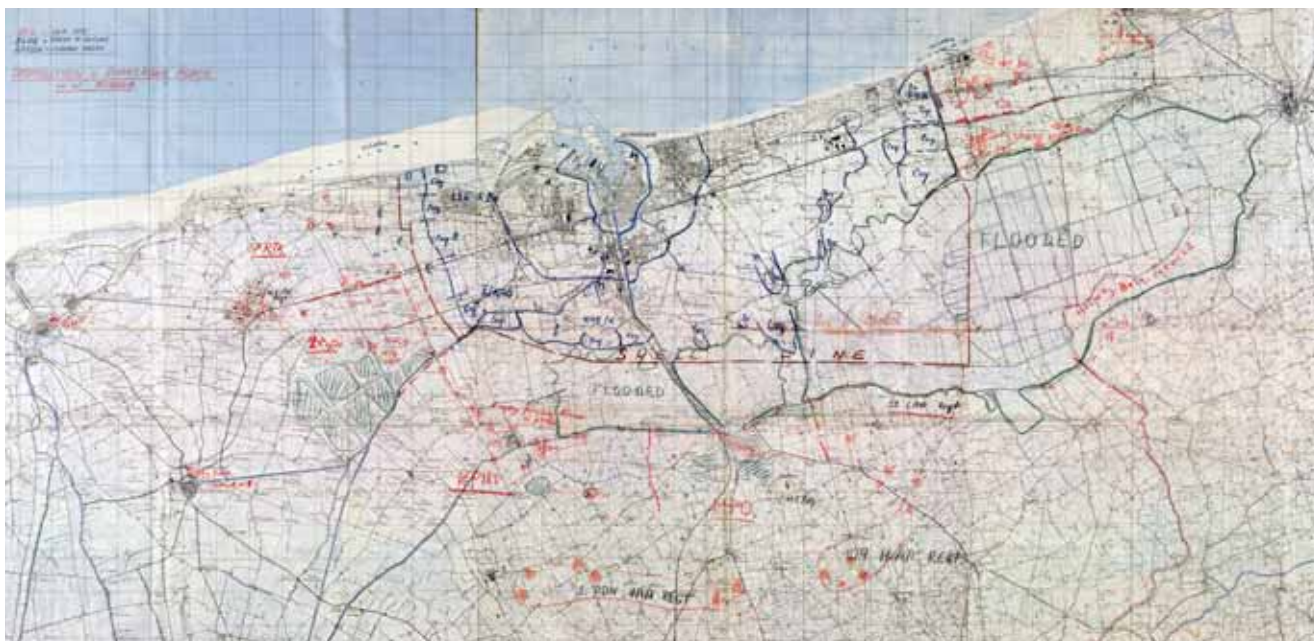
Symbolicky byl tak první násilný průzkum naplánován na státní svátek – 28. října 1944. Pod skrytem noci připravili ženisté průchody minovými poli, aby na jižním úseku perimetru začala za úsvitu útok skupina složená z vojáků motorizovaného předzvědného oddílu a záložní tankové roty. Po dvoukilometrovém postupu se tato skupina stáhla zpět, zatímco tři útočné skupiny motopraporu zaútočily podél mořského pobřeží na východním úseku perimetru, obsadily vybrané budovy, zajaly nepřátelské vojáky a stáhly

Zajatí němečtí vojáci odvádění k výslechu na velitelství čs. brigády

Pokus o vyproštění uvíznutého čs. tanku během útoku 5. listopadu 1944

Mapa se zakreslením jednotek Čs. samostatné obrněné brigády (ČsOL)

se zpět. Oba pomocné útoky byly pouze zastíracími manévry pro odvedení pozornosti od hlavního útoku. Skupina složená z příslušníků tankového praporu 2 a brigádní štábní roty zaútočila po krátké dělostřelecké přípravě před devátou hodinou ranní ve směru od východu na západ, mezi kanálem Dunkerque-Veurne a zatopeným územím jižně od obce Ghyvelde. Nejdále na západ se podařilo dostat 2. rotě tankistů, která obsadila obec Meulhouck a zajala zde německé obzviště a velitelství praporu Walter. Útočící jednotky se pak stáhly do výchozích pozic. Celkový počet zajatců dosáhl 350 mužů a 6 důstojníků, asi 150 Němců bylo zabito. Čechoslováci při tomto průzkumu ztratili 18 mrtvých a 56 raněných. Akce dosáhla vytyčených cílů a patří k nejzdařilejším bojovým operacím čs. brigády na frontě u Dunkerque.

Povzbuzeno úspěchem z 28. října, který měl dobrý vliv i na bojovou morálku vojáků, rozhodlo velení brigády o zopakování násilného průzkumu německých postavení. Hned

Rukávový znak Čs. samostatné obrněné brigády (ČsOL)

další neděli, 5. listopadu 1944, se měl útok opakovat na stejném úseku fronty, směrem na obec Ghyvelde. Hlavní úlohu měl mít opět tankový prapor 2, posílený o celou 1. rotu motorizovaného praporu, pěší půlrotu záložní tankové roty, uskupení vyčleněné z brigádní štábní roty, pěší skupinu dopravního oddílu a pochopitelně ženisty k vyčištění průchodů minovými poli. Akce začala v 9:55 britská letadla. Plán na rychlý výpad do hloubky asi dvou kilometrů a následné stažení zpět však narazil hned na počátku. Němci se totiž z předšlého čs. výpadu poučili, doplnili protitančové překážky a významně zesílili hustou sít minových polí, na které zaměřili své dělostřelectvo. Na to však nebyli čs. ženisté připraveni a tanky tankového praporu 2 brzy v minových polích uvízly. Bez jejich podpory nemohla pěchota, až na výjimky, dosáhnout svých cílů a útok byl po třech hodinách odvolán. Došlo však na mnohá osobní hrdinství, kdy se tankisté, ženisté a příslušníci dílenských útvarů pokoušeli pod hustou nepřátelskou palbou zachránit uvízlé tanky. Tento druhý útok si na spojenecké straně vyžádal dvojnásobné ztráty: zemřelo 36 Čechoslováků a 102 bylo raněno, Francouzů zemřelo 11 a stejný počet byl raněn. Z celkem 43 nasazených tanků přišla brigáda o 12 strojů. Ani vyšší počet nasazených sil nepomohl a akce 5. listopadu byla zklamáním. Útěchou mohlo být zničení dalšího německého praporu a zajetí 164 nepřátelských vojáků. Jen za první měsíc na frontě u Dunkerque oslabili Čechoslováci německou posádku o téměř tisíc mužů.

Po bojových průzkumech z října a listopadu 1944 se situace na frontě u Dunkerque poněkud uklidnila. Další aktivity se zaměřily hlavně na dělostřelecké přepady a průzkumné hlídky k opuštěným farmám mezi liniemi. I tento způsob boje si však vybíral daň na životech a zdraví vojáků, někteří padli i do zajetí. Mimo bojové nasazení řešilo velení brigády i doplnění brigády na plné stavy, což se postupně do jara povedlo dořešit, a tak do posledních týdnů války kráčela brigáda v plných stavech, ale to je již další příběh, ke kterému se vrátíme v příštím roce. ■

S tuhou zimou zamrzaly nejen zaplavené vodní plochy, ale i nepřátelská aktivita

text br. Miloš Borovička
foto Aleš Vopat

Dunkerque 1944 – Malá Skála

Na podzim roku 1944 obléhalo téměř 4500 vojáků Československé samostatné obrněné brigády severofrancouzský přístav Dunkerque. 80. výročí bojů, život v polních podmínkách, ale i osobnost jejich velitele armádního generála Aloise Lišky, připomněla 23. listopadu na Malé Skále vzpomínková akce Dunkerque 1944, kterou ve spolupráci s ČsOL uspořádala Rota Nazdar.

Podzim roku 1944 znamenal nasazení našich zahraničních vojáků na dvou frontách. Zatímco se 1. čs. armádní sbor probíjel Dukelským průsmykem na Slovensko, Československá samostatná obrněná brigáda obléhala přístav Dunkerque. Zkušený veterán první světové války brigádní generál Alois Liška, rodák ze Záborky u Malé Skály, zde dostal na starost celé samostatné bojiště včetně řady britských a francouzských jednotek. Největší útok našich vojáků proběhl symbolicky na státní svátek 28. října 1944, kdy se podařilo zničit celý nepřátelský prapor, další proběhl 5. listopadu. Vlivem postupu fronty, rozsáhlému zatopení a zaminování oblasti, ale také požadavkům Francouzů, aby byl obléhaný přístav pokud možno ušetřen zničením, se válka v průběhu listopadu 1944 stala poziční. Čechoslováci vysílali do nepřátelských pozic hlídky a docházelo spíše k lokálním, avšak velmi tvrdým bojům.

Právě do podzimu a zimy roku 1944 v okolí Dunkerque jsme se přenesli a kulisou se nám stala řeka Jizera, úzká cesta a stráž železničního náspu, které se na chvíli změnily

na plavební kanál a jeho hráz. Čerstvě napadlý sníh a krásné slunečné počasí z tohoto obrazu vytvořily opravdu fotogenicnou kompozici. Prostor akce tvořilo dobové ležení vojáků Motopraporu Československé samostatné obrněné brigády se zázemím, jako je nezbytná kuchyně, ošetrovna polní ambulance, stanoviště Polního četnictva, ale také palposty minometu, protitankového kanonu a postavení Dělostřeleckého pluku. Týl našich vojáků od frontové linie oddělovala lávkou překlenutá řeka a na malý zákop s těžkým kulometem už navazovalo území nikoho a v dále německé okopy.

Během dne pak proběhly dvě komentované ukázky skládající se z kamínek jednotlivých scén do mozaiky všednosti těžkého života vojáků na frontě. Obě hodinové ukázky začaly výstřely z šestiliberního protitankového kanonu, pokračovaly krátkým výkladem o Ženíjní rotě, Polní ambulanci, Oddílu polního četnictva a Dělostřeleckém pluku 1, včetně salvy z houfnice. Pak se diváci spolu s komentátorem přesunuli po lávce na druhou stranu řeky přímo na frontovou linii, kde už byli zakopaní vojáci Motopraporu s těžkým kulometem Vickers a obrněným transportérem Brenccarrier.

Bojová scéna začala dalekou palbou kulometu a rutinním odminováním cesty v předpolí československých pozic. To se ale proměnilo v drama poté, co ženistu zranil výbuch skryté miny. Evakuaci raněného komplikoval náhlý útok německé hlídky, která chtěla využít situace. Díky palebné převaze našich se ale z útočníků zanedlouho stali cenní zajatci, které mohli polní četníci vytěžít o užitečné zpravodajské informace. Pěší družstvo s pomocí obrněného transportéru pak nepřítele pronásledovalo do jeho pozic, ale průlom by byl už nad běžné možnosti hlídky. Nepřítel byl silně opevněn, prostor zaminován, a tak omezené síly motopraporu zajistily, aby se německá posádka držela jen tam, kde má. Celou akci bylo možné sledovat jak z týlového břehu, na kterém byl tábor a zázemí, ale i přímo za vojáky hlídky, se kterými diváci postupovali po úzké cestě až do německých pozic, což je vcelku revoluční koncept akce druhoválečné živé historie, který se setkal s velmi příznivými ohlasy.

Po ukázkách se účastníci odebrali do nedalekého Záborčí, kde se nachází rodný dům generála Aloise Lišky a obelisk,

ktej tuto významnou osobnost připomíná. Zde se tradičně rok co rok, členové Roty Nazdar a ČsOL setkávají s rodinou pana generála a dalšími příznivci našeho západního odboje. Pietní akt doprovodila salva z pětadvacetiliberní kanonové houfnice, která s obsluhou zůstala na Malé Skále. Připomenutí 80. výročí bojů u Dunkerque tak proběhlo nejen nanejvýše důstojně, ale také zábavně a edukativně tak, aby akce oslovila co nejširší spektrum návštěvníků.

Na závěr třeba poděkovat především Ministerstvu obrany, obci Malá Skála a jmenovitě jejímu starostovi Michalovi Rezlerovi, který se o připomínku nejen generála Lišky, ale dalších významných maloskalských rodáků stará, ale také všem členům ČsOL, klubů vojenské historie, ale i jednotlivcům, kteří na akci přijeli a podpořili ji svou účastí a nebyvalým nasazením. Bez jejich pomoci a nadšení se nedají podobné akce pořádat. ■

Společná fotografie poutníků ČsOL u pamětní desky prvních padlých v Tarnově

Připomínka 110. výročí prvních bojů České družiny

text br. Michal Rak a br. Milan Mojžíš
foto ses. Marcela Volfová, br. Milan Mojžíš

V letošním roce uplynulo již 110 let od zformování České družiny. Její výcvik vyvrcholil slavností přísahou na Sofijském náměstí v Kyjevě dne 11. října 1914, což bylo dle juliánského kalendáře, v tu dobu používaném v carském Rusku, 28. září, v den výročí zavraždění sv. Václava. Před deseti lety si toto výročí připomenula Československá obec legionářská osazením pamětní desky na zeď kláštera sv. Michala, který sloužil České družině jako kasárna. Letošní 110. výročí bohužel v důsledku války proběhlo v Kyjevě bez naší účasti. I tak jsme si v září první čs. dobrovolce připomenuli, a to při naší vzpomínkové cestě na Slovensko a do Polska pietním aktem u pamětní desky prvních padlých příslušníků České družiny na škole v Tarnově.

V první polovině letošního října dorazil na Ústředí email od Krzysztofa Bogusze ze Szczepanowa, kde v roce 1914 vojáci České družiny svedli své první boje. Z internetu zjistil, že jsme v minulosti několikrát navštívili tato místa, abychom se zde poklonili památce prvních padlých čs. dobrovolníků, a proto nás pozval na místní vzpomínkové akce, připomínající boje v okolí obce v roce 1914.

Václav Petřík III. s Ivanou Čilovou na kótě 373 ve Szczepanowicích

Prapory ČsOL na bohoslužbě za padlé v kostele sv. Stanislava ve Szczepanowě

Obec Szczepanów leží necelých 25 km západně od Tarnova v Malopolském vojvodství. Podle tradice se zde kolem roku 1030 narodil svatý Stanislav, pozdější kanovník krakovské katedrály, kterého v roce 1079 při mši zavraždil polský král Boleslav II. Smělý, jehož kritizoval za nemorální život. V roce 1253 byl svatořečen a patří mezi tři hlavní patrony Polska. V roce 1765 byl dokonce založen záslužný řád s jeho jménem, který byl po roce 1815, kdy se Polské království stalo součástí Ruska, přijat mezi jeho dekorace. Během první světové války byla tímto řádem dekorována řada čs. legionářů bojujících na východní frontě. V obci jsou dnes dva kostely s jeho jménem a také studánka, kde ho dle legendy po porodu

Čestné stráže na vojenském hřbitově č. 279 u obce Sterkowiec

umyla jeho matka. V roce 1914, během ruského postupu, se Szczepanów, a okolí Tarnova obecně, stal místem tvrdých bojů. Ve věži baziliky sv. Maří Magdaleny a sv. Stanislava je dodnes nevybuchlý dělostřelecký granát, který tyto události připomíná. V okolí je také mnoho válečných hřbitovů, kde bok po boku odpočívají vojáci ruské a rakousko-uherské armády. Vojenské hřbitovy v posledních letech procházejí opravami a stávají se též místy vzpomínek a piety.

Československá obec legionářská tak získala možnost důstojně vzpomenout na první boje československých legionářů a na naše první padlé. Po oboustranné elektronické komunikaci byl upřesněn společný program, na který Odbor pro válečné veterány a válečné hroby poskytl autobus. Vedením delegace ČsOL byl pověřen bratr řídící tajemník a na pouť se přihlásili nejenom potomci starodružiníků Ivana Čílová a Václav Petřík, jejichž dědové zde bojovali, ale i další potomci legionářů, historici, novodobí váleční veteráni, členové klubů vojenské historie v replikách historických stejnokrojů, příslušníci AČR a AZ, ale i devět žáků střední vojenské školy z Moravské Třebové, kteří důstojně reprezentovali Českou republiku při pietních aktech.

Poutníci vyrazili z Prahy brzy ráno 22. listopadu a přes Brno a Ostravu mířili do Polska. První krátká zastávka byla provedena v Gliwicích u slavného vysílače, kde příslušníci SS

Bratr Milan Mojžíš přibližuje první nasazení České družiny v okolí Szczepanowa ve společenské místnosti místní fary

Ivana Čílová urovnává stuhly u pomníku na vojenském hřbitově ve Szczepanowě

provedli provokaci, která se stala záminkou k německému vpádu do Polska 1. září 1939. Věž vysílače, druhá nejvyšší dřevěná stavba na světě, stále plní svůj účel. V obslužných budovách se dnes nalézá malé muzeum. Ještě jedna zastávka připomenu-la 85. výročí vypuknutí druhé světové války. Jednalo se o prohlídku Muzea Zemské armády v Krakově, které nese jméno po hrdinovi protiněmeckého odboje popraveného v 50. letech komunisty, generálovi Emilu Fieldorfovi, známého pod pseudonymem „Nil“. Moderní expozice se věnuje nejen největší polské odbojové organizaci Zemské armádě (Armia Krajowa), ale také dalším liniím polského odboje, spolupráci s britskými zpravodajskými službami, či odbojovému hnutí uvnitř koncentračních táborů na území Polska.

Sobotní připomínka prvních bojů České družiny byla zahájena u pamětní desky padlých příslušníků České družiny na škole v Tarnově, kde poutníky přátelsky uvítala paní ředitelka, která ocenila, že ČsOL pravidelně přijíždí naše padlé vzpomenout. Následoval přesun nad vesnicí Szczepanowice na kótu 373, kde ppor. Petřík provedl 21. prosince 1914 úspěšnou rozvědku, při které se podařilo zajmout pobočníka velitele praporu jihlavského c. a k. pěšího pluku č. 81 spolu se 40 jeho muži, načež Rusové na základě získaných informací provedli úspěšný útok, zajali dvě rakouské rotu a obsadili rozsáhlé území. Vnuk pozdějšího československého generála Petříka Václav poutníkům přiblížil místa, kde jeho předek za úspěšně provedené rozvědky obdržel vysoce ceněnou Svatojiřskou zbraň. Následně se poutníci zastavili na válečném hřbitově č. 194 v obci Szczepanowice-Żabno, kde je pochováno 22 ruských a 22 rakouských vojáků. Mezi těmi rakouskými je i několik s českými jmény od zmíněného pěšího pluku č. 81, kteří zemřeli na konci roku 1914. Češi proti Čechům – tak na ruské frontě proti sobě stáli skutečně od počátku bojů.

Hlavní program začal v pravé poledne slavnostní mší za padlé v kostele sv. Stanislava, který stojí na místě rodného domu sv. Stanislava na hřbitově ve Szczepanowě. Bohoslužba se setkala s hojnou účastí místních občanů. S prapory stáli v uličce mezi lavicemi zástupci harcerů (polská obdoba skautů), veteránských organizací a účastníci poutě v uniformách Armády ČR i historických. Mši celebroidali společně místní prelát a vojenský kaplan z Tarnova. Následovalo kladení věnců na vojenské části hřbitova (válečný hřbitov č. 273), kterého se zúčastnili zástupci polského parlamentu, místních samospráv, policie, hasičů a velké množství místních obyvatel. Na tomto hřbitově

Společná fotografie českých a polských účastníků pochodu na vojenském hřbitově č. 279

je pochováno 122 vojáků obou stran, většinou ve společných hrobech. Je docela možné, že právě zde je pochována i trojice prvních padlých České družiny, neboť boje, ve kterých zahynuli, se odehrávaly v bezprostřední blízkosti.

Poté se všichni přesunuli do nedaleké obce Sterkowiec na zrekonstruovaný lesní vojenský hřbitov č. 279, na kterém je pochováno 24 ruských a 124 rakouských vojáků. Také zde proběhl pietní akt a následně došlo k vyhodnocení branné hry pro mládež, která probíhala po celé dopoledne. Celá akce byla zakončena občerstvením v podobě hrachové polévky a sladkého pečiva s kávou a čajem, což všichni účastníci velice ocenili, protože bylo celý den poměrně chladné počasí.

Pro celou delegaci ČsOL pak místní probošt v poutním farním domě připravil chutný oběd a po něm se všichni přemístili do společenského sálu na malou výstavu válečných artefaktů, fotografií či knih a přednášky o historii, které moderoval hlavní pořadatel a místní znalec historie Krzysztof Bogusz. Hlavními řečníky však byli Václav Petřík a Ivana Čílová, kteří zavzpomínali

na své dědy legionáře a jejich účast v boji v okolí Tarnova, což se setkalo s velkým zájmem místních občanů.

V neděli pak proběhl pochod bojištěm se zastávkami s pietními akty na třech válečných hřbitovech. Dvanáctikilometrový pochod byl ukončen na vrchu Bocheniec u kostela sv. Anny z 16. století. Opět panovalo nevlídné počasí, takže počet českých účastníků pochodu násobně převyšoval počet místních. Ti však u nedaleké rozhledny opět připravili chutné pohoštění, kdy hrachovku doplnil i žurek, tradiční polská polévka s kváskem, a chléb se škvarkovou pomazánkou. Následovaly poslední výměny informací a kontaktů a poutníci se vydali zpět do Prahy.

Pout' tak byla nejen důstojným připomenutím prvních padlých České družiny, ale povedlo se také šířit povědomí o účasti čs. vojáků v bojích v okolí Tarnova, o čemž většina místních obyvatel neměla vůbec žádné ponětí. Ti tak při každoroční pietě za padlé budou v budoucnu vzpomínat také na bojovníky za svobodu Československa.

Polský historik Krzysztof Bogusz ukazuje Ivaně Čílové, kde její předek zázračně unikl smrti

PRVNÍ PADLÍ ČESKÉ DRUŽINY

Príslušníci České družiny po slavnostní přísaze odešli 22. října 1914 z Kyjeva do pole. Družina postupovala přes Lvov do Jaroslavi, kde byla zařazena do stavu 3. armády generála Radko Dimitrijeva. Dobrovolníci měli být původně určeni jako oddíl propagátorů a agitátorů po plánovaném průlomu fronty do Českých zemí a na Slovensko. Protože takové okolnosti nenastaly, byli družiníci určeni k roli divizních nebo armádních rozvědčků, což odpovídalo jak jejich malému počtu, tak jejich inteligenci, vyspělosti a schopnostem. Mohlo se tak velice účinně využít jejich jazykové vybavenosti a znalostí o rakousko-uherské armádě. Družiníci konali výzvědnou a pátrací službu, kde zjišťovali sílu a rozložení nepřátelských sil. Důležitou činností byla agitace mezi slovanskými pluky rakousko-uherské armády, zajímání nepřátelských vojáků a jejich výslechy.

Česká družina byla rozdělena na půlroty a samostatné čety, které byly přiděleny k vyšším jednotkám ruské 3. armády na frontu

pod Krakov a do Karpat. Štáb s 3. a 4. rotou dorazil 19. listopadu k Tarnovu, 1. rota se hlásila u 44. divize v Sendzišově a 2. rota u XI. armádního sboru v Tyčíně. Jednotky České družiny ihned započaly s průzkumnou činností. Jako první se do bojových operací zapojila 1. rota, která se od 28. listopadu účastnila pronásledování rakouských sil směrem k Dunajci. Následující den pak dostala svůj první samostatný úkol s cílem prozkoumat břeh řeky Bialé u Machové a obsadit stejnojmennou obec. Hlídka úkol splnila a vysloužila si poděkování velitele 44. divize.

K prvnímu střetu s nepřítelem došlo 1. prosince (18. listopadu st. data) 1914, když se hlídka vedená ppor. Čeckem úspěšně utkala s rakouskými husary. Následujícího dne se u vsi Ščepanov dostala do boje hlídka ppor. Petříka. Z akce se dochovalo jeho hlášení: „18. listopadu r. 1914 večer jsme dostali od štábu 44. divize úkol, abychom se přepravili přes řeku Užvici a prozkoumali rajón Rudy-Mokřiška-Ščepanov-Slotvina. Oddíl rozvědčků, čítající 35 lidí, vytrhl pod mým velením z Radlova do vesnice Gramic (na jihovýchod od Bořetína), a na úsvitě přepravivše se přes řeku Užvici, postupovali jsme dále směrem k Příborovu, obsazenému již jízdním oddílem rozvědčků naší divize. Poněvadž rajón, který jsme měli prozkoumat, byl rozsáhlý, šla jedna partie našeho oddílu na Zagrody Mokřišku, druhá partie z Příborova na Podgorku Mokřišku, zatím co hlavní náš oddíl pod mým velením v síle 20 lidí se dal přes Lenky a Vokovice na Ščepanov.

V lese za Vokovicemi jsme zpozorovali nepřátelské hlídky, o čemž bylo ihned učiněno hlášení štábu divize. Přiblíživše se, krytí lesem, k prvním chatám Ščepanova, zpozorovali jsme, že vesnice je obsazena nepřátelskou pěchotou. Abychom zjistili velikost nepřátelských sil, obešli jsme vesnici, skrývajíce se za chaty, a viděli jsme, že nepřítel připravující se na severozápadní straně vesnice k nástupu, kope za vesnicí zákopy. Vesnice byla obsazena nepřátelskou polní ochranou. Probíraje se zpět k vesnici, náš oddíl doslal se do silného ohně nepřátelských pušek a byl nucen obsadit v Ščepanově starý hřbitov a zahájit proti útočícímu nepříteli palbu. Odrazivše několikrát nepřítele, zpozorovali jsme, že tento pokouší se obejít nás z pravé strany, pročez jsme ustoupili do nového ščepanovského kostelíku, chráněného vysokou kamennou

Augustin Galíček padl u Szczepanowa do rakouského zajetí, které přežil a po válce patřil k zakládajícím členům ČsOL

zdí, kde jsme se drželi 2 1/2 hodiny, jsouce stále pod ohněm nepřítele. Odtud se nám podařilo poslat do štábu (divize) druhé hlášení a načrtnout nepřátelských linií.

Avšak naše situace se stávala přece jen z minuty na minutu obtížnější, protože jsme vystříleli téměř všechny své patrony. Včas se proto přiblížil k nám na pomoc oddíl rozvědčků Baturinského pluku, a s ním se nám podařilo udržeti posíci námi obsazenou do příchodu Baturinského pluku. Nastupující pak spolu s tímto plukem, obešli jsme pravý bok nepřítele, v důsledku čehož byl tento k večeru námi ze zákopů vypuzen a ustoupiv, zanechal v našich rukou veliký počet zajatců a mrtvých. Z našeho oddílu byli zabiti dva dobrovolníci a tři těžce ranění.“

Po boji se ukázalo, že ztráty byly ještě těžší, než ppor. Petřík prvotně udával. Padli

tři dobrovolci, tři zůstali nezvěstní a čtyři byli zraněni. První padlí příslušníci České družiny jsou:

- Džuro Nikolič (* 5. 4. 1874, Čevo, Černá Hora) patřil mezi několik příslušníků dalších slovanských národů, kteří se ze solidarity přihlásili do České družiny.
- Antonín Řehák (* 1887, Kvasilov) patřil mezi dobrovolce z krajanské komunity na Volyni, kde pracoval jako soustružník.
- Josef Vasický (* 1888) povoláním stolař, vstoupil do České družiny 2. září 1914.

Více informací bohužel o prvních padlých v Rusku nemáme. Všichni byli za odvahu in memoriam povýšeni na svobodníky a vyznamenáni Křížem sv. Jiří IV. stupně.

Nezvěstnými se stali:

- Jan Datel (* 10. 6. 1896, Cavtat u Dubrovníku) měl domovskou příslušnost v obci Koleč u Slaného a pracoval jako sladovník. Během bojů u Ščepanova se ztratil. Po válce se ukázalo, že zraněný padl do zajetí. Podařilo se mu utajit totožnost a později byl jako Rus repatriován, což by značilo, že zranění bylo vážnější. Během cesty měl však ve Švédsku zemřít.
- Augustin Galíček (* 8. 5. 1895, Tovačov) byl klempířským tovaryšem, roku 1911 odjel do Ruska. Dobrovolně vstoupil do České družiny, ale během boje u Ščepanova byl Rakušany zajat. Později byl odhalen jako Čech, držen v zajateckém táboře v Josefově a vyšetřován pro vyzvědačství a velezradu. V červnu 1915 byl však pro nedostatek důkazů osvobozen a odeslán jako zámečník do Vítkovic. V srpnu 1918 se dobrovolně přihlásil ke službě na italskou frontu, kam o měsíc později odjel s c. a k. pěším plukem č. 54. Do bojů ale již nezasáhl. V roce 1921 patřil k zakládajícím členům Jednoty ČsOL v Zábřehu nad Odrou, kde také 6. srpna 1981 zemřel.
- Alexandr Ptáček (* 1857), hudebník, byl nejstarším dobrovolcem České družiny. Po bojích u Ščepanova o něm není více zpráv.

Tato šestice se tak stala prvními bojovými ztrátami České družiny, které do 2. února 1916, kdy byla oficiálně rozšířena na Čs. střelecký pluk nebyly malé. Družina celkem přišla o 86 mužů, z tohoto 27 padlo v boji a 8 zemřelo na utrpěná zranění, tři byli zajati a popraveni. Nezvěstných zůstalo 33 družiníků, z nichž někteří též padli do zajetí. ■

Uprostřed jeden ze čtyř prvních čs. důstojníků České družiny, ppor. Karel Václav Petřík

Boj o Slovensko – O Nové Zámky 1919

text br. Jiří Charfreitag
foto Luboš Kozel a br. Tomáš Rytíř

Je to již 13 let od doby, kdy jsme za Československou obec legionářskou uspořádali první bojovou ukázkou, jejímž hlavním cílem bylo přiblížit okolnosti vzniku našeho státu a ukázat veřejnosti, jak se rodil náš stát. V uplynulých letech jsme tak znázorňovali různá bojiště, ať už na západní, jižní nebo východní frontě a přenášeli naše diváky do období let 1914–1920, kdy naši legionáři po celém světě bojovali za svůj vysněný cíl.

Využili jsme tak v tomto roce půlkulaté výročí a pro naše diváky jsme si připravili ukázkou z roku 1919. Konkrétně jsme se přenesli na samotný konec války s Maďary, kteří ihned po vyhlášení naší republiky začali obsazovat jih Slovenska.

„O Nové Zámky“ byl podtitul ukázkou, jejíž hlavní kulisou se stala již téměř nevyužívaná železniční stanice Štítý s kopci hanušovické vrchoviny v pozadí. V sobotu 7. září jsme s kolegy z dalších jednot naší Obce, ale také spřátelených vojensko-historických klubů využili faktu, že v nedaleké Dolní Lipce probíhaly oslavy výročí železničních tratí v blízkém okolí, což nám umožnilo do ukázkou zakomponovat nejen parní lokomotivu, ale také umožnit cestujícím z parního vlaku se přenést v čase, do června roku 1919.

Právě na začátku léta tohoto roku sváděly naše jednotky složené z legionářů, ale i domácího vojska, tuhý boj s příslušníky vojska Maďarské republiky rad. Vždyť snímky železničních mostů vyhozených do povětří a zdemolovaného pancéřového vlaku jsou dodnes připomínkou těchto těžkých bojů, při nichž padl nejméně z našich vojáků, včetně majora Jelínka, o jehož tragickém skonu jsme Vás informovali

v našem časopise již dříve. Samotná ukázkou začala za slunného počasí ve 13 hodin, kdy nad nádražím přelétly dva historické letouny. Po shozu propagačních letáků z maďarského letounu následoval přilet letounu československého a přibližně desetiminutový vzdušný souboj, na jehož konci oba poškozené letouny opustily oblohu. Jen několik minut poté již od Dolní Lipky přijel parní vlak s cestujícími, kteří byli ihned po příjezdu na nádraží evakuováni do bezpečného prostoru, odkud mohli sledovat další program.

Maďarské jednotky postupně vytlačily z železniční stanice nejen diváky, ale hlavně její obránce, kteří se marně bránili s podporou polního dělostřelectva. Nepřátelské jednotky využily nejen početní převahy, ale také obrněného automobilu, který se stal opěrným bodem při vytlačení nepřítele. Po několika minutách tuhých bojů nastal čas na příjezd improvizovaného obrněného vlaku, za jehož podpory nakonec československé jednotky stanici obsadily zpět. Defilé více než 60 účinkujících a zasloužený potlesk diváků tak chvíli před 14. hodinou ukončil tuto vydařenou akci.

Mně na tomto místě nezbyvá než poděkovat všem, kteří se na realizaci ukázkou podíleli ať již v roli účinkujících, tak i pořadatelů. Především pak Ministerstvu obrany ČR za finanční podporu akce, Muzeu starých strojů a technologií za zapůjčení parní lokomotivy a Pardubickému kraji za propagaci celé akce. Vám, čtenářům našeho směru, kteří byste se chtěli o této válce dozvědět více, mohu jen doporučit Legionářský směr – speciální číslo k 100. výročí bojů o Slovensko, které najdete v digitální podobě na našich stránkách (www.csol.cz).

Československá obec legionářská na Pouťové Pecce

br. Ján Vachal

V přátelské atmosféře se dne 24. srpna na zahradě za Muzeem legionářů na Pecce uskutečnila akce Pouťová Pecka, které se již tradičně zúčastnila i Československá obec legionářská. Událost přilákala návštěvníky všech věkových kategorií, kteří měli možnost seznámit se s historií československých legionářů, vyzkoušet si dobové aktivity a užít si bohatý program.

HISTORIE A TRADICE NA DOSAH RUKY

ČsOL pro návštěvníky připravila nejen zajímavý výklad o výstroji a výzbroji legionářů, ale i poutavé příběhy z jejich historie. Návštěvníci si mohli prohlédnout originální uniformy a vyzkoušet si je.

Velkým lákadlem byla střelba slepými náboji z historických pušek Mannlicher 1895 a Mannlicher Carcano. Děti i dospělí si pak mohli vyzkoušet hod gumovým granátem, střelbu z airsoftových replik legionářských zbraní a překonání „ostatné“ opičí dráhy, která prověřila jejich pohybovou zdatnost a obratnost.

Na akci nechyběl ani tradiční „legionářský guláš“, připravovaný v originální polní kuchyni z první světové války. Tento pokrm byl nejen chutným obohacením dne, ale také dalším připomenutím dobové atmosféry a praktické stránky života legionářů. Poprvé se na této akci představil též motocykl Sunbeam model 3, který dle dobových fotografií

sedlali též motospojky našich legií v Rusku od roku 1917. Legionářský tábor pak doplnili bratři z hradecké jednoty, kteří ve svém stanu prezentovali výzbroj a výstroj prvorepublikové armády.

Akce na Pecce přinesla nejen zábavu, ale také hlubší povědomí o historii československých legií. Událost byla živým důkazem, že odkaz legionářů je stále aktuální a dokáže oslovit i mladší generace. Za možnost naší účasti na této vydařené akci musíme poděkovat především rodině Jůzových, kteří již mnoho let provozují legionářské muzeum ve svém domě, ale také Ministerstvu obrany ČR a městyso Pecka za finanční podporu celé akce. ■

Expozice Československé obce legionářské

br. Jiří Charfreitag

Jen před několika týdny uplynulo devět let od chvíle, kdy ČsOL zpřístupnila svou první expozici, jejímž cílem bylo přenést její návštěvníky o sto let zpět. Byla to výstava na státním hradu Křivoklát a za dobu, kdy byla na hradě instalována, ji navštívilo několik desítek tisíc návštěvníků. Zmiňovaná expozice byla tou první, kterou jsme v rámci projektu Legie 100 představili, následovaly pak expozice v Josefově, Praze a na dalších místech.

CESTA LEGIONÁŘE

Když v roce 2020 skončil projekt, který měl za cíl připomenout 100. výročí působení našich legionářů na světových válečných frontách, stálo před námi těžké rozhodnutí. Zrušit pracně vybudované expozice, nebo se pokusit v pokračování jejich provozu? Zvolili jsme druhou variantu, a tak jsme za podpory mnoha subjektů a samospráv udrželi v provozu Muzeum čs. legií na I. P. Pavlova, výstavní prostor v Josefově, ale také jsme otevřeli nový Památník odboje Žamberk v úchvatné secesní vile v podhůří Orlických hor.

Rok 2024 se však stal s ohledem na naše výstavy zlomový, protože po třech letech opět získal plnou podporu od našeho nejbližšího partnera, tedy Ministerstva obrany ČR, díky jehož finanční záštitě jsme mohli expozice provozovat tak, jak byli naši návštěvníci dříve zvyklí. Největší radost z tohoto faktu měli v první řadě návštěvníci našeho pražského muzea, které je ukryto v podzemních prostorách hotelu Legie, v samém centru Prahy. Měli jsme tak možnost nově otevřít toto muzeum od úterý do soboty a umožnit tak našim návštěvníkům prohlédnout si unikátní sbírku legionářských předmětů i mimo pracovní dny.

Prostor však také sloužil k pořádání krátkodobých výstav, kterých se v muzeu v průběhu uplynulého roku vystřídaly hned čtyři. Ty mapovaly působení čs. legie v Itálii, československé legie v Polsku z roku 1939, ale také boje našich vojáků na Dukle a u Dunkerque na podzim roku 1944. V muzeu však také pokračovaly tematické projekce a přednášky, kterých se v roce 2024 událo celkem patnáct. V rámci muzea však probíhaly také komentované prohlídky pro školy, které měly možnost za asistence našich kurátorů získat detailní informace o našem prvním odboji, ale také si naživo osahat různé exponáty. Celkově našim hlavním muzeem prošlo v roce 2024

téměř 21 000 návštěvníků, přičemž mnoho z nich k nám zavítalo z druhého konce světa.

Dalším místem našeho cyklu se stal Památník odboje Žamberk, který provozujeme od roku 2021 v malebné secesní vile ve městě Žamberk. Důležitá dopravní tepna, která okolo objektu vede, jej předurčila k lákání návštěvníků na historii našeho národního odboje. Památník, který byl od května do října přístupný v pravidelných intervalech, umožnil jeho návštěvníkům shlédnout hned šest tematických výstav a zúčastnit se tří odborných přednášek. I toto muzeum se těší čím dál větší oblibě a jen v tomto roce jej navštívilo na 3 000 návštěvníků.

Poslední expozice našeho cyklu je již tradičně od roku 2016 v prostorách pevnosti Josefov, kde jsme v minulosti i dnes prezentovali příběhy našich legionářů. Na původní výstavu Cesta

legionáře 2 navázal v letošním roce cyklus výstav, který přenášel jeho návštěvníky především do období druhé světové války. Témata jako byl Velký útěk spojeneckých letců, či působení našich žen za druhé světové války po boku naší armády nakonec do pevnostního města přilákalo téměř 2500 diváků.

Nutno tedy na tomto místě konstatovat, že obnovení provozu všech našich expozic do tohoto rozsahu znamenalo velký úspěch. Vždyť desetitisíce spokojených návštěvníků nejen z naší republiky, ale téměř z celého světa je tím nejpřádnějším argumentem, proč naše expozice dále rozvíjet.

LEGIOVLAK

Musíme však také vzpomenout naprosto neúspěšnější putovní výstavu, kterou Československá obec legionářská s podporou našeho státu provozuje nepřetržitě již dlouhých 10 let. Pojízdňé muzeum, takzvaný Legiovlak, i v letošním roce přilákalo na 100 000 návštěvníků, kteří měli možnost si projít unikátní soubor rekonstruovaných železničních vozů. Vozů, v jejichž útroběch se malí i velcí návštěvníci dozvídají o tom, kdo byli naši legionáři, ale také o tom, že Čechoslovák byl v letech 1918–1920 skutečný pojem. Že příslušníci národního vojska byli známí po celém světě a do značné míry též hýbali s osudem mnoha lidí. To je odkaz, který hrdě neseme dál a s podporou Ministerstva obrany ČR budeme minimálně i v dalších dvou letech přenášet na naše návštěvníky.

Stejně jako v roce předešlém, jsme k soupravě měli i letos připojený nový expoziční vůz, ve kterém jsme mohli trochu rozšířit záběr naší stálé expozice. Letošní rok jsme tak celkový obraz našeho odboje rozšířili nejen o příběh vzniku našeho státu, ale také vzniku prvních legionářských jednotek v Rusku

a Francii. Dovolte mi na tomto místě také poděkovat všem členům našeho týmu, bez kterých bychom jen těžko dokázali udržet po tak dlouhou dobu úroveň tohoto projektu. Ti z Vás, kteří by chtěli vědět, co si o Legiovlaku myslí malí i velcí návštěvníci, si mohou prolístovat na tři desítky popsaných kronik se zápisy, které zahřejí u srdce do posledního z našich průvodců.

VENKOVNÍ PANELOVÉ VÝSTAVY

Další z aktivit, která taktéž vhodně doplňuje výše zmíněné projekty, se již několikrátým rokem odehrává ve veřejném prostoru na různých místech naší republiky. Po tom, co jsme s kolegy z Iniciativy A. v roce 2017 vytvořili první výstavu na mobilním venkovním systému, ocenili jsme výhody takovéto prezentace. Vždyť možnost představit výstavy nepřetržitě 24 hodin denně, v přirozeném prostředí tam, kde lidé běžně tráví svůj čas, se zdál být zcela ideálním. V roce 2024 se nám tak podařilo vytvořit hned tři takovéto výstavy. Ta první se věnovala 110. výročí od vzniku České družiny a roty Nazdar, následovalo téma Slovenského národního povstání, nakonec i výstava mapující boje našich vojáků na Dukle a u Dunkerque v roce 1944. V souvislosti s tímto projektem si velice ceníme podpory ze strany Městské části Praha 2, města Mělník i dalších samospráv, které nám s prezentací těchto výstav pomáhají. ■

Vzpomínka na armádního generála Karla Janouška

text br. Jiří Filip

foto ses. Marcela Tolarová a Josef Musil, MO

Signálem „Pozor!“, který zahrál trubač Ústřední hudby AČR, byla v úterý 29. října zahájena pietní vzpomínka na hřbitově u kostela sv. Matěje na Praze 6 u hrobu čs. legionáře a leteckého maršála arm. gen. Karla Janouška. Pietu uspořádala Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR a Posádkovým velitelstvím Praha.

Po položení květinových darů na hrob promluvil k účastníkům předseda Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu Parlamentu ČR pan senátor Jiří Růžička, který vyzdvihl především zásluhy letců, kteří pod Janouškovým velením bojovali za druhé světové války, ale vzpomněl i drakonický osud, který pro ně v jejich vlasti znamenal nástup komunistického režimu. Mnohaleté věznění, znevážení a perzekuce postihla i generála Janouška.

ČsOL na pietě zastupoval br. plk. v z. Viktor Šinkovec, vedoucí projektu Péče o válečné veterány, který ve svém vystoupení poděkoval vzácným hostům, že přijali naše pozvání a ke vzpomínce na pana generála rovněž uvedl: „Na jeho odkaz se nezapomnělo. Jsem velmi vděčný, že zvláště svědomitě jeho památku ochraňují současné vzdušné síly naší země.

Za to jim patří můj upřímný dík.“ Poukazoval tak na skutečnost, že na přípravě piety se tradičně podílí Odbor dohledu nad vojenským letectvím MO, který v den piety uděluje ocenění jménem gen. Janouška.

K čestným hostům patřila paní Radka Konderlová, vrchní ředitelka Sekce průmyslové spolupráce MO, náměstek primátora hl. m. Prahy pan Jiří Pospíšil, velitel Hradní stráže pan plk. gšt. Jaroslav Ackermann, velitel PV Praha pan plk. gšt. Radek Šíba a rovněž praneteř gen. Janouška paní doc. Mahulena Křenková. Přítomni byli i studenti z VOŠ a VŠŠ v Moravské Třebové pod vedení br. mjr. Pavla Rajje. Nechyběli ani bratři a sestry z České obce sokolské v čele se členem Předsednictva ČOS br. Janem Hauptem.

Po pietě, zakončené „Večerkou“, se účastníci přesunuli do DAP Praha, kde se uskutečnilo zmíněné předávání Pamětního odznaku armádního generála Karla Janouška, který je každoročně udělován osobnostem, které významně přispěly k rozvoji našeho vojenského letectví. ■

Vzpomínka věnovaná vyhnaným z pohraničí

text br. Jiří Filip
foto CČH

U pamětní desky věnované Čechům, Židům a protinacisticky smýšlejícím Němcům vyhnaným v roce 1938 v souvislosti s událostmi kolem podpisu mnichovské dohody z našeho pohraničí sudetoněmeckými henleinovci, která se nachází v odbavovací hale Masarykova nádraží v Praze, proběhlo v pondělí 23. září pietní shromáždění, které spolu s Československou obcí legionářskou pořádalo Centrum české historie, o. p. s.

Tradiční setkání moderoval hlasatel Českého rozhlasu Martin Hrdinka a svou nezastupitelnou roli měli příslušníci Posádkového velitelství Praha. Po fanfárách a signálu „Pozor!“ proběhlo kladení květinových darů jednotlivými delegacemi a pietní část programu uzavřela minuta ticha, do které byla hrána „Večerka“.

Úvodní projev náležel 1. místopředsedkyni Poslanecké sněmovny PČR paní Věře Kovářové, po které promluvil k přítomným představitel Senátu PČR pan senátor Pavel

Fischer. Mezi řečníky nechyběly ani zastupitelka hl. m. Prahy paní Lucie Kubesa a starostka MČ Praha 1 paní Terezie Radoměřská. S děkovnou zdravicí za ČsOL vystoupila na závěr členka RV ses. Marcela Tolarová. Mezi vzácnými hosty každoroční piety jsou pravidelně zástupci slovenského velvyslanectví, které letos reprezentovala přímo Její Excelence Ingrid Brocková. Přítomen byl rovněž ředitel VHÚ Praha pan brig. gen. Aleš Knížek a ředitel KVV hl. m. Praha pan plk. Pavel Mareček. Program piety uzavřely tóny Slovenské a České hymny.

Pamětní deska, u níž je pieta pořádána, byla odhalena 12. listopadu 2015. Hlavním iniciátorem a realizátorem její instalace byl pan Jaroslav Těšínský z výše uvedeného Centra české historie. Právě on navázal spolupráci s ČsOL a je neúnavným organizátorem této piety. Za spolupráci a péči o historickou paměť naší společnosti mu patří velký dík. Za partnerství na pořádání akce je rovněž třeba poděkovat Českým drahám a Penta Real Estate. ■

Branný závod MISE organizovaný na podporu novodobých válečných veteránů

Text br. František Bobek
foto Radek Pavlík

Za účasti 16 družstev proběhl ve dnech 23. a 24. října 2024 další ročník branného závodu pro střední školy z celé republiky, který připravila Československá obec legionářská společně s Lanovým centrem Proud. Finančně závod podpořilo Ministerstvo obrany České republiky.

Dále se na přípravě a realizaci projektu podílel HZS ČR, Krajské vojenské velitelství Pardubice, Pardubický kraj, Město Skuteč, spolek Patriot, SPŠCH Pardubice a Gymnázium Skuteč. Soutěžící týmy především uctily památku pěti vojáků 43. vpr a 4. brn, kteří padli v roce 2014 na misi v Afghánistánu.

Společně se soutěžícími si připomenuli své padlé kamarády i vojáci 43. VP Chrudim.

MISE je náročný a zajímavý branný závod. Účastníci se první den seznámili ve specializovaných workshopech v terénu se základy topografie, s bezpečnostními pravidly během slahování a jistění, naučili se řešit nestandardní a krizové situace, první pomoc, prošli střeleckým výcvikem ze vzduchovek a airsoftových zbraní, a hlavně stmelili svůj tým. Po večeri

vydané z polní kuchyně do ešusů, proběhla další část, a to zajímavá beseda s válečnými veterány.

Noc soutěží strávil ve staněch. Během druhého dne všechny nabyté znalosti a dovednosti využili během vlastního závodu, který proběhl v okolí Skutče. Družstva plnila reálné úkoly podle zadání zcela samostatně a s velkým úsilím. Každý účastník společně se svým týmem prošel náročnými situacemi. Určitě si všichni odnesli nové zkušenosti, zážitky a dovednosti. Není možná až tak důležité, kdo zvítězil a kdo byl poslední, protože všichni si zaslouží za svůj výkon velkou pochvalu. Přesto – pohár pro vítěze si odneslo družstvo s názvem Tlupa žlutého medvídků, druží skončili Bahňáci a třetí družstvo Džívíejdž. Blahopřejeme!

Přinášíme rovněž ohlas pedagoga Martina Komínka z hořovického Gymnázia Václava Hraběte, který doprovázel své družstvo: „Letos jsme byli s rodinou v USA a neustále nás překvapovalo, jak moc si tam vážící válečných veteránů. Jejich plakáty jsou vyvěšeny na vývěskách ve většině měst, památníky bojů občanské války, Arlingtonský hřbitov, potlesk ve stoje pro veterána během utkání baseballu na padesátitisícovém Yankee Stadium. Když jsem si na MISI

pročítal informace o vojácích z Afghánistánu, uvědomil jsem si, jak moc nám tohle v Čechách chybí. Nejen vzhledem k vojákům, ale i záchranářům, hasičům, policii. Tak bych Vám chtěl poděkovat za to, co v tomto ohledu děláte. Jen tak dále.“ ■

ČsOL uspořádala Branný den na Točné

text Jan Váchal
foto ses. Zuzana Palová,
Marcela Volfová a J. Váchal'

Ve dnech 6. a 7. listopadu Československá obec legionářská opět uspořádala oblíbený Branný den na Točné v prostorách bývalé raketové základny na vrchu Čihadlo. Akce, která navázala na úspěšný loňský ročník, probíhala ve dvou dnech. První den byl věnován rodinám s dětmi a zájemcům o historii, zatímco druhý den byl určen pro žáky základních škol.

Návštěvníci mohli prověřit nejen své pohybové dovednosti, ale i znalosti na několika tematických stanovištích. Ty zajišťovali nejen členové ČsOL, ale také organizace, které s Obcí spolupracují již několik let.

HISTORIE A VOJENSKÉ TRADICE

První stanoviště, které se věnovalo historii a ukázkám zbraní zahraniční armády, připomnělo slavné bitvy, jako byly boje Dukelské operace nebo u Dunkerque. Žáci si mohli prohlédnout výzbroj a výstroj, vyzkoušet si je na vlastní kůži a otestovat své znalosti formou pracovního listu. Úspěšné splnění

úkolů bylo odměněno pečeti, která sloužila jako „vstupenka“ na další aktivity.

UKÁZKY HISTORICKÝCH ZBRANÍ A ZDRAVOVĚDA

Další stanoviště přeneslo návštěvníky do 17. století, kde měli možnost seznámit se s historickými zbraněmi. Zájemci si mohli vyzkoušet nabíjení a odpálení replik těchto zbraní.

Praktické znalosti nabídl stanoviště Českého červeného kříže, které se zaměřilo na základy zdravotvědy. Vedle toho Hasičský záchranný sbor České republiky předváděl techniky hašení ohně a nabídl ukázkou hasičské výbavy.

SPORTOVNÍ VÝZVY A STŘELECKÉ DOVEDNOSTI

Návštěvníci si mohli prověřit svou fyzickou zdatnost na překážkové dráze a vyzkoušet přesnost na střelnici se vzduchovkami nebo při házení gumových granátů. Tyto aktivity byly oblíbené nejen u dětí, ale i u dospělých.

FINÁLE S DĚLEM A KULOMETEM

Po úspěšném absolvování všech stanovišť čekal na žáky vrchol programu – přednáška o děle a ukáзка jeho odpalu.

Na závěr si návštěvníci mohli vyzkoušet střelbu z kulometu ZB vz. 27, což bylo pro mnohé nezapomenutelným zážitkem.

PODĚKOVÁNÍ PARTNERŮM

Akce by se nemohla uskutečnit bez spolupráce s řadou partnerů. Mezi ně patřili KVH Deutsche Meister Infanterie, z. s., Aktivní záloha AČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Český červený kříž a Airsoft Praha, s. r. o. Speciální poděkování patří MČ Praha 12 a Ministerstvu obrany ČR, které tuto akci finančně podpořily.

Branný den na Točné tak opět potvrdil svou popularitu a přispěl k rozvoji vlasteneckého povědomí, pohybových schopností i praktických dovedností všech zúčastněných. ■

Branný závod majora Aubrechta

br. Jiří Charfreitag
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL PRAHA 3

Branných závodů se v naší republice pořádá ročně hned několik desítek, nicméně ten náš by jen těžko hledal obdoby. Zcela nový branný závod, jehož hlavní náplní bylo seznámit mládež s dosud téměř neznámými událostmi podzimu 1938, se uskutečnil v pátek 11. října v dopoledních hodinách v Žamberku.

Hned několik desítek studentů mělo možnost se dozvědět o tom, jak se v kritickém roce 1938 připravovala města k obraně a na vlastní kůži si vyzkoušet některé z činností, které musela naše armáda, ale i civilní obyvatelstvo zajišťovat. Současně se seznámili s výzbrojí a výstrojí tankových jednotek z první republiky a životním osudem Františka Aubrechta.

První družstva, která vyrážela v desetiminutových intervalech na trasu dlouhou půl druhého kilometru, měla

před sebou hned několik stanovišť, která prověřila jejich připravenost k obraně vlasti. Po zajištění obrany mostu, topografické přípravě, zkoušce spojení a prověření fyzické zdatnosti se postupně všechna družstva soustředila na louce před Vonwillerovou továrnou, ve které byly pravděpodobně v roce 1938 zaparkované tanky naší branné moci. A právě zde, po střelbě ze vzduchových pušek, došlo k vyhodnocení jejich snažení. Soutěžící si tak na konci trasy mohli prohlédnout nejen repliku tančíku vz. 33, ale ti nejlepší si mohli dokonce vyzkoušet střelbu z originálního kulometu ZB 26. Odměnou pro všechny pak byla bramboračka z polní kuchyně a prohlídka nedalekého Muzea starých strojů a technologií. S ohledem na pozitivní ohlas ze strany studentů i jejich pedagogů se již nyní těšíme na další ročník závodu. ■

39. ročník modelářské soutěže Žamberecký divočák

JEDNOTA ČSOL PRAHA 3

Základem doprovodného programu celé akce, která se uskutečnila 12. října, byla prezentace armády Československé republiky od jejího vzniku po válku v Perském zálivu. Jednotlivá období byla zastoupena výstrojí a výzbrojí, které vystavovalo několik klubů vojenské historie.

Začínalo se kolkovanými uniformami z počátečního období naší republiky i výzbrojí našich prvních jednotek. Období tzv. první republiky bylo zastoupeno menším polním táborem před hlavní budovou, kde se celá akce konala. Prezentována byla i útočná vozba s množstvím výstroje a funkční replikou tančíku vzor 33. Několikrát za den byla pro návštěvníky provedena dynamická ukázka činnosti tohoto tančíku a jeho spolupráce s pozemním vojskem.

Navazovalo období druhé světové války. Činnost našich jednotek ve Velké Británii od pozemních po letecké. Předvedena byla i výroba falešných dokladů pro členy paraskupin, které byly vysazovány do okupované vlasti. Nejvíce předmětů bylo z působení naší Čs. samostatné obrněné brigády v bojích u Dunkerque. Nechyběla výstroj a vybavení našich letců, kteří působili v rámci RAF, ale i těch, kteří působili v americkém bombardovacím letectvu.

Závěrečné historické vojenské období, které bylo na akci prezentováno, pojednávalo o válce v Perském zálivu, která vypukla na začátku devadesátých let. Návštěvníci si prohlédli ukázkou automobilní techniky spolu s výstrojí a výzbrojí

našich i spojeneckých vojáků. Všechny expozice se těšily neustálému zájmu návštěvníků i soutěžících, kteří si věci nejen prohlíželi, ale také se vyptávali a kladli spousty i velmi odborných dotazů.

Celá akce nemá pouze lokální charakter. Sjíždějí se na ni soutěžící i návštěvníci z celé České republiky. Letos jich dohromady bylo více než jeden tisíc. ■

Oslavy 106. výročí republiky v Hrotovicích

JEDNOTA ČSOL V ROKYCANECH

text br. Radek Říha
foto Pavel Cafourek

Dne 24. října 2024 se ve městě Hrotovice konaly oslavy 106. výročí založení Československé republiky. Oslavy byly zahájeny pietním aktem u Pomníku padlým v první světové válce. Zúčastnili se představitelé města, členové rady města a zastupitelé spolu se zástupci Policie ČR, HZS, SDH a AZ AČR. Jako čestný host byla přítomna paní senátorka Hana

Žáková. Slavnostní projev přednesla paní starostka Hana Škodová. Součástí oslav vzniku samostatného československého státu byl i koncert, kde vystoupili žáci místní Základní umělecké školy. ■

Pieta v památníku Vojna u Příbrami

JEDNOTA ČsOL V PŘÍBRAMI

text br. Miroslav Ječmen, předseda jednoty
foto Blanka Musílková, OdKH Středočeského kraje

Na pozvání ředitele Hornického muzea v Příbrami se předseda Jednoty ČsOL Příbram, br. Miroslav Ječmen zúčastnil pietního aktu v Památníku politických vězňů Vojna u Příbrami, který se konal dne 17. listopadu 2024, a kde u symbolického pomníku politickým vězňům spolu s ostatními účastníky pietního aktu položil kytici.

Pietního aktu se zúčastnila také hejtmanka Středočeského kraje paní Petra Pecková spolu s radními Středočeského kraje, starostové některých obcí na Příbramsku, zastupitelé města Příbram, veterán Policie ČR, zástupce HZS a předseda okresního výboru SBZS a KVH.

Pietní akt moderoval ředitel Hornického muzea Příbram, PaedDr. Josef Velfl, který ve svém úvodním projevu poukázal na vykonstruované politické procesy v 50. letech minulého století a stručně poukázal na režim, který byl v táboře Vojna pro politické vězně nastolen. Poté vystoupila se svým proslovem paní Petra Pecková, která odsoudila praktiky politického režimu vládnoucího v bývalé Československé socialistické republice v 50. letech a vyjádřila přání, aby dnešní generace a generace budoucí nezapomněly

na bezprávní a zločiny spáchané na politických vězňích. Jako další vystoupila se svým emotivním pohledem na události 17. listopadu 1939 a 1989 pamětnice paní Musílková a paní Ludmila Voláková Mojsejová. Po skončení oficiální části pietního aktu byla zahrána státní hymna a přítomní si mohli prohlédnout expozice muzea v bývalé velitelské budově tábora.

Památník Vojna Lešetice u Příbrami je bývalý zajatecký tábor pro německé válečné zajatce, přeměněný na tábor nucených prací v letech 1948–1951 a poté na vězeňské zařízení pro politické vězně komunistického režimu až do roku 1961. ■

Pěčí ČsOL byl odhalen památník čs. legionářům z obce Palupín

text br. Ondřej Pojezdný,
ses. Marcela Tolarová
foto jindřichohradecká jednota

JEDNOTA ČsOL V JINDŘICHOVĚ HRADCI „br. STANISLAVA BERANA“

Za účasti starosty města Strmilov pana Martina Nováka a zástupce Odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO ČR pana Radima Chrásta byl dne 9. listopadu 2024 odhalen nový památník československým legionářům z jihočeské obce Palupín.

Akce začala v 11 hodin symbolickým zazvoněním zvonu z přilehlého zámku. Čestnou stráž u nově vystaveného památníku zaujali členové KVH 29. pěší pluk „plk. J. J. Švece“ z Jindřichova Hradce. Role ceremoniáře slavnostního aktu se ujal prap. Martin Skoumal z Krajského vojenského velitelství Jihlava.

Po položení květinových darů se slova ujal pan Radim Chrást, který ve svém proslovu shrnul historický osud legionářů a objasnil proces dohledání a ověření jmen z pomníku. Dále promluvil člen pořádající jednoty ČsOL v Jindřichově Hradci a iniciátor vzniku památníku br. Ondřej Pojezdný, který shrnul průběh příprav pietního místa a výroby pamětní desky. Se závěrečným slovem poté vystoupil starosta města Strmilov, který vyzdvihl důležitost připomínání si odkazu legionářů v dnešní době.

Celé pietní setkání bylo zakončeno minutou ticha následovanou státní hymnou České republiky. Památník byl pokřtěn také přípitkem legionářským rumem Heffron.

Jsmo velice rádi, že se této slavnostní události zúčastnila široká veřejnost v čele s potomky čtyř místních legionářů. Děkujeme!

Za finanční podporu tohoto památníku děkujeme Městu Jindřichův Hradec a Československé obci legionářské. ■

Z činnosti legionářské jednoty na Ukrajině

text a foto ses. Natalia Parfenenko
předsedkyně jednoty

JEDNOTA ČSOL UKRAJINA

V roce 2024, bez ohledu na vojenské výzvy, byli členové jednoty Ukrajina velmi aktivní při nejrůznějších akcích. Nejprve uspořádali závod o vítězství Ukrajiny, kterého se zúčastnili zástupci jak Ukrajiny, tak České republiky, Slovenska a dalších zemí. Na závodě byly vybrány prostředky na nákup pěti dronů, které se staly velkou pomocí vojáků na frontě.

Po celý letošní rok se malínští sokolové připravovali na XVII. Všesokolský slet. Účastníci sletu z Ukrajiny nacvičovali dokonce v protiletadlových krytech, protože plné přípravě bránily časté poplachu. Bylo mnoho obav a mnoho starostí, protože to bylo pro Ukrajinu poprvé. Jazykové a další bariéry však byly překonány a zhruba 100 reprezentantů z Ukrajiny odjelo do Prahy reprezentovat naši zemi na mezinárodním poli. Jednalo se o účastníky z Malína a Žitomiru. Účast na sletových akcích byla nezapomenutelná. Jsou to úplně nové dojmy, nové emoce. Se slzami v očích jsme hrdě kráčeli v obrovském průvodu spolu s představiteli demokratických zemí a byli vítáni a podporováni. Velmi silná pro nás byla i vystoupení na Staroměstském náměstí a náměstí Míru.

Později ve čtvrtek 4. července nás ale čekala ještě větší smrtě emocí, protože jsme reprezentovali Ukrajinu na večerním programu hromadných sokolských skladeb na stadionu Eden. Byl to prostě adrenalinový ohňostroj. Ze sletu jsme se vrátili plni nejpříjemnějších pocitů a vděčnosti k České republice, která nás tak velkoryse a upřímně přijala do sokolské rodiny.

Ve sletovém týdnu se konalo také vzpomínkové setkání ke 107. výročí bitvy u Zborova. Zástupci jednoty Ukrajina se této události také zúčastnili a položili květinový dar k pomníku za padlé československé legionáře. Na tomto shromáždění jsme se potkali také se členkami amerického Sokola a společně s nimi nám br. Petr Tolar udělal procházku po Olšanských hřbitovech. Viděli jsme tak hroby mnoha významných osobností a také hrob Miroslava Tyrše.

K bratrské mohyle u Zborova se nám podařilo uskutečnit výlet v září. Do místa, kde se do jisté míry zrodila samostatná a svobodná ČSR. Díky ředitelství školy a místní samosprávě jsme poznali historii tohoto města, navštívili místo historické bitvy a položili květiny ke hrobu hrdinů. Uskutečnila se také exkurze do Muzea bitvy u Zborova. Na závěr setkání předvedli členové kolektivu Kalamajka z Malinivky místním školákům program v českém jazyce, který popularizuje český folklór a spojení našich zemí. Zborovská škola a studenti obdrželi od ČsOL velký soubor tiskovin a literatury o bitvě u Zborova.

Poslední letní den se v obci Malinivka konal rybářský turnaj. Jeho účelem bylo popularizovat tento sport a získat finanční prostředky na výrobu maskovacích sítí. Naše jednota ČsOL poskytla na tuto akci upomínkové předměty, které se staly odměnou pro nejaktivnější účastníky akce.

Ještě jednou jsme se vrátili do České republiky v září 2024, kdy se nám podařilo zúčastnit se XVII. mezinárodního folklórního festivalu v Praze. Všechny přítomné jsme pohostili ukrajinským chlebem a ukrajinský soubor předvedl lidové i moderní taneční choreografie. Všichni účastníci festivalu navštívili senát, kde si užili profesionální zpěv operních umělců. V tomto čase jsme navštívili také Ústředí ČsOL. Účastníci festivalu totiž jednu noc strávili v Hotelu Legie. Zároveň se

uskutečnila společná schůzka se starostou Sokolské župy Budečské br. Peterem Szenasym, zástupkyní Volyňských Čechů paní Ludmilou Čiževskou a tajemníkem ČsOL br. Jiřím Filipem ve věci Pamětního domu u Zborova. Těchto pár dní v Praze bylo velmi bohatých a pestrých. Něco na tom zkazil jen silný déšť, který bohužel později vedl k zatopení několika měst v České republice.

V Malinivském lyceu uspořádal režisér, etnický Čech Ihor Marek, akci pro středoškoláky, kde vyprávěl o historii bitvy u Zborova. I u této příležitosti dostali účastníci sady s literaturou a psacími potřebami od ČsOL. Stejně tak, když jsme v říjnu oslavili 106. výročí založení Československa, dostaly děti, které se zúčastnily kvízu, dárky a ceny od ČsOL.

Podobnou akci jsme připravili i ke svátku svatého Martina a proběhla velmi dobře. V Malinivce se sešli zástupci knihoven a kulturních institucí Malínské oblasti. Již zde byl zahájen originální projekt ukrajinsko-české kořenářky. Tento projekt je určen k popularizaci české a ukrajinské kultury, jejich propojení v gastronomickém směru. Všichni hosté akce si se zájmem vyslechli zvláštnosti a zajímavosti o svátku svatého Martina v České republice, mohli se na místě vyfotit na památku na bílém koni a ochutnali tradiční svatomartinskou husu.

V listopadu uspořádali zástupci odborů v Malinivce benefiční koncert, jehož účelem bylo shromáždit prostředky na látky a podklady pro pletení zimních maskovacích sítí. Téměř celý program byl v českém jazyce, publikum velmi vřele a dobře přijalo zeměpisné vokální a divadelní inscenace od kolektivu Kalamajka. Cíl byl splněn, vybralo se pět a půl tisíce hřiven. ■

Odhalení busty Jana Čapka v Doubravě

JEDNOTA ČsOL OSTRAVA 1

text br. Martin Lokaj, br. Tomáš Rusek
foto ses. Radka Radová a br. Ivo Kostecký

Tam svět se hne, kam se síla napře! Jen málokdo zosobnil pravdivost sokolského motta svým životem tak jako Jan Čapek (1876–1918). Neúnavnému činovníkovi Sokola, zakladateli a hrdinovi československé legie v Itálii, padlému v boji na Piavě, se nyní v Doubravě na Karvinsku dostalo důstojné a trvalé připomínky v podobě kamenné busty.

V meziválečném Československu byl Jan Čapek všeobecně znám jako jeden z nejpřednějších hrdinů vítězného boje za národní osvobození. Na jeho počest vznikla řada soch a pamětních desek. Čapkovo jméno nesly armádní útvary, sokolské organizace, ale i ulice mnoha měst. Připomeňme alespoň Pěší pluk 34 „střelce Jana Čapka“, Čapkovu sokolovnu v Moravské Ostravě (od níž je odvozen název Ostravany oblíbeného koupaliště Čapkárna), nebo Těšínskou (dnes Beskydskou) župu sokolskou Jana Čapka. V důsledku nacistické okupace a následné vlády komunismu, kdy byla legionářská tradice systematicky ničena, však z kolektivní paměti národa téměř vymizel.

Nápravu přinesla až uplynulá dekáda. V roce stého jubilea byla u obce Fossalta di Piave, kde Čapek v den svých dvačtyřicátých narozenin 17. června 1918 hrdinně padl, odhalena za účasti pouti Československé obce legionářské (ČsOL) pamětní deska. Prst vyzvednutou z těch míst členové Jednoty ČsOL Ostrava I posléze symbolicky rozprášili nad Čapkovým hrobem při Pomníku padlým za Těšínsko v Orlové. I ten jej dnes opět důstojně připomíná – loni totiž prošel po letech chátrání náročnou rekonstrukcí, během které se nad čestné centrální místo, kde ostatky Jana Čapka spočívají, vrátilo monumentální sousoší slezské orlice (viz Legionářský směr 2/2018, 2&3/2019 a 1/2024).

Uložení schránky s prstí z bojiště na Piavě do základové desky novodobými ostravskými legionáři pak letos v srpnu předznamenovalo vznik zcela nového místa paměti a setkávání – busty v Doubravě, obci, kde Čapek prožil svá poslední léta před vypuknutím Velké války. Stalo se tak z iniciativy Jiřiny Ferenčíkové, doubravské starostky a předsedkyně spolku Naše Doubrava, kterému se pod jejím vedením podařilo pro záměr získat finanční podporu Moravskoslezského kraje. Výsledná podoba pomníku vzešla z konzultací s Jednotou ČsOL Ostrava I, které připadl také čestný úkol zorganizovat slavnostní odhalení díla, na které vedle jmenované jednoty přispěly rovněž

Česká obec sokolská, Sokolská župa Beskydská Jana Čapka a Generali Česká pojišťovna. Bustu Čapka v sokolském kroji, přecházející ve spodní části do čtyřhranného sloupu o celkové výšce dva metry, vytvořil z umělého kamene na bázi bílého cementu, vápencové drtě, písku a pigmentů slovenský akademický sochař Martin Ščepka.

K slavnostnímu předání veřejnosti došlo příznačně v Den české státnosti 28. září. Za tónů husitského chorálu v podání Vojenské hudby Olomouc k bustě nejprve nastoupila stráž státní vlajky, složená z příslušníků 26. pluku velení, řízení a průzkumu, následovaná prapory Krajského vojenského velitelství (KVV) Ostrava, Pěší roty Aktivní zálohy KVV Ostrava, Jednoty ČsOL Ostrava I, T. J. Sokol Moravská Ostrava I, sborů dobrovolných hasičů Doubrava, Karviná-Ráj a Kroužku krojovaných horníků Gabriela. Sepjetí tradice a současnosti symbolizovalo složení čestné stráže při bustě, kterou drželi členové ostravských jednot Sokola a ČsOL v historických krojích a uniformách československé legie v Itálii spolu s příslušníky KVV Ostrava.

Moderování slavnostního aktu se zhostil br. Tomáš Rusek, místopředseda Jednoty ČsOL Ostrava I a historik, který se osobností Jana Čapka dlouhodobě odborně zabývá. Coby člověk nejpovolnější tak přítomným přiblížil Čapkův barvitý život a význam. Vděk ve svém prosluvu všem zúčastněným vyjádřila starostka Doubravy Jiřina Ferenčíková, po které se slova ujal předseda Jednoty Ostrava I br. Martin Lokaj, jenž vyzdvihl nadčasovost Čapkova příkladu obětavosti a nezištné práce pro celek. K Čapkovu vzoru se ve své řeči hrdě

přihlásil také vzdělavatel T. J. Sokol Moravská Ostrava I br. Ivo Kostecký. Sochař Martin Ščepka pak na závěr poděkoval za možnost umělecky ztvárnit muže Čapkova formátu.

Proslovy hostů následovalo samotné odhalení busty. Látku z ní společně strhli paní Jiřina Ferenčíková, br. Martin Lokaj a br. Vít Kostecký, místostarosta a náčelník T. J. Sokol Moravská Ostrava I. Za doprovodu bubeníka pak byly k bustě položeny na znamení úcty početné květinové dary, z nichž první dva patřily členům Parlamentu České republiky – senátoru Ondřeji Feberovi a poslanci Petru Letochovi. Za Armádu České republiky kytici položil vedoucí Oddělení obranných příprav KVV Ostrava mjr. Martin Hastík a za Ústředí ČsOL br. tajemník Jiří Filip.

Po státní hymně a minutě ticha byla slavnostní část setkání zakončena odnesením státní vlajky a praporů. Účastníci se následně přesunuli na blízkou travnatou plochu, aby Jana Čapka poctili nanejvýš vhodným způsobem – sokolským cvičením. Divákům byla předvedena adaptace skladby „Před kamerou“ pro dorostence a muže z letošního XVII. všesokolského sletu. Cvičenci tělocvičných jednot Sokola Moravská Ostrava I, Nová Bělá, Smolkov, Karviná a Královské Vinohrady pod vedením br. Víta Kosteckého touto skladbou předvedli spojení modernity s tradičními prvky prostné, převzaté z legendární „Přísahy republiky“ z roku 1938. Pohyb tak nejlépe vyjádřil kontinuitu ideálů, které byly vlastní i Janu Čapkovi.

Závěr slavnostního setkání strávili hosté a účastníci v sále doubravského Národního domu. Zde proběhla přehlídka legionářských uniforem a sokolských stejnokrojů, komentovaná br. Martinem Lokajem a ses. Alžbětou Andráškovou, vzdělavatelkou Moravskoslezské župy sokolské. Reprezentativních prostor a slavnostní příležitosti bylo Jednotou ČsOL Ostrava I rovněž využito k předání zasloužených ocenění. Pamětní medaili 100 let ČsOL obdržela z rukou předsedy jednoty starostka Doubravy Jiřina Ferenčíková, a to za v úvodu zmíněné zásluhy o vznik Čapkovy busty. Za badatelské a popularizační úsilí byl Čestným uznáním ČsOL oceněn br. Tomáš Rusek. Pamětní medaili ČsOL III. stupně si za šíření legionářských tradic odnesl také člen Jednoty ČsOL Ostrava I br. Kryštof Glac.

Vyznamenání si trojice oceněných převzala v prostorách, jež pamatují působení Jana Čapka. Jak se rodák z Michle

na pražském předměstí vlastně ocitl v Doubravě? Na svět Čapek přišel 17. června 1876. Od raného věku byl formován sokolskými ideály, které se mu měly stát životním krédem a mravním imperativem. Roku 1901 prostřednictvím Sokola získal práci na doubravských dolech a po stěhování se ihned zapojil do činnosti místní sokolské jednoty, kde se po dvou letech stal náčelníkem. Díky svým osobním kvalitám pak byl roku 1906 zvolen náčelníkem celé Moravskoslezské župy. Z této pozice v regionu významně přispěl k posílení českého národního hnutí a nebývalému rozvoji sokolské organizace. V roce 1910 pomáhal založit sokolskou jednotu v Doubravě, kde tehdy pracoval coby báňský úředník dolu Eleanora.

Po vypuknutí první světové války musel pro politickou nespolehlivost narukovat do rakousko-uherské armády. Zlom v jeho životě přišel se zajetím, do kterého padl roku 1915 na italské frontě. Mezi českými zajatci mohl naplno využít svých organizačních schopností a přetavit sokolské vlastnictví a brannost v základ národně-osvobozenického vojska. Svým zápalem inspiroval tisíce. V lednu 1917 pod jeho vedením vznikl v zajateckém táboře Santa Maria Capua Vetere Československý dobrovolnický sbor, ze kterého se následujícího jara zformovala československá legie v Itálii. V řadách jejího 33. střeleckého pluku byl následně jako prostý střelec odeslán na frontu u řeky Piavy. Také na bojišti šel Čapek ostatním příkladem, a nejinak tomu bylo i 17. června 1918 u Fossalta di Piave, kde na čele zteče nepřátelských pozic hrdinně padl.

Národ, kterému dopomohl vybojovat svobodu, na něj ale nezapomněl. V červnu 1922 byly jeho ostatky exhumovány, převezeny z Itálie do Prahy a vystaveny v pantheonu Národního muzea. Dne 1. července 1922 následoval přesun do Doubravy, kde byla rakev k vidění v Národním domě. Místem posledního odpočinku se pak Janu Čapkovi stal o dva dny později hřbitov v Orlové, kde byl za mohutné účasti sokolstva, legionářstva a české veřejnosti pochován po boku našich padlých o Těšínsko.

A právě nad Čapkovým hrobem byl položením věnců a kytic završen ostravskými legionáři a sokoly také den odhalení busty tomuto výjimečnému člověku, který i po více jak sto letech od své smrti zůstává pro všechny mravním vzorem hodným následování. ■

Pietní vzpomínka na Martina Zeberskyho

JEDNOTA ČSOL V LIPNÍKU NAD BEČVOU „JANA GAYERA“

text br. Pavel Mikeš
foto br. Martin Zapletal

Ve čtvrtek 22. srpna uplynulo 80 let od tragického úmrtí amerického letce Cpl. Martina Zeberskyho. Jeho hrdinství a památku si připomenula veřejnost u jeho pomníku v obci Nové Dvory a na městském hřbitově v Lipníku nad Bečvou.

Pietních aktů se zúčastnili představitelé města, zástupci vojenské posádky v Lipníku nad Bečvou, velitel 143. zásobovacího praporu, velitel nasaditelných systémů AKIS, velitel obvodního oddělení Policie České republiky, zástupci skautského střediska Lipenská dvojka, členové Jednoty Československé obce legionářské v Přerově „Jana Gayera“ a Svazu letců. Účastníci pietních aktů uctili památku mladého člověka, jehož předčasná smrt v pouhých 19 letech zůstane navždy připomínkou odvahy a ochoty nasadit dobrovolně svůj život v boji za svobodu ostatních.

K tragickému úmrtí mladého amerického letce došlo během letecké bitvy 22. srpna 1944 při dopadu amerického bombardéru Liberator poblíž oseckého jezu na levém břehu řeky Bečvy u Nových Dvorů.

Martin Zebersky byl jedním z tisíců amerických vojáků, kteří se účastnili vojenských operací v Evropě během druhé světové války. Byl členem osádky bombardéru Liberator, která měla svou základnu v jižní Itálii. V srpnu roku 1944 se osádka bombardéru zúčastnila celkem pěti misí, z nichž ta poslední z 22. srpna se jim stala osudnou. Bombardér byl několikrát zasažen protiletadlovými střelami, devět členů osádky letadlo opustilo, desátý – Martin Zebersky však v troskách letadla uhořel.

Martin Zebersky byl nejprve pohřben 24. srpna 1944 na lipenském hřbitově. Ačkoliv se němečtí okupanti snažili pohřeb utajit, jejich záměr se minul účinkem, a ještě týž den se na jeho hrobě objevily čerstvé květiny, což se opakovalo i po další dny, a proto byly pozůstatky přemístěny na vojenský hřbitov v kasárnách. Po osvobození byl hrob letce otevřen a jeho ostatky byly znovu navráceny na městský hřbitov, kde byl 1. listopadu 1945 odhalen kamenný pomník v podobě padajícího lkara se zlomeným křídlem. Lipenský hřbitov se však nestal trvalým místem posledního odpočinku Cpl. Martina Zeberskyho. V roce 1946 byly jeho ostatky převezeny na ústřední vojenský hřbitov ve Francii a v roce 1949 došlo na žádost rodiny k jejich poslednímu uložení na Long Island National Cemetery ve státě New York v USA.

V letech 1948–1989 tehdejší režim nepřál uchovávat vzpomínek (nejen) na americké letce, přesto se vždy našlo

dostatek lidí dobré vůle, kteří se o hroby a pomníčky padlých starali. Dne 13. října 1989 pořádalo americké velvyslanectví na řadě míst na Moravě, Lipník nad Bečvou nevyjímaje, pietní akty při příležitosti uctění památky amerických letců, ale až o dva roky později, v září 1991, mohl památku mladého letce spolu s tehdejší velvyslankyní USA Shirley Temple-Black uctít i lipenský občan Tomáš Hradílek, disident a bojovník za občanské svobody, jehož jednou z mnoha občanských aktivit byla právě snaha o uchování památky Martina Zeberskyho.

V roce 2000 vznikl poblíž místa havárie u Nových Dvorů malý kamenný památník, u něhož jsou každý rok v den výročí pořádány vzpomínkové akce. V tomtéž roce navštívili město Lipník nad Bečvou sourozenci Alfred a Stanley Zebersky, aby uctili památku svého bratra. U příležitosti 70. výročí tragického úmrtí Martina Zeberskyho bylo uděleno Cpl. Martinu Zeberskymu čestné občanství města Lipníka nad Bečvou. Tímto slavnostním symbolickým aktem tak vyvrcholily všechny předchozí snahy uctít i uchovat památku tohoto mladého amerického letce. V roce 2020 pak město Lipník nad Bečvou vydalo publikaci Zdeňka Schenka „Martin Zebersky a jeho let bez návratu“ a po Martinu Zeberskym je rovněž pojmenována jedna z nově vzniklých ulic ve městě. ■

XVIII. ročník dálkového turistického pochodu „Českou Kanadou v kanadách“

JEDNOTA ČsOL V JINDŘICHOVĚ HRADCI „br. STANISLAVA BERANA“

br. Ondřej Pojezdný

Pochod byl několik měsíců připravován členy Jednoty br. Stanislava Berana J. Hradec, ve spolupráci s KHL Jindřichův Hradec, 44. lehkým motorizovaným praporem a KVH 29. pěší pluk.

Realizace XVIII. ročníku tohoto pochodu (letos poosmé organizován jindřichohradeckou jednotou) prohloubila vědomí veřejnosti o existenci a působení naší jednoty a důstojným způsobem připomenula 80. výročí letecké bitvy nad Jindřichohradeckem. Zároveň umožnila sportovního vyžití zájemcům o dálkové turistické pochody z řad členů ČsOL a příslušníků OS ČR a jejich rodinných příslušníků a široké veřejnosti.

Pochod, kterého se zúčastnily všechny cílové skupiny v celkovém počtu 196 účastníků, proběhl dne 7. září 2024 a byl zahájen nástupem, při kterém bylo připomenuto, že se koná pod záštitou ČsOL. Dále účastníci vyslechli od Vladislava Buriana z KHL Jindřichův Hradec krátkou historickou přednášku o letecké bitvě nad Jindřichohradeckem. Na závěr nástupu bylo vojenským kaplanem požehnáno účastníkům pochodu.

Pochod byl rozdělen do tří tras (2 km – veteránská trasa, 25 km a 36 km). Na trasách pochodu navštívili účastníci místa sestřelů letadel, pamětní desky zahynulých posádek a prohlídku letecké pumy. Na závěr byli účastníci odměněni diplomy a pamětními odznaky. ■

Legiocamp pro rok 2024 úspěšně za námi

br. Tomáš Pilvousek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V MLADÉ BOLESLAVI

V polovině srpna vyvrcholily přípravy dalšího ročníku legionářského tábora pro děti a mládež, zaměřeného nejenom na děti z okruhu členů mladoboleslavské jednoty. Táborovou stanicí se nám i tentokrát stala osada Bobr na samé hranici republiky na Trutnovsku, kde vyrostl stanový tábor – útočiště dětí na dobu jednoho týdne.

Směřování tábora bylo i tentokrát zaměřeno na brannou výchovu frekventantů, poznání vojenské historie regionu, ale i na zvýšení fyzické odolnosti sportovními a výletními aktivitami. Jenom za týden konání tábora děti zdolaly úctyhodných 50 kilometrů.

Prvním plnohodnotným táborovým dnem se stala neděle 11. srpna. Začátek náročného programu jsme nemohli začít nikde jinde, nežli na dělostřelecké tvrzi Stachelberg (Ježová hora). Odtud jsme s výkladem pokračovali po pevnostní linii východním směrem až do cílové stanice – k pěchotnímu srubu T-S 63, kde tou dobou probíhaly horečné přípravy k rekonstrukci objektu G2/98. Děti se během dne seznámily s orientací v terénu, použitím busoly a práce s mapou. Ostatně výhledy, které nabízí tato pevnostní trasa jsou na podobné aktivity dokonalé. Nadcházející den byl ve znamení táborových her a střelecké přípravy. Pro děti byla připravena soutěž ve střelbě ze vzduchových pušek, airsoftového kulometu i plynového samopalu a v závěru také i zručnost při střelbě lukem. Nejlepším střelcem tábora se stal Václav Motyčák, nicméně všem střelcům se podařilo uspět a výsledky překvapily i samotné instruktory. Kromě střelby děti trénovaly hod granátem, orientaci v terénu, morseovku a věnovaly se dalším branným hrám a soutěžím.

Další dny tábora pak již byly vyplněny výlety do blízkého i vzdáleného okolí. V úterý nás čekal přechod přes Jestřebí

Tábor byl i tentokrát situován do východní části Krkonoš, kde děti nocovaly ve vojenských stanech

Tradiční připomínka událostí roku 1938 na bývalém celním úřadě na Pomezních boudách

Momentka ze střeleckého klání kategorie starších žáků

Hod s granátem v podání nejmladších frekventantů

hory. Naše trasa započala na vlakové zastávce v Radvanicích, odkud jsme vystoupali na hřeben hor k Jestřebí boudě. Po krásné linii lehkého i těžkého opevnění jsme dorazili do Lhoty u Trutnova, kde nás vlak převezl zpět do Trutnova. Vrcholem tábora se tradičně stal výstup na Rýchorskou boudu s pozorováním noční oblohy a přenocováním. Pochod byl zahájen u bývalého celního úřadu na Pomezních boudách vypáleného sudetoněmeckými teristy v roce 1938. Trasa byla náročná nejenom terénem, ale i poměrně vysokými teplotami, které tou dobou panovaly. A tak smekáme klobouk před všemi, kteří tento pochod zvládli. Následující den se celá výprava vypravila sestupem do základního tábora, kde všichni uvítali odpočinek po náročných dnech.

Poslední den tábora jsme využili ke sportu, zejména hraní fotbalu a pomalých příprav k balení a opuštění Trutnovska. Tábořem tentokrát prošlo 14 dětí, což je nárůst oproti předchozím ročníkům. Dětem děkujeme za pozitivní přístup k táboru a velký díky instruktorem a všem, kteří stáli za jeho organizací. Poděkování na tomto místě patří i Ministerstvu obrany ČR za podporu záměru. Věříme, že příští rok se nám podaří tábor zopakovat. ■

Evidentně již zdecimovaná skupina u pěchotního srubu T-S 54

Vzpomínka na obránce hranic z roku 1938 v Lužických horách

text br. Jaroslav Beneš
foto br. Jan Sedina

JEDNOTA ČSOL V MLADÉ BOLESLAVI

Na svátek patrona naší země, knížete Václava, jsme v sobotu 28. září v Horní Světlé v Lužických horách opět vzpomněli na obránce hranic z roku 1938, příslušníky finanční stráže a Stráže obrany státu.

První část celého programu začala již tradičně v 10 hodin v Horní Světlé výstupem na nejvyšší vrchol Lužických hor. Při výstupu i na samém vrcholu Luže se přátelsky a živě diskutovalo a proběhlo i nezbytné fotografování. Tato část akce bývá velmi příjemná a vysloveně si ji užíváme.

Samotný vzpomínkový ceremoniál začal za příjemného podzimního počasí ve 14 hodin u pomníku hraničářů na hraničním přechodu Dolní Světlá – Waltersdorf. Zde v září roku 1938 proběhl boj o československý celní úřad mezi Stráží obrany státu a teroristy sudetoněmeckého Freikorpsu. Důstojnou kulisu celé vzpomínky tvořili opět nejen dobově oděni příslušníci finanční stráže, armády, četnictva a policie,

ale také příslušníci Čestné jednotky Policie České republiky z Liberce, zástupci Celního ředitelství pro Liberecký kraj a vojáci z Krajského vojenského velitelství Liberec.

Vzpomínky se zúčastnil hejtman Libereckého kraje pan Martin Půta, starostka obce Mařenice paní Dagmar Novotná a další významní a vzácní hosté. Hlavní projev pronesl na setkání historik a velmi milý, a již také tradiční host, PhDr. Jindřich Marek.

Jsme také velmi rádi, že na vzpomínkové akci můžeme každý rok přivítat i rodinné příslušníky bývalých strážců našich hranic. Je nám milým potěšením, že se zde s nimi můžeme každý rok setkat a zavzpomínat.

Po skončení pietního aktu jsme se odebrali i k nedaleko stojícímu pomníčku připomínajícímu odsun českých Němců po druhé světové válce, kde jsme položili kytky. I odsun je totiž součástí naší historie. Historie, ze které bychom si pro budoucnost měli vzít to dobré a lepší.

Všem, kteří přišli na letošní setkání, bychom rádi poděkovali. Za podporu akce děkujeme Ministerstvu obrany ČR a ČSOL. Těšíme se na shledanou zase za rok. ■

Dcera válečné veteránky Vandy Biněvské si zastřílela s kladenskými legionáři

text ses. Eva Armeanová
předsedkyně jednoty
foto br. Stanislav Pítr

JEDNOTA ČSOL V Kladně

V pátek 20. září 2024 se uskutečnil již 14. ročník střelecké soutěže ze samopalu na počest válečné veteránky Vandy Biněvské, a to na střílnici v Rudě u Nového Strašecí. Zahájení se ujala předsedkyně kladenské jednoty ČsOL Eva Armeanová, přivítala přítomné, zejména dceru Vandy Biněvské, Evu Rydelovou, a připomněla osobnost této snajperky.

V roce 2022 jsme se zúčastnili křtu knihy „Marie Ljajková a Vanda Biněvská – Československé legendy s odstřelovací puškou“ autorů Aleny Flimelové a Romana Štéra. Na str. 91 Vanda vzpomíná: „Se zbrání jsme se ani nestačily příliš sžít a už nás čekaly střelby. Pro mě dopadly dobře. Z pěti nábojů jsem měla pět zásahů stejně jako Marie Ljajková, rovněž od kulometné roty. Byly jsme nejlepšími střelkyněmi. A právě proto nás obě poslaly do kursu odstřelovačů.“ Na str. 141 se píše o kladenské jednotě, že od roku 2010 pravidelně pořádá střelecký memoriál k uctění její památky.

Eva Rydelová poděkovala za pozvání a pozdravila nás i jménem své tety, sestry Vandy, Věry Holubeve Biněvské, která v tento den slavila 95. narozeniny a ze zdravotních důvodů se nemohla zúčastnit. Střelby se konaly pod záštitou hejtmanky Středočeského kraje Petry Peckové.

Pan Jan Rubeš připomněl bezpečnostní předpisy a Stanislav Pítr připravil dvojice střelců a střelkyň. Střílelo se ze samopalu vzor 58. Rozhodčí komise již tradičně vyhodnocovala výsledky pod vedením Stanislava Andráška. V kategorii žen se na 3. místě

umístila Šárka Eppertová, nastřílela 52 bodů, 2. místo s 55 body si vystřílela Helena Mašková a 1. místo s 57 body získala dcera Vandy Eva Rydelová, která dokázala, že střelecké geny podědila. Mezi střelkyněmi nechyběla 90letá Vladislava Ledvinková, která si 13. září 2024 vystřílela 3. místo ve střelbě z pistole.

V kategorii mužů se na 3. místě umístil Jiří Zaňka s 94 body, 2. místo s 97 body patřilo Jaroslavu Šimovi a 1. místo si vystřílel s 99 body Stanislav Čížek. Předsedkyně Jednoty ČsOL v Kladně pogratulovala vítězům a předala medaile, poháry a diplomy. Všichni obdrželi pamětní list, na kterém je fotografie mladičky Vandy se snajperskou puškou, která byla pořízena v Buzuluku. Těšíme se na příští rok, kdy budeme zajišťovat 15. ročník této oblíbené soutěže.

Poděkování patří všem účastníkům, Janu Rubešovi za odborný dozor a Ministerstvu obrany ČR, hejtmance Středočeského kraje Petře Peckové a Československé obci legionářské za poskytnutí finanční podpory. ■

Memoriál Vávrů a Martínka

text br. Petr Pokovba
foto jindřichohradecká jednota

JEDNOTA ČsOL V JINDŘICHOVĚ HRADCI „br. STANISLAVA BERANA“

Dne 21. září 2024 se na střílnici Spolku střelnice Břeskáč, z. s., uskutečnil XVI. ročník střelecké soutěže Memoriál mjr. i. m. Bohumila Vávrů a ppor. i. m. Václava Martínka. Akce se z celkového počtu 69 účastníků zúčastnilo 10 členů ČsOL, z toho šest novodobých válečných veteránů, 15 členů klubů vojáků v záloze, šest členů Svazu důstojníků a praporčíků AČR, šest členů klubu výsadkových veteránů, šest příslušníků Armády ČR, tři příslušníci Městské policie J. Hradec, tři příslušníci AZ KVV Č. Budějovice a 20 účastníků z občanské veřejnosti.

Realizace XVI. ročníku této akce prohloubila vědomí veřejnosti o existenci a působení Jednoty ČsOL v Jindřichově Hradci.

Akce byla několik měsíců připravována členy jindřichohradecké jednoty ve spolupráci s Klubem vojáků v záloze při ÚVS J. Hradec a s 44. lehkým motorizovaným praporem J. Hradec.

Záštitu nad touto akcí převzal starosta města Jindřichův Hradec Ing. Mgr. Michal Kozár, který na závěr osobně předával vítězům soutěže medaile, poháry a věcné ceny.

Informace o uskutečněné akci byla uveřejněna v listopadovém čísle Jindřichohradeckého zpravodaje

Akce byla financována z prostředků Ministerstva obrany ČR, ČsOL, vlastních prostředků organizátora soutěže – Jednoty ČsOL br. Stanislava Berana Jindřichův Hradec, finančního daru fyzické osoby a mimořádného příspěvku účastníků soutěže. ■

Podeváté ve stopách Mikuláše Končického

JEDNOTA ČSOL OSTRAVA 1

text br. Jan Pezda
foto ZŠ a MŠ Čs. armády Bohumín

Začátek školního roku na ZŠ a MŠ Čs. armády v Bohumíně žactvu ozvláštnila branně-vědomostní soutěž věnovaná památce Mikuláši Končickému (1925–2015), jednomu z osvoboditelů města Ostravy v dubnu 1945. Memoriál letos již podeváté uspořádala Jednota ČsOL Ostrava I, v jejímž čele Končický mnoho let stál a které je dodnes čestným předsedou. Stalo se tak opět ve spolupráci se 73. tankovým praporem „Hanáckým“ AČR, pro jehož příslušníky je statečný tankista patronem a vzorem.

Díky finanční podpoře Ministerstva obrany ČR čekala na žáky a žákyně druhého stupně bohumínské základní školy celá řada soutěžních a doplňkových stanovišť, na kterých mohli ve čtyřčlenných a pětičlenných týmech změřit své síly v různých branných a vědomostních disciplínách. Chybět nemohla laserová střelnice, vzduchovky, flobertky, luky, airsoftové zbraně či hod granátem, běhalo se v plynové masce a hledaly „miny“ s pomocí detektoru kovů. Vojáci z přáslavickej posádky mládež rovněž zaslavili do problematiky ochrany před zbraněmi hromadného ničení a ukázali základy sebeobranu či první pomoci.

Cílem memoriálu bylo jako v předchozích letech žactvo zábavnou formou seznámit s principy brannosti, manipulace se střelnými zbraněmi, ochrannými pomůckami a dalšími dovednostmi. Žactvo se díky členům jednoty v historických stejnokrojích seznámilo s vybranými tématy z historie zahraničního odboje v letech druhé světové války a se životem a mravním příkladem genpor. Končického. O tom, že akce dosáhla svého účelu, svědčilo nadšení, s jakým soutěžící mládež všechny úkoly plnila. Přesvědčit se o tom můžete na přiložených fotografiích. ■

Střelecký memoriál majora Rostislava Stehlíka

br. Alois Petroš
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V NOVÉM JIČÍNĚ

Tradiční střeleckou soutěž Memoriál majora Rostislava Stehlíka uskutečnila v pátek 27. září na střelnici střeleckého klubu Odry novojičínská jednota ČsOL pro členy jednoty a pozvané hosty. Cílem akce bylo touto formou uskutečnit setkání našich členů s hosty, převážně starosty měst a obcí, kteří s naší jednotou úzce spolupracují a podporují naši činnost. Tímto jim vyjádřit poděkování a současně prezentovat naše poslání a aktivity.

Střelb se zúčastnilo 23 členů jednoty a 21 hostů. Menší účast byla omlouvána těsně před konáním střelb z důvodů odstraňování škod po proběhlých povodních v regionu.

Soutěž zabezpečoval střelecký klub Odry, který poskytl rovněž zbraně, střelivo, terče a ochranné pomůcky. Střelby se uskutečnily z pistole vz. 75, ráže 9 mm na vzdálenost 25 metrů, terč nekrytý ležící figura s kruhy, 3 + 10 ran. Nejlepšími střelci v kategorii členů jednoty byli Peter Miloš s nástrelem 92 bodů, Dušková Kateřina 89 bodů a Pizur Jaroslav 87 bodů. V kategorii hostů pak zvítězil s 91 body Hanus Adam, starosta

Kopřivnice, Hyvnárová Alena z Šenova u Nového Jičína (89 bodů) a Kopecký Rudolf ze Studénky (87 bodů). Celá akce měla zdařilý průběh a přítomnými členy a hosty byla hodnocena velmi kladně jako zajímavá a užitečná.

Akce byla financována RV ČsOL z dotace Ministerstva obrany a z prostředků jednoty. Ceny pro nejlepší střelce a upomínkové dárky pro účastníky poskytly městské úřady Bílovec, Fulnek, Frenštát pod Radhoštěm, Kopřivnice, Nový Jičín, Odry, Studénka, OÚ Šenov u N. Jičína a VOP.CZ. ■

Vojenský den ve Strážnici

text br. Lukáš Lexa

foto ses. Kateřina Adamusová, Vít Buřil

JEDNOTA ČSOL V HODONÍNĚ

Vsobotu 21. září 2024 se ve skanzenu ve Strážnici uskutečnil již 11. ročník tradičního setkání klubů vojenské historie s názvem Vojenský den 2024. Prostřednictvím dvou rekonstrukcí bitev se mohli diváci přenést do roku 1919. Bojová ukázka „Jdeme na papričku 1919“ prezentovala boje čs. legionářů z Itálie a Francie a čs. domácího vojska proti maďarské Rudé armádě a Rudým gardám o jižní hranice Slovenska, konkrétně o vesnici Sajószentpéter. Bojová ukázka „Dálný východ 1919“ znázornila boje čs. legionářů na Rusi a amerického sibiřského expedičního sboru proti zbolševizovaným partyzánům na transsibiřské magistrále v okolí Vladivostoku.

Program v průběhu dne rovněž doplnily dobové vojenské tábory s výstavkami vojenské výstroje a výzbroje, polní kuchyně a vojenská technika.

Bojových ukázek se zúčastnilo na 65 mužů, žen a dětí v historických stejnokrojích a dobových civilních oděvech, kterým patří velký obdiv a vděk za jejich zápal a precizní herecké výkony, kterými pomohli rekonstruovat pozapomenuté kapitoly naší historie a představit je tak širší veřejnosti. Akci uspořádala Československá obec legionářská s finanční podporou Ministerstva obrany České republiky v rámci projektu Presentace tradic armády na jihu Moravy a Národní ústav lidové kultury. Na organizaci se

podíleli rovněž členové Klubu vojenské historie Slovácko, Klubu policejní historie Brno a skupiny The Bloody First – Great war reenactment group. Děkujeme rovněž za institucionální podporu Technickému muzeu v Brně a Moravskému zemskému muzeu. Bez všech těchto partnerů by se akce nemohla uskutečnit. Předně ale děkujeme Vám, divákům! Váš zájem o historii a kladná odezva nás motivuje do další práce. ■

Dny vojenské historie v Olomouci

text br. Milan Vyhřídala
místopředseda jednoty
foto Kristýna Krejčí
a br. Lukáš Honzák

JEDNOTA ČSOL OLOMOUC 1 „6. čs. střel. PLUKU HANÁCKÉHO“

Druhý listopadový víkend se v Olomouci nesl ve znamení zpřístupnění výstavních prostor, které v tamějším Domě armády budují členové Jednoty ČSOL Olomouc 1. Expozice 6. pluku Hanáckého s tematickou výstavou Dukla 1944 je v nynější době koncipována jako chronologická procházka různými časovými obdobími, přičemž důraz je logicky kladen na historii vojenství v provázanosti na vztah k našemu sídelnímu městu – Olomouci.

Akce odstartovala hned v ranních hodinách v pátek 8. listopadu, a to nejprve pro organizované skupiny žáků olomouckých mateřských a základních škol. V pátečních poobědových hodinách se pak naběhlo na program připravený pro běžné návštěvníky.

V první části prostor se přichází seznamovali s problematikou čs. legií v Rusku. Ve výkladu se velký důraz kladl na 6. čs. střel. pluk Hanácký, který po válce v Olomouci získal svou posádku a do vojenských dějin se taktéž v následujícím období zapisoval významným způsobem. Návštěvníci si zde mohli prohlédnout výzbroj a výstroj této jednotky a odhalit také okolnosti jejího příchodu do Olomouce v roce 1920.

V následující části měli návštěvníci možnost dostat se do 20. a 30. let 20. století a seznámit se s nástupnickou jednotkou 6. čs. střel. pluku Hanáckého, a to s Pěším plukem 6 Hanáckým gen. Janina. Mimo rozsáhlého obrazového materiálu se vztahem k této jednotce je zde navíc možnost vidět zátíší s uniformami, dobovým motocyklem a výzbrojí a výstrojí našich

pěších jednotek z předmnichovského období.

Poslední část prostor je vzhledem k nedávnému 80. výročí překročení Dukelského průsmyku věnovaná příslušníkům 1. čs. armádního sboru v SSSR. Ve zde instalovaném stylizovaném vojenském krytu návštěvníci měli možnost si doslova

osahat výzbroj a výstroj našich vojáků z východní fronty, seznámit se se stejnokroji průzkumných a tankových jednotek, i s uniformami jejich tehdejších protivníků, a v neposlední řadě také s více než věrnou replikou bojového praporu 1. čs. armádního sboru. Uvedené prostory byly navíc hned v pátek 8. listopadu symbolicky využity k ocenění činnosti našeho dlouholetého člena, bratra Vladimíra Poláka, volyňského Čecha, jehož tatínek padl v březnu 1944 jako příslušník tzv. Svobodovy armády u Rovna.

Vzhledem ke kulatému výročí karpatsko-dukelské operace byly ve dnech 9. a 10. listopadu rovněž realizovány dynamické

ukázky z výcviku příslušníků 1. čs. armádního sboru. Zvláště s velkým zájmem se setkaly ukázky obsluhy sovětského praporečného minometu a momentky z výcviku útoku na bodák. Mimo to diváky zaujala také prezentace uniformované obsluhy

pověstného kulometu Maxim. Na chodbě vedoucí k výstavním prostorám se příchozí mohli setkat ještě se sovětským 50mm rotním minometem vz. 1938 v bojovém postavení a děti si zde vyzkoušely funkčnost natažené telefonní linky.

Také vzhledem k celkem přívetivému počasí se tento počín naší jednoty setkal s poměrně velkým zájmem veřejnosti i organizovaných skupin. Akce by se samozřejmě nemohla realizovat bez všemožné podpory z různých stran. Předně je potřeba poděkovat pracovníkům Posádkové správy v Olomouci za jejich dlouhodobou náklonnost k našim aktivitám. Jmenovitě jde o paní Žanetu Frankovou, Radka Sekaninu a Miroslava Dobrovského. Velký dík patří také našim přátelům z Klubu vojenské historie Zlín. V neposlední řadě je důležité poděkovat také všem našim aktivním členům, bez jejichž nasazení by akce nemohla proběhnout vůbec. Samotným závěrem je nutné ještě zmínit, že akce proběhla za podpory Ministerstva obrany ČR a ČsOL. ■

Smolkov svým hrdinům

text br. Martin Lokaj
foto ses. Jana Hájková, br. Ivo Kostecký

JEDNOTA ČSOL OSTRAVA 1

Ve dnech 8. a 20. října vzdal Smolkov, dnes část obce Háj ve Slezsku, zasloužený hold svým rodákům, účastníkům boje za národní osvobození v letech druhé světové války.

V podvečer Památného dne sokolstva nejprve členové místní Tělocvičné jednoty Sokol odhalili na fasádě své sokolovny pamětní plaketu. Ta nyní připomíná všem cvičencům i návštěvníkům dvojici smolkovských sokolů – Miloše Štěpničku (1910–1942) a Ludvíka Lukáše (1897–1944), kteří shodně prokázali hrdinství během svého zapojení do domácího odboje proti německým okupantům, během krutého mučení i tváří v tvář popravčím četám.

Slavnostního aktu se zúčastnili vedle sokolů také vděční pozůstalí, místní skauti, zástupci Jednoty ČsOL Ostrava 1 a veřejnost. Ti všichni pak po soumraku oběma hrdinům – ale i všem dalším sokolům, kteří položili v boji za svobodu své životy – zapálili symbolicky svíce, které na lodičkách vypustili po proudu blízké řeky Opavy.

Členové Jednoty ČsOL Ostrava 1 se do Smolkova vrátili o slunné neděli 20. října, aby u příležitosti 109. výročí narození vzdali hold svému čestnému předsedovi, bojovníku

od Tobruku a Dukly genmjr. Josefu Řehulkovi (1915–2002). Učinili tak společně s rodinou u pamětní desky, kterou před dvěma lety na jeho počest odhalili na někdejší obecné škole, kterou Řehulka navštěvoval.

Setkání započalo položením květinových darů a pokračovalo u kolumbária blízkého hřbitova, kde spočívají generálovy zpopelněné ostatky. Zde přítomní vzpomenu na Řehulkův život, který byl navzdory nemalým osobním obětím a utrpení naplněn ryzí vlastenectvím, věrností ideálům a obětavostí. Po krátkých vzpomínkách z úst br. Martina Lokaje za Jednotu ČsOL Ostrava I a ses. Jany Řehulkové za rodinu, bylo na smolkovského hrdinu vzpomenu v minutě ticha. K počtě se při ní sklonil prapor Jednoty ČsOL Ostrava I, symbolizující i Řehulkův odkaz, který hrdě nesou dále jeho novodobí následovníci. ■

Ihned po příchodu osádky započalo střežení okolí objektu a intervalů k sousedním objektům

DOMOBRANA, heslo Tatry neprovádějte!

text Jiří Kratochvíl

„Bylo chvíli před ránem. Ze spánku nás probudilo klepání na okno. Byl to četník, který dal tátovi nějaký lístek a řekl mu, že nastupuje na vojnu a že má jít ihned ke kostelu, kde už čeká nákladní automobil. Maminka se ptala, co se děje, jestli je mobilizace a jestli ho vezou k Argonským do Jičína. Četník ji odbyl, že nemá čas se vybatovat, protože musí obejít celou vesnici. Maminka šla tátu vyprovodit. Ke kostelu se scházeli chlapi z vesnice. Někteří nastupovali na vojnu už v květnu. Ted' jich šlo více. Někteří veselí, někteří vážní. Ženské si myslely, že po tom Hitlerově projevu už vypukla válka. Bály se, že se s chlapama už nevidí. Řidič říkal, že je veze do Paky do výstrojního skladu. Táta nám pak po nějakém čase napsal, že slouží v Krkonoších na pevnostech a že se mu daří dobře.“ (vzpomínka R. Železného)

Dne 14. září 2024 proběhla na lehkém objektu č. 98 a v jeho okolí stejnojmenná akce, která měla za cíl připomenout 86. výročí mimořádných událostí v Československu. Členové Klubu osádky pěchotního srubu T-S 63, z.s., a mladoboleslavské jednoty ČsOL touto akcí završili své dvouleté snažení, jehož cílem bylo uvést zmíněný objekt lehkého opevnění do stejného stavu, v jakém se nacházel v době vrcholící krize v září roku 1938.

Komentovaná ukázka pro veřejnost

Kulomet vz. 26 uchycený ve střelně pomocí záchytu kulometu

Ve třicátých letech minulého století se mezinárodní i vnitropolitická situace Československa začala rapidně zhoršovat. Výbojné snahy sousedního nacistického Německa společně s opět zesilující separatistickou snahou německé menšiny nutily jak politické, tak vojenské špičky reagovat. Postupně byly přijaty a prováděny kroky vedoucí k reorganizaci a modernizaci čs. branné moci. Jednou z hlavních otázek obrany Československa byla krajně nevýhodná geografická situace, kde měl stát, obklopený přinejlepším neutrálními sousedy, neúměrný poměr délky státní hranice k rozloze vlastního

V původním okopu pro KPÚV byl instalován starší 37mm kanon proti útočné vzbě vz. 34

Zkouška ventilátoru proběhla uspokojivě

území a počtu obyvatelstva. Vystala tak legitimní obava, že v případě náhlého nepřátelského vpádu na naše území bude celá československá obrana zhroutilá dříve, než dojde k její plnohodnotné aktivaci (tj. k postavení válečné armády a k zaujetí operační sestavy). Jedním z prostředků, který měl tomu zabránit a zajistit neustálou pohotovost vojenských složek v pohraničí, bylo těžké opevnění (soustava samostatných pěchotních srubů doplněná tvrzemi). To mělo být vybudováno i na Trutnovsku, kde od roku 1936 probíhaly projekční práce a na podzim roku 1937 došlo k zahájení stavebních prací.

Po osvojení si lehkého kulometu následovalo seznámení s kulometem vz. 7/24 s výcvikem v označování cílů

Od jara roku 1937 byly navíc jednotlivé úseky praporů zajištění hranic (dále ZH) zesilovány objekty lehkého opevnění (dále l.o.) nového typu. Tyto objekty, určené vesměs pro boční palby, stavěné v jednotlivých sledech (tj. v palebně navazující souvislé řadě objektů), ale nesloužily k zajištění neustálé pohotovosti. V době míru nebyly obsazeny osádkami, aktivovány byly až v době zvýšeného napětí.

Nejinak tomu bylo i na zmíněném Trutnovsku. Obranu tamního úseku ZH severně od Trutnova, rozprostírajícího se od Dlouhého hřebenu v Krkonoších až po Markoušovický

Byl proveden výcvik ve způsobu a řízení střelby v objektu

hřeben na severním okraji Jestřebích hor, zajišťoval trutnovský Hraničářský prapor 2 „Roty Nazdar“. Celý úsek praporu (jako stavební úsek označen písmenem „G“) měl být vyztužen dvěma sledy objektů I.o. V jižnější části úseku se jejich stavba rozeběhla v létě roku 1937. Zde byla výstavba objektů rozdělena do tří podúseků, objekty v okolí Zlaté Olešnice konkrétně náležely do podúseku G2. Stavba podúseku G2 byla zadána pardubickému staviteli Vlastimilu Alexovi a dozorována byla vojenským stavebním dozorem pod velením špkt. pěch. (později mjr.) Josefa Hejla. Staviteli se do konce stavební sezony 1937 podařilo všechny zadané objekty (včetně objektu č. 98) vybetonovat a osadit mřížovými a plechovými dveřmi.

Objekty byly na počátku jara 1938 vybaveny zařízeními umožňující improvizovanou střelbu: záchyty (závěsy) pro lehké kulometry a střeleckými stolky. V tomto stavu bylo lehké opevnění poprvé aktivováno. V květnu 1938, během ostrahy hranic (druhého stupně systému ZH), byly objekty I.o. v úseku obsazeny osádkami složenými jak z příslušníků Hraničářského praporu 2 „Roty Nazdar“, tak i příslušníků Strážního praporu VI (střežícího tamní stavby objektů těžkého opevnění) a Pěšího pluku 155 (určeného k zajištění lehkého opevnění). Po odvolání mimořádných opatření a uklidnění situace v létě 1938 byly objekty stavebně dokončeny (provedeny omítky a záhozy) a většina z nich byla vybavena ventilačními soupravami (tj. ventilátory a tzv. sběrači zplodin nad střelnými), zařízeními pro pozorování (tj. periskopickými závěsy a samotnými periskopy) a částečně i lafetami sloužícími k upevnění kulometů ve střelných. Do objektů bylo dodáno ženíjní nářadí (tj. lopaty, krumpáče a sekery) a dodány částečně příděly munice a ručních granátů.

V polovině září situace eskalovala. Po Hitlerově projevu večer 12. září a následném vypuknutí henleinovského povstání v pohraničí reagovalo Československo bezpečnostními opatřeními. V noci z 13. na 14. září 1938 nařídil ministr národní obrany rozhlášení hesla „DOMOBRAHA, heslo Tatry neprovádějte“. To znamenalo provedení plánu C: Vybraní záložníci byli svolávacími lístky povoláni podle par. 22 branného zákona na cvičení ve zbrani. Záložníci doplnili útvary pěchoty v ZH na válečné počty. Velitelé pěších pluků a praporů v ZH se odebrali na svá velitelská stanoviště podle plánu ZH. Byla nařízena bojová pohotovost těžkého opevnění. Lehké opevnění bylo podruhé ve své historii aktivováno. Objekt č. 98, který se v té době již nacházel v praporním úseku ZH Strážního praporu VI (Hraničářský prapor 2 „Roty Nazdar“ byl na konci srpna 1938 přesunut do Krkonoš), byl obsazen svou osádkou a vlevo vyzbrojen kulometem vz. 7/24 v lafetě, vpravo kulometem vz. 26 v závěsu. Do objektu byl donesen jak doplněk munice na válečnou dotaci, tak i proviantní dávky. Objekt byl připraven k obraně.

Tuto situaci konkrétního objektu č. 98 jsme se snažili přiblížit návštěvníkům v symbolické datum 14. září 2024. Návštěvníci viděli nejenom objekt vybavený odpovídající výzbrojí a výstrojí, ale i jeho osádku, která předvedla výcvik v obsluze obou kulometů. Kromě samotného objektu byl návštěvníkům představen i 37mm kanon proti útočné vozbě vz. 34. Dva kanonky (byť novějšího vzoru 37) se v okolí objektu č. 98 během zářijových mimořádných událostí skutečně nacházely. Kanonová rota 22, postavená dle plánu C u Pěšího pluku 22 „Argonského“ v Jičíně, dodala dvě družstva do úseku „Zlatá Olešnice“. Kanonek, jehož obsluhu ztvárnili kamarádi z muzea „Na Kočičáku“ u Chomutova, byl instalován v původním dochovaném okopu. Dále byla návštěvníkům přestavena scénka zobrazující přepadení družstva Stráže obrany státu (SOS). Příslušníci SOS si na Trutnovsku, tak jako na mnoha místech jinde v pohraničí, prožili svůj „křest ohněm“. Dokládají to konkrétní události z Trutnovska (např. boj o Königshan, nynější Královec), tak i ztráty jednotek SOS (v Petříkovcích u Trutnova padlý dozorce finanční stráže František Opočenský). Celá akce byla doplněna zázemím v podobě tábora s malou převoznou kuchyní vz. 17.

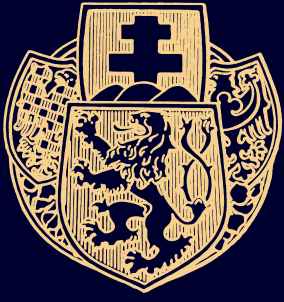
Bohužel, akce byla poznamenána nepřízní počasí, kdy naši republiku zasáhly extrémní deště doprovázené silnými poryvy větru. O to větší díky patří všem návštěvníkům akce a zejména kamarádům z Roty Nazdar a muzea „Na Kočičáku“, kteří se podíleli na jejím bezproblémovém chodu. Významnou měrou akci podpořilo i Ministerstvo obrany ČR. Doufáme, že jsme patřičně zakončili naše rekonstrukční úsilí na objektu a zejména důstojně připomněli obránce Československa v roce 1938. ■

Časopis Legionářský směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je prezentovat rozsáhlou a různorodou činnost Československé obce legionářské, připomínat odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel.: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz **ŠÉFREDAKTOR:** Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz **EDITOR:** Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz **GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE:** Vydavatelství MAC, spol. s r.o.,

Na Spojce 968/7, 101 00 Praha 10 - Vršovice **ADRESA REDAKCE:** Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 **UZÁVĚRKA ČÍSLA:** 13. prosince 2024, **EVIDENČNÍ ČÍSLO:** MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: www.csol.cz v rubrice Projekty.

MUZEUM LEGIÍ

ČESKOSLOVENSKÝCH

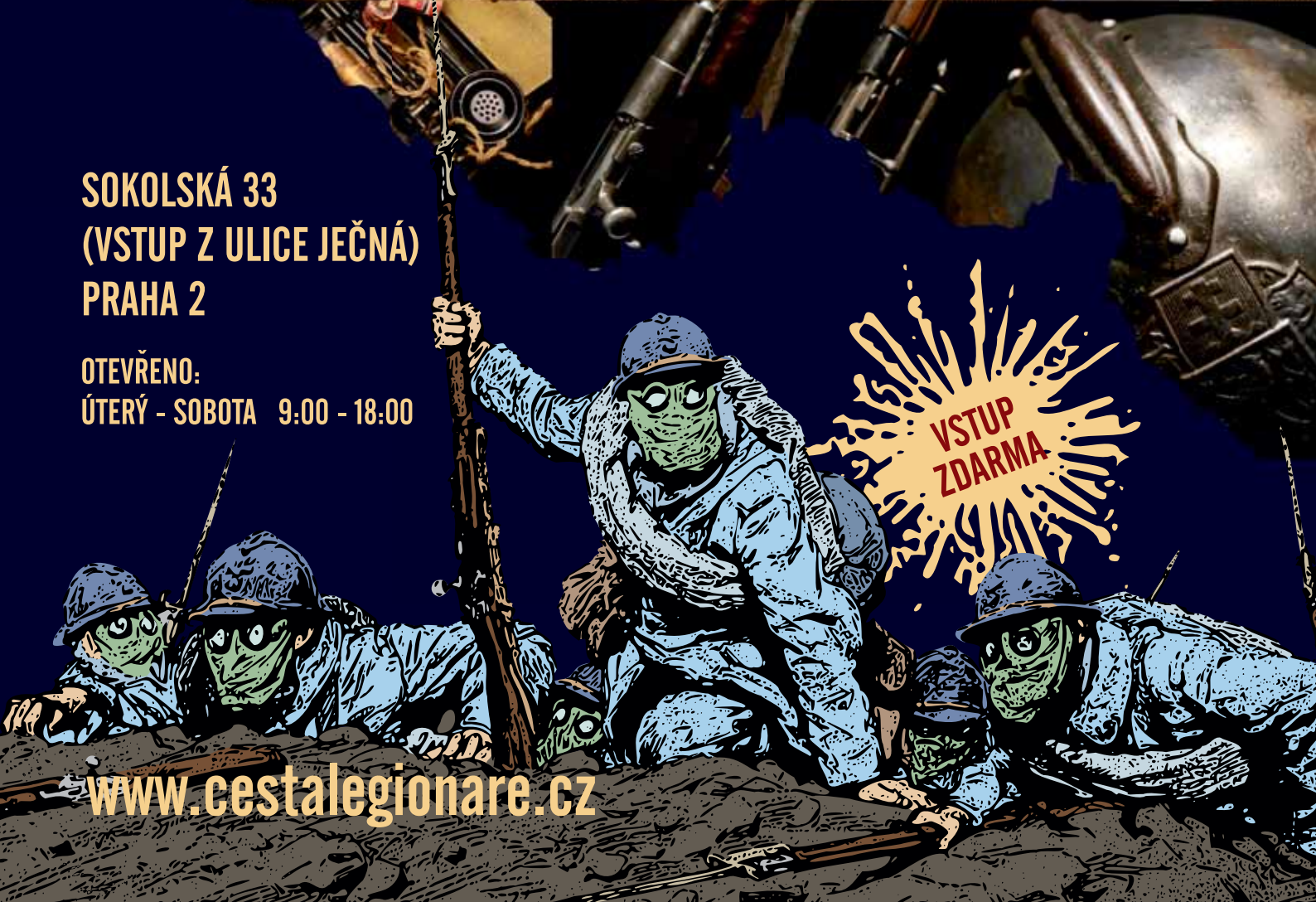

SOKOLSKÁ 33
(VSTUP Z ULICE JEČNÁ)
PRAHA 2

OTEVŘENO:
ÚTERÝ - SOBOTA 9:00 - 18:00

VSTUP
ZDARMA

www.cestalegionare.cz

Muzeum československých legií

Štěpán Frank

Dukelská pamětní medaile

V průběhu podzimu jste v našem Muzeu československých legií mohli vidět panelovou výstavu věnovanou Karpatsko-dukelské operaci v roce 1944. Chtěli bychom vám tudíž představit jednu z nejslavnějších medailí československé poválečné faleristiky. Dukelská pamětní medaile byla zavedena z nařízení vlády (č. 36 z 26. června 1959) u příležitosti 15. výročí bojů v Dukelském průsmyku a byla udělována jednorázově. Medailí byli prezidentem republiky vyznamenáni všichni žijící, padlí a zemřelí příslušníci 1. čs. armádního sboru v SSSR, účastníci se ve dnech 8. září až 28. listopadu 1944 bojů u Dukly a ostatním občanům (partyzáni, příslušníci domácího odboje), kteří svou soustavnou a organizovanou bojovou činností přispěli k poškození nepřítele a k pomoci sovětským nebo československým jednotkám. Medaile má podobu kruhu o průměru 35 mm. Na aversu medaile se nachází dvě poprsí vojáků, hledících heraldicky vlevo. Voják v popředí má na hlavě přilbu sovětského typu a jeho pravá ruka svírá pažbu pušky Mosin. Viditelná část hlavně pušky je doplněna vavřínovou větvičkou. Voják v pozadí má na hlavě zimní čepici, tzv. ušanku. V horní polovině medaile se po obrubě medaile v nepravidelné

poloze nachází opis „ČEST A SLÁVA DUKELSKÝM HRDINŮM“. Revers kruhové medaile nese jako ústřední symbol postavy dvou heraldicky vpravo kráčejících vojáků, vzájemně si podávajících ruce jako symbol přátelství. Heraldicky levý voják je oděn do československého zimního pláště s lodičkou, pravý voják do sovětského zimního pláště s ušankou. Československý voják svírá ve své levé ruce sovětský samopal PPŠ-41, sovětský voják nese tentýž samopal na popruhu přes rameno. Po obrubě aversu se nachází opis „SE SOVĚTSKÝM SVAZEM NA VĚČNÉ ČASY“. K medaili náleží velký dekret a průkazka.

Medaile je ražena z patinovaného bronzu a opatřena kulovitým ouškem pro kruhový závěs. Stuha medaile je 35 mm široká. Ve středu stuhu je 2 mm široký zlatý proužek, po jeho obou stranách je 13,6 mm široký červený pruh, 1,4 mm široký bílý proužek a 1,5 mm široký modrý proužek. Dukelská pamětní medaile se nosí na levé straně za Sokolovskou pamětní medailí. Nosí-li se jen stužka, je napjata na pravouhelné liště 10 mm široké a 35 mm dlouhé. Autorem výtvarného řešení je medailér Jaroslav Brůha. S přihlédnutím ke stavům sboru v daném období, mohlo být uděleno zhruba 16–17 000 kusů medaile. ■

